

MAGAZIN SAVEZA BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ / MAGASIN UTGIVEN AV RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

Š E H E R

BANJA LUKA

Dani uvijek mogu biti bolji

Poštovani čitaoci,

Na pragu smo još jedne godine, u kojoj se, vjerujemo, i to želimo, neće pratiti samo tužne vijesti. Moramo biti optimisti i nadati se pozitivnim procesima i dogadanjima u domovini i cijelom svijetu. Naravno, i da nam doneće više radoći, sreće, ljubavi i dobrog zdravlja. A zdravlje je, čini mi se, sada najpotrebnije. Korona ipak pomalo jenjava, restrikcije se ublažuju, pa ponegdje i ukidaju, širom planete.

Tužna godina je iza nas, izgubili smo divne ljude, zasluzne Banjalukačane, naše najblže saradnike i ponekog rodaka, prijatelja, komšiju, radnog kolegu... Nadamo se, da će se u ovoj godini, masovnjom vakcinacijom protiv kovida 19. stanje znatno popraviti i da ćemo se, koliko toliko, vratiti normalnijem životu.

A u BiH, i našoj Banjaluci, dogadaju se izvjesne promjene. Svakako bi, zbog svih nas, zbog budućnosti, morale ići nabolje. Trenutno su aktuelne američke sankcije, izborni zakon, borba protiv korupcije i predstojeći državni izbori.

Redakciju magazina Šeher i Savez Banjaluka u Švedskoj žele vam uspešnu i sretnu 2022. godinu, a našim dopisnicima, čitaocima i žiteljima katoličke i pravoslavne vjeroispovjesti neka blagost božićnih praznika traje cijele godine, stupajući se i s blagdanima koji će nam obogaćivati dolazeće svetkovine i druženja.

Neka nam ova 2022. godina donese mnogo uspešnih trenutaka, radoći i dobrog zdravlja, a našoj domovini svjetlu budućnost i prosperitet.

Na ovoj stranici možete čitati sve dosadašnje brojeve "Šeher Banje Luke".

<http://issuu.com/savezbl>

Vaš urednik

Mirsad Filipović

U protekloj godini svojim prilozima, repor-

tažama, fotografijama, ilustracijama i

umjetničkim djelima naš list su obogatili:

Mišo Marić - Exeter (Engleska)
 Jovan Joco Bojović - Banja Luka (BiH)
 Enisa Čengić Popović - Göteborg (Švedska)
 Sadik Beglerović - Växjö (Švedska)
 Fikret Tušek - Malmö (Švedska)
 Izet Muratpašić - Uppsala (Švedska)
 Kasim Bačić - Nyšeping (Švedska)
 Ozren Tinjic - Norrköping (Švedska)
 Mišo Vidović - Banja Luka (BiH)
 Nataša Krizančić - Olalla (USA)
 Sabih Salama - Yeronga (Australija)
 Anes Cerić - Birmingham (Engleska)
 Edina Hrdlić-Smailagić - Banjaluka (BiH)
 Slobodan Rasić Bobarić - Banja Luka (BiH)
 Radmila Karlaš - Banja Luka (BiH)
 Andrea Aleksić - Banja Luka (BiH)
 Mustafa Bagajilović - Malmö (Švedska)
 Atif Turčinđadić - Veile (Danska)
 Namik Alimatović - Birmingham (Engleska)
 Marjan Hajnal - Bat Yam (Izrael)
 Mesud Mulaomerović - Malmö (Švedska)
 Melisa Filipović - Motala (Švedska)
 Senada Bešić - Värnamo (Švedska)
 Idriz Salagić - London (Engleska)
 Nedžad Talović - Norrköping (Švedska)
 Denis Dželić - Hundested (Danska)
 Siba Halimić - London (Engleska)
 Zlatko Lukić - Split (Hrvatska)
 Rade Dujaković - Banja Luka (BiH)
 Semira Jakupović - Prijedor (BiH)
 Anto Miketa - Grac (Austrija)
 Zlatan Gunić - Banja Luka (BiH)
 Aljoša Mujagić - Kitchener (Kanada)

Ismet Hodžić - Sarajevo (BiH)
 Šimo Ešić - Tuzla (BiH)
 Muhamer Omerović - Zenica (BiH)
 Džabir Maglajlić - Gaildorf (Njemačka)
 Reuf Jakupović - Malmö (Švedska)
 Sead Cerić - Donji Vakuf (BiH)
 Rizo Đurić - Bihać (BiH)
 Šemso Avdić - Norrköping (Švedska)
 Suzana Kadrić - Stockholm (Švedska)
 Muneveral Kalajdić - Melbourne (Australija)
 Sabaheta Hadžikadić - Vancouver (Kanada)
 Enisa Osmančević - Čurči - Banja Luka (BiH)
 Zinajda Hrvat - Banja Luka (BiH)
 Dinko Osmančević - Banja Luka (BiH)
 Branka Babić - Banja Luka (BiH)
 Ljubica Perkman - Rodgau (Njemačka)
 Maks i Boris Perkman - Rodgau (Njemačka)
 Miralem Pervizović - Malmö (Švedska)
 Muhamer Stinica Šćica - Nybro (Švedska)
 Adem Čukur - Göteborg (Švedska)
 Mersad Rajić - Toronto (Kanada)
 Dragana Pranjić - Floda (Švedska)
 Vasilija Dedić Baćevac - Malmö (Švedska)
 Elvira Krupić Šamlja - Romilly (Francuska)
 Zlatko Avdagić - Motala (Švedska)
 Uglješa Kesić - Banja Luka (BiH)
 Božidar Šarić - Rijeka (Hrvatska)
 Faruk Tičić - Trebinje (BiH)
 Murisa M. Bašić - Tešanj (BiH)
 Ranko Pavlović - Banja Luka (BiH)
 Antun Džaja Bosanac - Rijeka (Hrvatska)
 Ranko Risojević - Banja Luka (BiH)
 Omer Berber - Bolzano (Italija)
 Tarik Berber - London (Engleska)
 Alija Trako - Oslo (Norveška)
 Slobodan Bajić - Banja Luka (BiH)
 Vladimir Bojer - San Francisco (USA)

Fatima Mahmutović - Orebro (Švedska)
 Edin Osmančević - Göteborg (Švedska)
 Ismet Bekrić - Ilirska Bistrica (Slovenija)
 Melkina Filipović - Motala (Švedska)
 Goran Mulahusić - Motala (Švedska)
 Mirsad Filipović - Motala (Švedska)
 Jovo Čulić - Banja Luka (BiH)
 Nasiba Kapidžić - Hadžići - Banja Luka (BiH)
 Lejla Solaković - Birmingham (Engleska)
 Beća Romanu - Novi Sad (Srbija)
 Anna Sofić - Zenica (BiH)
 Ismet Smailović - Banja Luka (BiH)
 Veseljko Koprić - Podgorica (Crna Gora)
 Asima Simka Smajić - Tours (Francuska)
 Denijel Filipović - Motala (Švedska)
 Enes Kišević - Zagreb (Hrvatska)
 Sanelia Husić Musabačić - Štokholm (Švedska)
 Božidar Prorocić - Cetinje (Crna Gora)
 Ivica Valentić - Banjaluka (BiH)
 Vojin Mijatović - Banja Luka (BiH)
 Senad Maglić - SAD
 Slobodan Marić - Banjaluka (BiH)
 Dijana Dužić - Jajce (BiH)
 Zvonko Kovač - Zagreb (Hrvatska)
 Bato Šišić - (Njemačka)
 Mirza Čizmić - Helsinski (Finska)
 Miralem Šrkalović - Tešanj (BiH)
 Muris Bajramović - Zenica (BiH)
 Asim Gorolija - Žepče (BiH)
 Alija Kapidžić - Banja Luka (BiH)
 Ogjen Karabegović - Zagreb (Hrvatska)
 Muhiđdin Šarić - Kozačar (BiH)
 Jasna Baraćiš - Malbašić - Banja Luka (BiH)
 Bisera Alikadić - Sarajevo (BiH)
 Sanjin Čošabić - Pariz (Francuska)

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare

SAVEZ BANJALUKA U ŠVEDSKOJ
 RIKSFORBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

Glavni i odgovorni urednik/
 Chefredaktör och ansvarig utgivare

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktör

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Zlatan Gunić, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekrić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić

Enisa Bačić

Fatima Mahmutović

Ozren Tinjic

Nedžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)

Mišo Vidović (BiH)

Radmila Karlaš (BiH)

Mersad Rajić (Kanada)

Ljubica Perkman (Njemačka)

Reuf Jakupović (Švedska)

Dr Severin D. Rakic (Australija)

Dinko Osmančević (BiH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,

Luxorgrad 12, 59139 Motala

Telefon: +46(0) 739 872 284

Internet: www.blsavez.se

E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja pretplata:

6 brojeva 150 SEK plus poštarna

Pretplata i reklame

+46(0) 738 72 284

E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

Rukopis, crtež i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Karolina Hoff

Da nam svima bude bolje.....	4
Nećemo podjele ni ratove.....	6
Njih dvoje.....	10
Na pretek zastava i blamaža.....	12
Kuća svih građana.....	16
Plaketa Mesudu Mulaomeroviću.....	18
Riječ kao oganj.....	20
Moje su suze zov svijetu.....	22
Sjećanje: Kliničko-bolnički centar.....	24
Melisa H. Mehmedović.....	26
Putujući Evropom: Liverpool - Grad muzike i fudbala.....	28
Tašna.....	36
Zaboravljeni šahista.....	40
Banjaluka, prognani grad.....	42
“Daun kafe”.....	44
Stopama Klare Cetkin.....	46
D II (Diogen drugi).....	48
Zima u Beogradu.....	50
Poezija.....	52
Bingo.....	54
Vicevi.....	56

Posjeta Ambasadi BiH u Švedskoj

Da nam svima bude bolje

*Čeka nas mnogo
zajedničkih poslova,
između ostalih i
oktobarski opšti izbori.*

Tekst: Fatima Mahmutović

Foto: Goran Mulahusić

Ambasade Bosne i Hercegovine u drugim državama doživljavamo i kao svoje "druge kuće". Tako je i u Švedskoj. Zato smo se - i mi iz Saveza Banjalučana Švedske – radovali posjeti našoj Ambasadi i susedu s ambasadorkom, gospodrom Elvirom Dilberović, i njenim saradnicima. Ali, epidemija, i zaustrost drugim neodložnim obavezama, ovu posjetu su odlagali nekoliko puta, pa nam je zato bila još draža.

Konačno, 17. decembra 2021. godine, došao je i taj dan – dan videnja i neposrednog razgovora o nizu tema i pitanja od zajedničkog interesa. Nije bio uobičajeni "posao", nego predivno druženje, gdje smo upoznali gospodru **Elviru Dilberović** i neke od njenih saradnika. Na sastanku, bolje reći susretu, bili su članovi Glavnog odbora Saveza Banjalučana: Mirsad Filipović, Enisa Bajrić, Goran Mulahusić i Fatima Mahmutović.

U početku je to bilo upoznavanje uz kafu: gdje ko živi, čime se bavi i u kakvim smo projektima najviše angažirani. NJ. E. Elvira Dilberović je dobro upoznala sa radom svih saveza i organizacija u Švedskoj, pa smo bili iznenadeni kad stigne da obavi sve svoje po-

Prijatno druženje

slove, i da je, i uz svoje lične obaveze, tako informisana o radu naših organizacija. Pri tom nam se zahvalila za sve što smo učinili do sada za našu BiH i što i danas radimo na očuvanju našeg jezika, tradicije i kulture.

Poslije upoznavanja smo prešli na teme vezane za naše djelovanje. Prvo je Mirsad Filipović, predsjednik Saveza Banjalučana Švedske, govorio o našim aktivnostima u Švedskoj, BiH i Banjoj Luci. Posebno se osvrnuo na izdavanje našeg dvomjesečnog časopisa "Šeher Banja Luka", koji okuplja veliki broj dopisnika iz cijelog svijeta, bez obzira odakle su i kojoj etničkoj grupi pripadaju.

Cilj naše posjeti inače je bio da se ojača i ostvari bolja saradnja između Ambasade BiH u Stockholm i našeg Saveza. Dogovorene su neke zajedničke aktivnosti u toku ove godine, između ostalog da se uključimo u aktivnosti vezane za Opšte izbore u oktobru.

Dok god imamo ovako divne ljude u Ambasadi Bosne i Hercegovine, koji se brinu o svojoj zemlji, ne samo zbog pozicije, nego srcem, bićemo ponosni na saradnju i uraditi sve što je potrebno da nam svima bude bolje.

Mirsad, Fatima, Enisa i Goran sa N.J.E. Elvirom Dilberović

Zdravica

Nek žive svi narodi

Prijatelji! Nada! Zavičaj! Dom! Braća! Jedinstvo! Sreća!
Čast! Mladi! Sunce! Susjed! Dobrota! Ljudi!

Ove riječi, životne i pjesničke, čitamo i slušamo kao najljepši odjek Zdravice, koju nam je kao najljepši dar i putokaz ostavio i jedan pjesnik - France Prešeren. Slovenski, ali možemo slobodno ponosno kazati i svjetski, i naš, bosanski, jer njegove poruke dotiču i naša srca.

Zato Zdravici u njene poruke s ponosom i radošću izgovaraju i mnogobrojni Bosanci i Hercegovci, pa i drugi narodi i narodnosti koji žive i stvaraju u Sloveniji kao samostalnoj i dobromamjernoj državi, ali i dijelu Europe, i svijeta, gdje ima i naših sugradana koje su tamo, odnjeli i putevi progontstava i traženja života bez prijetnji i ratova. I mi, na našim stranicama, na našim usnama, u našem svakodnevnom djelovanju, na razmedu godina od kojih s pravom očekujemo da nam budu bolje, i zato – neka nam je svima

srećna i plodonosna! Uljepšana s stihovima iz Prešernove Zdravljice / Zdravice, čiji je jedan dio ovom prigodom preveo naš saradnik pjesnik Ismet Bekrić.

Nek žive svi narodi

koji za danom žude,

sve dok nam sunce brodi

mir u svijetu bude,

da bude svak

slobodnjak,

ne kao vrag, već susjed drag!

Poruke iz Švedske

NEĆEMO PODJELE NI RATOVE!

Piše: Fikret TUFEK

Švedska je i početkom ove godine bila uz Bosnu i Hercegovinu, uplićući svoje glasove, i svoje želje, u zajedničku poruku – da u našoj matičnoj domovini konačno zavladaju mir i stabilnost. 10. januar je bio veliki dan kad smo posebno mislili na Bosnu i Hercegovinu, i kad su u 12 švedskih gradova održani skupovi podrške, s jasnim potrukama, da nećemo podjele i ratove, već život okrenut budućnosti i prijateljstvu među narodima, bez riječi mržnje i ratnih prijetnji, u ozračju poštovanja i ljubavi.

Koordinacioni odbor za Švedsku – na čijem su čelu **Meho Kapo** i dr. **Adnan Mahmutović**, organizirao je manifestaciju za mir

**Za mir i stabilnost,
a protiv mržnje i prijetnji
– „Švedska za mir“
Veliki odziv mladih**

u Bosni i Hercegovini, te nakon veoma uspješnih okupljanja, sumirao njihov održavanje i odjeke.

Politička situacija u BiH kao 1990-tih

Protesti su organizovani, jer je politička situacija u Bosni i Hercegovini posljednjih šest mjeseci nedvosmisleno podsjećala na predratne 1990-te godine i užasne ratove koji su završili genocidom u Srebrenici. Svjedoci smo kršenja Dejtonskog sporazuma, bojkotovanja i uništavanja državnih institucija, te ponovnog formiranje ge-

Örebro

nocidne Vojske Republike Srpske (VRS). Kao građani Švedske, Bosanci i Hercegovci su izšli na demonstracije jer su osjetili obavezu i potrebu da se javno oglase i jasno kažu: *Nećemo rat i podjele!*

BiH suverena, jedinstvena i nedjeljiva

Demonstracije, čija je ideja pokrenuta u Briselu, a koja je naišla na podršku po cijelom svijetu, bile su odraz naše zabrinutosti i odlučnosti da sačuvamo Bosnu i Hercegovinu kao suverenu, jedinstvenu i nedjeljivu demokratsku državu svih njenih građana. Demonstracije nisu imale za cilj da promovišu bilo koju etničku, religioznu ili političku opciju. Naprotiv, promovisale su se tradicionalne i kulturološke vrijednosti koje krase BiH vijekovima. Nisu ovo bili samo protesti za BiH, već protiv rata, podjela i anarhije, a za vladavinu prava.

Organizacije i udruženja sa bh. predznakom

Proteste u Švedskoj je organizovao Koordinacioni odbor, koji su činili predstavnici: Saveza bh. udruženja u Švedskoj (BHRF), APU-a Network, IZBuŠ-a, Bemufa, Bosanskohercegovačko-švedskog saveza žena u Švedskoj, BH saveza žena u Švedskoj i *Saveza Banjaluka u Švedskoj*, uz neiscrpnu pomoć lokalnih koordinatora i aktivista. Švedski tim je imao blisku saradnju sa centralnom organizacijom Platforma BiH (Holandija) i između ostalog radio na dizajn parola, postera i globalne stranice The World for Bosnia and Herzegovina: <https://www.facebook.com/worldforbosnia>

Himne BiH i Švedske

Na protestima su intonirane himne Bosne i Hercegovine i Švedske, držani inspirativni govorovi, skandirane pozitivne parole, te na

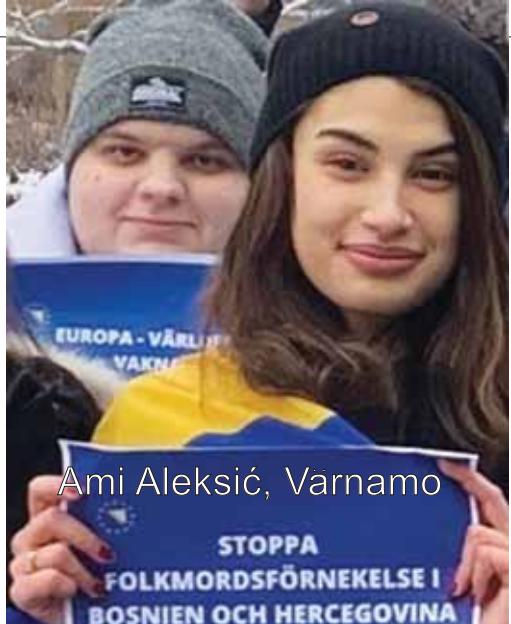

Goteborg

Gislaved

Hamza
Topčibašić,
Malmö

kraju premijerno pročitano zvanično pismo centralne organizacije za globalne proteste, a koje je za naše potrebe prevedeno na švedski jezik. Isto pismo je potom poslano švedskoj premijerki Magdaleni Andersson i ministrici vanjskih poslova Švedske Ann Linde, te na globalnom nivou predsjednicima svih velikih zemalja za koje se smatralo da mogu i žele pomoći Bosni i Hercegovini.

Dobra organizacija i posjećenost

U mnogim gradovima su protesti održani na trgovima, bile su i protestne šetnje. U nekim gradovima, kao u Göteborgu i Boråsu, protesti su bili odlično popraćeni medijskom pažnjom.

Najveći broj učesnika je bio u mjestima Malmö, zatim Göteborg i Stockholm, Örebro, Västerås, Jönköping, Borås, Växjö, Enköping, Värnamo, Gislaved. Norrköping je proteste održao u prostorijama lokalnog bh. udruženja, jer nisu dobili dozvolu zbog Covid-restricija.

Stranica „Švedska za mir“

Švedski protesti su imali oficijelnu stranicu: „Sverige för Fred och stabilitet i Bosnien-Hercegovina“:

<https://www.facebook.com/SverigeFredBosnien>

Na ovoj stranici je bio uživo prijenos iz Stockholma, a zatim su tu dijeljene slike iz svih gradova. Stranica je imala izuzetno velik broj pregleda i dijeljenja. Hiljade osoba je pregledalo video-isječke, slike i članke koji su naši pisci i aktivisti objavljivali u Dagens Nyheter i Svenska Dagbladet. TV4 je imao intervju sa bh. aktivistima u Göteborgu, a o mnogima su pisale i lokalne novine (linkovi).

Izuzetna društvena atmosfera

Atmosfera na protestima u svim mjestima bila je izuzetno pozitivna. Uprkos težini razloga zbog kojih su organizovani, gradani su

Enköping

pokazali veliku želju i „vatu u srcima“ da budu dio pokretačkog duha i aktivni učesnici ideje očuvanja jedine domovine Bosne i Hercegovine.

Veliki odziv mladih

Najpozitivniji je svakako bio veliki odziv mlađih ikoji su se aktivno uključili na terenu i u držvenim mrežama. Upotreba značnog **#protestforbosnia** je rezultiralo ogromnim brojem pregleda i podjela informacija, slika, video-isječaka, naročito na **Instagram-u i Twitter-u**, koja omladina rado koristi.

Na svim demonstracijama je bilo uočljivo da je veliki broj omladine i djece, koji su s ljubavlju nosili bh. i švedske zastave i bili njima s ponosom sjedinjeni, umotani ili mahali!

Tako je u Malmöu bio i najmladi učesnik, dvogodišnji **Hamza Topčić**, koga su na skup doveli babo **Halid** i mama **Sejma**, porijeklom iz Trebinja, i najbolja učenica **Selma Selava** (16) iz Hörbya, u srednjoj školi u Lundu, ali i mnogi drugi koji su došli da iskažu ljubav prema Bosni i Hercegovini!

**Selma
Šelava,
Malmö**

Širi ovu poruku i pomozi!

Ami Alekić, Västerås

— Zdravo, ja sam djevojčica, dolazim iz Bosne i Hercegovine. Moji roditelji su prošli rat koji ponovo prijeti našoj zemlji. Zbog toga pozivamo sve koji mogu djelovati, UN, cijeli svijet, Ameriku, Rusiju, sve zemlje koje nam mogu pomoći svojim djelovanjem. Ovo je treći put da moja domovina prolazi kroz krizu kojom se prijeti da djeca i žene još jednom dožive situaciju punu traume i mnogo više od toga, smrt, a što нико ne zaslužuje. Djeļuj, govori o ovome, širi ovu poruku i pomozi!

Značajna prisutnost ostalih građana

Pored bosanskohercegovačkih patriota i građana na mirovnim protestima u svim mjestima učestvovao je i značajan broj građanja porijeklom iz država prethodne Jugoslavije, Hrvatske i Srbije, posebno iz Sandžaka i sa Kosova, ali i veoma značajan broj Švedana, koji su s velikom pažnjom pratili što se govori na demonstracijama: mogli su to direktno pratiti jer je pismo poruke čitano u svim sredinama na švedskom jeziku, a ostale dijelove su Švedanima prevodili aktivisti, kaže se na kraju završnog saopćenja **Koordinacionog odbora za Švedsku**, u sumarnoj informaciji koju su na kraju pripremili **dr. Adnan Mahmutović** i aktivista **Meho Kapo**.

Borås

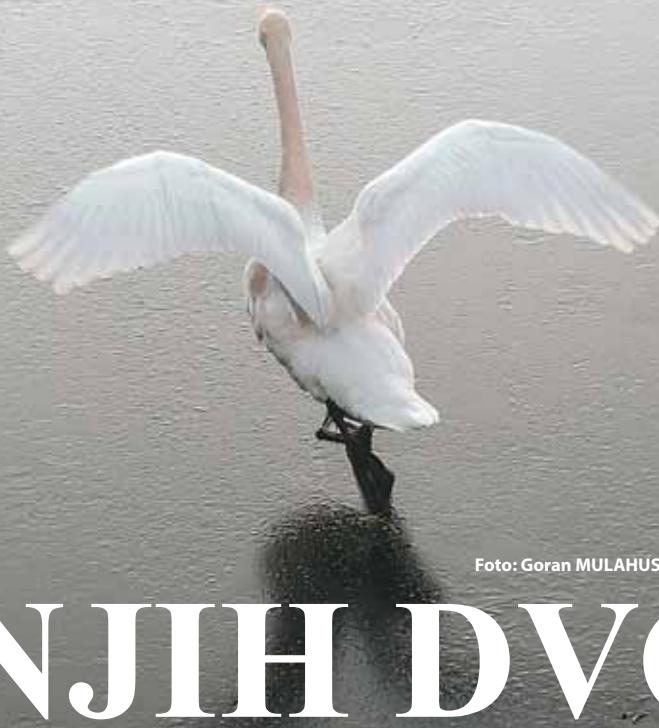

Foto: Goran MULAHUSIĆ

Piše: Radmila KARLAŠ

NJIH DVOJE

Pokazuje mi skorene krastice na licu i kaže da je sad bolje. Opet je pao. Neizmjerno sam sretna što ga ponovo vidim, držim ga čvrsto za ruku, kao da bi opet mogao da izgubi ravnotežu. Polako idemo ka obližnjem kafiću. Rasputine se za moju mamu i kaže da razumije. Kad si i među drugima sam. Moja mama je zaista sama nakon tate i taj porazan osjećaj, da joj kao kćerka ne mogu ništa ublažiti, već je postao moja navika. Malkice je omršavio, to da, ništa strašno, ali to je i dalje moj dobiti čički Mesud. Osmjejuće se i onda uočavam, pomno pratim njegov pogled ka unutra. Ne želim da se sunovrati, pa ga držim na površini, gdje neobavezno razgovaramo. Ona, Suada, pitam. Isto. Šta nije u redu s tim pogledom, neki unutrašnji dio mene je uznenamiren i ja mu svjesno nedam da se razjasni. Kao ponornica, moj sagovornik je započeo svoje putovanje. Ali gdje ide. Neću da znam.

Prije deceniju i nešto malo više, na taj susret sam reagovala krvlju. Iz istih stopa. A krvlju se bratimilo oduvijek, miješala se, da bi se pokazala bliskost. Njih Dvoje su se zatekli na nekom dijelu moga puta i sve ostalo teklo je prirodno. Ušetali su u moj krvotok

kao u svoju kuću. Njima me privukao sklad, koji nije isključivao različitosti, divila sam se tom odnosu kao nekoj rijetkoj umjetničkoj kreaciji. Ili još bolje, ličili su mi na veličanstven zalazak sunca koji na nebuh ostavlja svijetleće i plameće tragove. Istovremeno, bili su nalič i izvor u planini, zvonkom i bistrom, uočenom u srcu prirode. U svakom slučaju, nikada nisam uspjela da razaznam granicu koja dijeli ta dva bića. Otriplike, gdje prestaje jedno od Njih Dvoje, a počinje drugo. Bili su jednostavno protkani međusobno. Život ih je do tada brusio za ovo prožimanje, koje se desilo onda kada većina ljudi smatra da su zaokruženi ili okrnjeni, te da će takvi biti položeni u vječnost. Sve one bujice i vjetrovi koji su se obrušavali na njihov život krnjeći ih ili pak, sve one ljepote koje su glačale esenciju njihovog bića, imale su za cilj da obrazuju konture koje će se najprirodnej ukljupiti jedna u drugu. Bila je to veličanstvena kreacija. Ona, Suada, običavala bi me držati za ruku, kada bi mi nešto pričala. Utiskivala je dodirom misao prije kazivanja. Nije moralu da govori, jer sam sve vidjela, ali ona je htjela da skloni

platno, kako bi mi u punoj mjeri predstavi taj dio sebe, olijen u drugom. Njegov osmjeh od milion svjetlucavih zvijezda. Kod Suade su maglovite nijanse bile duboko zapretene, ali i takve, Mesudov osmjeh bi razgonio, kao kad se razgrnu zastori magle i propusti sunce. Bojao se da se ona u nekom trenutku nepažnje ne razbije o krhotine svog tkanja. Pričala mi je o krhotinama, dok je otkrivala ono platno, dajući mi na uvid najljepšu kreaciju, stvorenu njoj po mjeri. Rijeka je dobovala po obalama, dok smo ogurnute u čebad posmatrale zatašanu vodu i nebo, divno ljetnje nebo. Rijeka je strujala osvježenjem, dok je tek malo dalje vladala omora. Mali nemir probudio pričom, ali bilo je dovoljno da je on nadohvat pogleda, pa da krhotine izlomljene strukture nekog djela njenog bića zacejle. S njim Ja mogu da budem Ja. Nesputana. Stisnula mi je ruku. Učim se živjeti s tim. Toliku ljepote. Ciknula je kao djevojčica kada ju je pozvao, pruživši joj ruku, a potom je naprsto letila u njegovom naručju. Gledala sam kako se rubovi njene suknje njišu, dok se upijala u svaki takt. Njene savršene vitke noge, na čijoj ljepoti bi joj mogla pozavijetiti i sama Mar-

DJE

lene Dietrich, pratili su sa nevjerojatnim osjećajem kretanje njegovih. Vrtjeli su se, ne samo u ritmu muzike, već mnogo više u svom sopstvenom. I sad vidim slavope vode koji teku sa odradima vrba, zvijezda, Mjeseca i Njih Dvoje. Ako se nisu otisnuli u svakog koga su sreli, u rijeku jesu. Rijke znaju prepoznati sklad i beskraj, one su i na početku i na kraju, u svakoj kapljici. Bilo je prekrasno uočiti da je život neprekidno čudo koje nas dovodi, shodno našem sopstvenom zemljopisu, na obalu koja nam pristaje. Sjećam se kada mi je prvi put pomenula Djevojku sa kamena. Ličila je na djevojčicu, zagledanu negdje unutra, koja se bori sa nekim nametnutim sjećanjem. Htjela ga je zaboraviti. Ali, sjećanje je bilo uporno, vrebalo je na pukotinu kroz koju bi se provuklo. Nemoj, molim te, nemoj dati da te uokvire, da od tebe naprave beživotno tijelo, okamenjeno u momentu koji ne pristaje ovaj raskošni boja života. U početku, Suada kao da me čula. Prenula bi se i opet bila tako živa i potpuna sa svojom polovicom. Ambisi su se pokazali nepredvidivim. Dozvole čovjeku da se popne visoko, ne

da bi pletio, već da bi se strmoglavio. Kada je ispuštala Mesudovu ruku kojom ju je čvrsto držao, ne zna ni on. Bio je ubijeden da je njena nježna šaka još uvijek u njegovoj. Ali, nije bila. Bio je to samo otisak, ni nalik na onu topalu drhtavi pulsirajuću ruku čiji je krvotok tekao ka njegovom. Njena struktura je počela da se mijenja, optimala se, tražila da se oslobođi, kako bi potonula u ništavilo. Mesud je nije puštao tako lako. Svaki iščašeni zglob on bi strpljivošću drevnih šamanova ponovo namještao, nije dao da se njen krvotok razlije po pustopolju, damarao je svojim srcem za oboje. Ona više nije željela srce, jer ju je sad patilo, nije htjela da osjeća, jer su ponori izbacivali stare oštре rubove nemilosrdno i nesmiljeno, želeteći rezati uvijek iznova. Ono malo sunce koje je i dalje osjećala kako grije i obasjava, sad je postalo velika suprotnost utvarama iz tame, tako da ga, kad bi ponovo nahruplico, nije više mogla podnosit. Mogla je samo da ugasi sunce u sebi i usagila ga je. Neka bude tama. Neka ne bude kontrasta ni boli, kada toplost zamre. Sada je već predstavljala drugačiji lidi koji je poprimala i dalje se odvajajući od Mesuda, režući kožu, tkivo, kosti. Njen čin, kojim je poništavala sebe, bio je čin ljubavi. Nije htjela da ga reže o sopstvene ponore, oštare hridi je čuvala samo za sebe. Ali ga je porezala, jer kako bi drugačije iščezla iz zajedničkog svijeta. Od njihovog jednog postala je Jedna. Sama. Mesuda je njen odlazak u sebe zbumnjivao do te mjere, da bi osjetio vrtoglavicu kao da mu tlo izmiče ispod nogu. To lo kojim je do tad tako suvereno gazio. Tlo bez Suade za njega je postalo trusno, opasno i pogibeljno. Nije imalo uporišta. Njih Dvoje se racjepilo, otvarajući pukotinu koja bi mu uvijek iznova narušavala ravnotežu i saplitala hod. Ona je potonula u sopstvenu tamu, izbjegavši da to gleda, ali on, tako živ i još osunčan njome, video je svaku, ma i najmanju pukotinu koja ih je razdvajala. I sto su više njene konture tonule i opirale mu se, toliko je negdje duboko u sebi ostao savladan nježnošću i ljubavlju te žene, koja mu je zrcalila pogled i, uprkos svemu, osvjetljivala put pred njim. Svu svoju preostalu svjetlost, Suada je prije nestanka ulila u njega. Tako mu je zahvalila za sve, dala mu ljubav za ljubav i vječnost same sebe onim razdraganim dijelom koji naročito bljesne prije nego što se zauvijek ugasi. Njih Dvoje su na taj način zauvijek ostali zajedno, a aveti koje su joj tihog gasile kriesnice uma nisu mogli ništa pred ovom činjenicom. Na fizičkom planu, oni su beskrajno udaljeni. U tom materijalnom svijetu, Mesud osjeća kako su mu koraci otežali i da je umoran, kada da se penje uz neko brdo dugu, dugu. Osjeća da se nikad neće moći dovoljno odmoriti i želi da spava, dok umor ne prode. Dok sve ne prode. Ali, to je samo fizički. U sebi, on se uvijek sretne s njom, utisnutom kao reljef u samu

suštinu njegovog bića. Na tom nevidljivom mjestu, oni, tako spojeni, čute svoju vječnost. I u ta dva paralelna svijeta, unutrašnji je kakav je bio odvajkada, još prije njihovog rođenja, onakav kakav će biti nakon što zemne tragove jednou prekrije vrijeme koje je zapravo ono isto od ranije, samo što ga čovjek u svojoj smutnji pogrešno poima. I u toj vječnosti leži čar Njih Dvoje. Nisu svi te srće ili misije da dožive Njih Dvoje. Mnogi moraju čekati ono prije ili poslije, neku naznaku prošlog ili budućeg života, izbjegavši da budu sad. Njih Dvoje su sad zauvijek. Čarobno je proživjeti ovu kosmičku kreaciju, pa makar kao neko kome je dat samo uvid. Kao kad se potone u sliku ili uđe u Riječ. Eto, zbog toga Njih Dvoje. Zato što ih mnogo voliš, doživjeli si ih na taj izvrnut način. Znam što hoće da kaže moj partner i prije nego što jest. Uronila si u njih i zato si bila naročito povezana s tim nevidljivim svjetovima u njima samim, dopunjava on. Kada sam se vratila i rekla mu da sam se vidjela sa čika Mesudom u onoj kafanici kod starog Socijalnog, on je rekao, Da, ali i sa Suadom. Valjda sam mu se tako doimala. Da sam bila sa oboje. U toj tome je dodatna čar tih nevidljivih svjetova koji su mnogo moćniji do ovi vidni i razgledni. Naši unutrašnji svjetovi su se doticali, inače bi to bilo tek puko poznanstvo. Ujedno, ti unutrašnji svjetovi su tako moćni, da su se ukrštili i kada bi mi bili udaljeni jedni od drugih, bez mogućnosti da se sretнемo. Na koncu, te večeri, nakon susreta sa čika Mesudom ili, kako moj partner kaže, sa Njih Dvoje, prije nego što sam usnula, doživjela sam riječi, ove riječi, kako lepršaju poput leptira, najraznobojnijih koji se mogu pojmiti i spuštaju se, ne na Suadin jastuk tamo negdje na Sjeveru, već u neki njen dio koji nisu prekrili tama i zaborav, koji će živjeti i kad postanemo prah i ona i ja i čika Mesud. I moj partner, koji nekad može da osjeti moje riječi i prije nego što se napišu. Vidjela sam i čika Mesuda kako spava, istovremeno budan i cjevlot. A onda su plešali, kakvih ih se sjećam, kao da su upravo izronili sa dvorova sa ulaštenim parketima. Imali su u držanju neku stamenu plemenitost, ali ono što je blještalo iz njih, bila je naročita povezanost, oličena u kretnjama, koje su od njega, višeg, bile usmjerjene da zaštite. Nije tu bilo onog mladalačkog milovanja rukama, koje prelaze preko ramena ili struka, već pažnje koja dolazi s godinama i koja je naučila da cijeni vrijednost rijetkih predmeta, pažljivo ih dodirujući. Ona je bila dragocjenost, rijetka porculanska figura, koja je tek u tim sigurnim rukama zgulila patinu sa svojih godina i zablistala kada dragulj. Plesali su i plesali, udaljavajući se, sve dok ih više nisam razabirala odvojene, već kao jednu rotirajuću tačku koja je svjetlucala sve dok me nije preplavio san.

NA MARGINI CENTRALNE PROSLAVE
DANA REPUBLIKE SRPSKE

НАШИХ
ПРВИХ

NA PRETEK ZASTAVA I BLAMAŽA

Tekst i izbor ilustracija:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Ode ordenje u bescijenje
Ana Brnabić pobrkala Iončiće
Dodikova država... malo morgen
Ruska zastava opet na čelu defilea

"Sam sebi ne verujem, trideseta meni prođe". Tim riječima započinje svoju poznatu narodnu pjesmu Novica Negovanović. A ove riječi mogle bi se primijeniti i na nedavno završenu proslavu Dana Republike Srpske. Jer, od onog 9. janura 1992. godine, kada je u Sarajevu de facto (samo) proglašena Republika Srpska, proteklo je punih trideset godina, a vjerovalno je malo ko (pa i među onima koji su učestvovali u proglašenju) i pomislio da bi ova neprirodna tvorevina mogla dočekati trideseti rođendan. I ne samo dočekati, nego taj datum svake godine i proslavljati kao Dan Republike Srpske, posebno nakon što ga je Ustavni sud Bosne i Hercegovine dva puta proglašio neustavnim.

Od svih do sada održanih proslava Dana Republike Srpske, ova je dilem tog manjeg bosanskohercegovačkog entiteta bila najpompeznija, posebna ona centralna proslava u entitetskoj metropoli Banjoj Luci. Tri događaja su dominirala i bila u centru pažnje: 8. januara dodjela odlikovanja institucijama i pojedincima te svečana akademija istog dana i 9. januara svečani defile, peti po redu (prošle godine, zbog pandemije koronavirusa, defile je izostao).

Ko će kome, nego svoj svome

Kada je riječ o dodjeli odlikovanja institucijama i pojedincima, posebno o dodjeli onih najviših priznanja pojedincima, nastavljen je trend iz posljednjih godina. Ta priznana već više godina, po pravilu, pripadaju strancima - preciznije rečeno, visokim dužnosnicima iz Srbije. Ovoga puta sreća se osmjehnula sadašnjem predsjedniku Skupštine Srbije Ivici Dačiću. Njemu je u Banskom dvorima Željka Cvijanović, profesorica engleskog jezika a sada na funkciji entitetske predsjednice, dodijelila Orden Republike Srpske na lenti, drugi u rangu entitetskih odlikovanja. Ako bi se začeprkalo po tekstu obražloženja uporedi sa zakonskom odredbom o dodjeli ovog ordena, u kojoj stoji da se on dodjeljuje "za naročite zasluge u razvoju međudržavne saradnje i za doprinos državi". Morao da je neko „preveo“ saradnju Srbije i Republike Srpske kao međudržavnu saradnju, a doprinos Republici Srpskoj kao doprinos državi. Dakle, „nide veze“.

Ali, šta ćeš, valjanog razloga nije bilo ni kada je 2020. godine Aleksandru Vulinu, tada ministru u Vladi Srbije, dodijeljen Orden zastave Republike Srpske sa zlatnim vijencem, treći u rangu odlikovanja.

Proljeće godine su, neka se i to pomene, sva odlikovanja (nižeg ranga,

naravno) dodijeljena herojima u borbi protiv koronavirusa - institucijama i pojedincima. Pošteno.

A šta tek reći za odlikovanje koje je 2019. godine dobila Ana Brnabić, predsjednica Vlade Srbije. Ona je Orden Republike Srpske na lenti "zaradila" nakon što je samo osamantač mjeseci predsjedavala vladom, ali tuđe države, i što je u tom periodu održano nekoliko zajedničkih sastanaka vlada Srbije i Republike Srpske.

Najviše priznanje se, i godinu dana prije nego je uručeno Ani Brnabić, našlo u rukama šefitelja Srbije. Te 2018. godine je Milorad Dodik, kao predsjednik Republike Srpske, odlikovao Tomislava Nikolića, tada već bivšeg predsjednika Srbije. I njemu je uručen Orden Republike Srpske na lenti. Kurijsitet je da je, samo nekih mjesec dana nakon toga, Milorad Dodik odlikovao i Aleksandra Vučića. Njemu je, kao predsjedniku Srbije, 15. februara u Beogradu, povodom Dana državnosti Srbije (dakle, praznika tude države), Dodik uručio Orden Republike Srpske na ogrlici, prvi u rangu entitetskih odlikovanja. Nameće se jednostavno pitanje: šta je to opredjelilo Dodika (i njegove savjetnike, aiko ih on uposte benda) da Nikoliću, koji je bio predsjednik Srbije pet godina, dodijeli orden koji je drugi u rangu, a Vučiću, koji je tada na predsjedničkoj funkciji bio tek devet mjeseci (i predsjedničku fotelu nije bio čestito ni zagrijao), dodijeli orden koji je prvi u rangu? Zlobnici na ovo pitanje odgovaraju da se već tada pokazalo da između Dodika i Vučića "ima neka tajna vezu" (prema nazivu kulturne kompozicije Bijelog dugmeta), a to je da su obojica neprikosnoveni "vladari" - prvi u Republici Srpskoj, drugi u Srbiji. Pa ih, kažu, ta neprikosnovost kao magnet privlači. I iz riječi Vučića prilikom dodjele odlikovanja prizilazi da mu je ono dodijeljen preranо (kao akontacija). Naime, on je tada rekao, između ostalog, da nije zadovoljan time koliko je doprinio stabilnom odnosu Srbije i Republike Srpske te da je odlikovanje primio jer zna da još mnogo toga može učiniti za Republiku Srpsku. I još nešto: nije li bilo primjerenje da su se oba entitetska priznanja dodijelila istovremeno u Banjoj Luci, prilikom obilježavanja entitetskog praznika? Ali, to bi onda bilo javno (onako pre svijetom) degradiranje Tomislava Nikolića. Ovako, sa dvije odvojene dodjele to se nekako zamaskiralo.

Istina, Vučić te godine nije došao na centralnu proslavu Dana Republike Srpske. A nije, bogme, na proslavi nijedanput bio od one daleke 2016. godine, kada je, kao predsjednik Vlade Srbije, bio u gradu na Vrbasu. Dakle, Vučić nijednom nije uživo video svečani defile (prije je održan 2017. godine), tu svojevršnu demonstraciju kobajagi sile glavnom banjolučkom dadom, nekada Titom i danas ulicom Kralja Petra Prvog Karadordevića. Čudno, zar ne. Mada i nije, jer Vučić nije vučić, nego stari vuk - neće on da u njegov CV bude upisano da je kao predsjednik Srbije učestvovao na proslavi neustavnog praznika jednog entiteta u drugoj državi. Ali, zato on, da bi zamogao oči prekodrinskim Srbima, svake godine 9. januara "u vatru" po pravilu šalje mnogoljudnu srbijansku delegaciju - da posvjeđoči da su srbjanski Srbii uviđek uz bosanske Srbe.

Nije Vučić zaboravio na Dodikovu velikodušnost kada je ordenje i pitanju pa mu je vratio istom mjerom. U junu prošle godine, povodom Vidovdana, zakitio je Vučić Dodiku najvišim odlikovanjem Srbije - Ordenom Republike Srbije na velikoj ogrlici. Ovaj orden se, saglasno zakonskim odredbama, dodjeljuje predsjednicima ili suverenima država. A Dodik to nije (a niti će ikada i biti). Dakle, očigledno je da je Dodik odlikovanje dobio po onoj narodnoj "ti meni vojvodao, a ja tebi serdare". Prije Dodika čast da dobiju ovaj orden imala su samo tri predsjednika: Rusije Vladimir Putin, Kine Xi Jinping i Kazahstana Nursultan Nazarbajev, sva trojica sa imidžom autokrate. Kao što su, ustalom, i Vučić i Dodik. Da bi se neprimjerena dodjela zamaskirala, zvanično je obrazloženo da se orden Dodiku dodjeljuje "za zasluge u razvijanju i učvršćivanju miroljubive saradnje i prijateljskih odnosa između Srbije i Bosne i Hercegovine". Ne zvući li ovo kao vič? Zvuči, jer bi, ako obrazloženje o dodjeli drži vodu, i druga dvojica članova kolektivnog Predsjedništva Bosne i Hercegovine trebala biti odlikovana. Ili, u najmanju ruku, trebalo je Dodik biti korektan pa orden koji je dobio podjeliti na tri dijela te jedan dio zadržati za sebe, a druga dva dijela dati Džaferoviću i Komšiću. Ne bi to bilo ni teško jer se orden i sastoji iz tri dijela: ogrlice, ordenskog znaka i zvijezde. Bilo bi to pošteno, zar ne.

A šta je s domaćim pregaocima, gradanima Republike Srpske koju su za-

sluzili da im prispadne orden, recimo, onakav kakav je dobio Aleksandar Vučić? Pa čak i onaj koji je za jedan stepen niži u rangu odlikovanja. Kao što vidimo, nema ih, ako izuzmemo visoke dužnosnike Republike Srpske koji su tokom proteklih tri decenije "jamili" Orden Republike Srpske na lenti. Da ih pobrojimo: osuđeni ratni zločinci Karadžić, Mlađić, Krajišnik i Plavšić, potom predsjednici Republike Srpske - Poplašen, Šarović, Čavrić, Jelić (posthumno), Kuzmanović i Dodik te, na kraju, srpski član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Radmanović. I Živko Radišić, jedan od omiljenih političara, posebno u Banjoj Luci, koji je bio srpski član Predsjedništva Bosne i Hercegovine od 1998. do 2002. godine, dobitnik je ordena, ali ordena koji je tek šesti u rangu odlikovanja. "Minus" mu je, zasigurno, bilo da što je bio istaknuti kadar u bivšoj nam državi te "operisan" od nacionalizma. Četvero pomemnutih ratnih zločinaca su bili i prvi koji su se zakitili ordenjem. Bilo je to 1994. godine. U paketu s njima odlikovan je i „balkanski kasapin“ Slobodan Milošević, ali je on dobio Orden Republike Srpske na ogrlici, dakle najviše priznanje. Kažu da Srbija nije bila u ratu u Bosni i Hercegovini, a njenom predsjedniku je još tokom rata dodijeljen orden. Svasta. Nije valjda da je to zbog „verbalne podrške“ bosanskim Srbima, a ne zbog hrane, vojne odjeće i obuće, muničije, oružja, artillerije, tenkova, helikoptera, aviona i čega sve ne. Pažljivom čitaocu neće promaći da se među slavodobitnicima ne nalazi Mladen Ivanić, koji je u jednom mandatu (2014-2018. godina) bio srpski član Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Na pitanje zašto, odgovor je jednostavan: Ivanić je bio, a i danas je, u nemilosti vladajuće partiske oligarhije. A ona odlučuje o dodjeli odlikovanja. Naravno, po oprobom principu: ko će kome, nego svoj svome.

Presude Haškog tribunala: puj pike, ne važe

Kao i posljednjih godina, i ovog puta mnogobrojnu (bolje reći, prekobrojnu) srbjansku delegaciju predvodila je Ana Brnabić, za koju mnogi kažu da je najrevosniji poštovac (naravno, uz Aleksandara Vulina) lika i djela Aleksandra Vučića. Identična stvar je i kada su u pitanju Željka Cvijanović i Milorad Dodik. Iako je Ana Brnabić poznata kao negatorka genocida nad bošnjačkim narodom u Srebrenici, ipak je vjerovatno malo ko mogao predpostaviti da bi ona, na svečanoj akademiji u sportskoj dvorani Borik, sasvim trezveno mogla reći: "Kada govorite da je Republika Srpska genocidna tvorevina, ja samo mogu da kažem da je Republika Srpska stvorena na genocidu, na genocidu nad srpskim narodom, na genocidu koji je planski osmišljen i detaljno sproveden 40-ih godina prošlog veka, sa jasnom namjerom da se nastavi i završi pedeset godina kasnije". Vjerovatno je da će ova gospodra ova, kako neki rekoče, gnušnica izjava pratiti kroz život i onda kada ne bude na političkoj sceni Srbije.

A to što se Haški tribunal decenijama bavio zločinima u Bosni i Hercegovini te na doživotnu robiju osudio, izmed ostalih, i Karadžića i Mlađića,

Da čovjek ne povjeruje

ocigledno sadašnjem srbijanskom rukovodstvu mnogo ne znači. Ima ono svoju "filozofiju" rata u Bosni i Hercegovini. Ipak, ovo što Brnabićka, preto rečeno, provali na svječanoj akademiji je nešto sasvim novo. Ili je ipak samo njen vlastiti "izum".

Inače, onima koji su strahom prate kako pandemija koronavirusa ne menjava i koji se s naporom pridržavaju mjeru zaštite, lako je bilo uočiti da je, kada su mjeru zaštite u pitanju, u dvorani bilo "budi Bog s nama": dvorana je bila dupke puna, a onih koji su nosili zaštitnu masku bilo je samo tu i tamo. Baš lijep primjer je elita Republike Srpske dala svom puku kako da se ponaša u pandemiji.

Milorad Dodik opet o svom nedosanjanom snu

Nije nimalo neочекivano da je svake godine, počevši od one 2017, kada je u program centralne svečanosti u Banjoj Luci uvršten i svečani defile, "Špartane" policijskih i civilnih ešalonala ulicom Kralja Petra Prvog Karadordevića bio glavni događaj te svečanosti. Bilo je tako i ovog 9. januara. Autor ovog teksta je imao nesreću da na malom ekranu prati ovaj jednodnevni događaj, koji je obiloval nizom apsurdnosti, čime je dato da pravo onima koji Republiku Srpsku nazivaju Apsuristanom.

Uh, kako je izgledao defile, posebno policijskih ešalonala, sa nekim osam stotina uniformisanih učesnika (dakle, više nego 2020. godine), bolje (čak i za Republiku Srpsku) da ga nije ni bilo. Pretežno tamne uniforme ovih učesnika, taman asfalt i tog dana tamno nebo pa onda onih nekoliko vozila despota (ko im samu nadjuen takvo ime, koje znači silnik, diktator, neograničeni vladar)... sve je to djelovalo depresivno, najblaže rečeno. Usput: zlobnici kažu da bi, obzirno na značenje imena despota, prikladnije bilo da se to vozilo zove "dodik". Nisu mogla ostati nezapažena ni ona ozbiljna lica učesnika - bez imalo osmješa. A tek "muzička komponenta" ovih ešalonala. Nekih riječi, kao recimo "Srba ima kao lista, nema više komunista..." za krst, za krst...", postudio bi se svaki normalan čovjek. Ali, koliko je tamo i tog dana bilo normalnih. Nakon defilea u javnosti se pojavio i slogan: mi na usnama - sila na asfaltu. Kada su civilni ešalonali u pitanju, bilo ih je odasvud. I mnogo ih je bilo. Kažu, oko dvije hiljade učesnika. Kao da je kriterij bio "hajdi Alija, nek je više vojske".

Svečana bina bila je krcata. Bilo je tu nepunih stotinu duša, što domaćih, što gostiju: entitetskih čelnika, ministara, predstavnika policije i vojske, čelnika entitetskih partija na vlasti... Naravno, bio je tu i ambasador Rusije u Bosni i Hercegovini. A drugi ambasador? Njih, opet naravno, nije bilo. O, da, i osuđeni ratni zločinci iz Republike Srpske imali su svoje "predstavnike" na bini. One koji su osuđeni na vremensku kaznu "predstavlja" je jedan od njih - glamov i bradom general Vinko Pandurević, koga je Haški tribunal osudio, između ostalog, i zbog genocida u Srebrenici. A one koji su osuđeni na doživotnu robiju "predstavlja" je Darko Mladić, sin generala Mladića. Ako je i od Republike Srpske, prekardašilo je ovo svaku mjeru. I još nešto: kada čovjek pogleda fotografiju svečanebine s uzvanicima, ne bi rekao da je to iz dode pandemije koronavirusa. Naime, samo četiri osobe imale su zaštitnu masku preko ust-a i nosa.

Posljednji sa svečanebine prisutnima se obratio, a ko drugi nego Milorad Dodik. On je, onako "napaljen" (a kada on to nije), da bi kobagaj opravdao nastanak Republike Srpske, rekao i ovo: "Nismo dozvolili da nam se dogodi ono sto se desilo u Drugom svjetskom ratu. Zato smo formirali Republiku Srpsku, formirali smo je zato što znamo da slobode za srpski narod nema, ako nema svoje države. I Republika Srpska je naša država... kako god nam to neko osporavao". Eh, pusti snovi Milorada Dodika.

Za razliku od ranijih godina, ovog puta bilo je i nešto više posmatrača defilea. Njih, kako kažu, oко tri hiljade bilo je raspoređeno duž ulice i na trgu Bosanska Krajina. Najviše je bilo mladeg svijeta, a bilo je i djece. Starijim kao da je preko glave svega pa su radije ostali kod kuće.

Crveno-plavo-bijela i obratno, bijelo-plavo-crvena dekoracija

A dekoracija koja je pratila proslavu Dana Republike Srpske, priča je za sebe. Očito da je urođio plodom apel Milorada Dodika, koji je krajem decembra prošle godine pozvao građane Republike Srpske da i prije proslave istaknu entitetske trobojke na kućama, stanovima, automobilima i drugim mjestima. Šarenila se Republika Srpske tih slavljeničkih dana. Crveno-plavo bijele zastave bile su posvuda. Nije daleko od istine da su u danima pred proslavu Dana Republike najzaposleniji u Republici Srpskoj bili šnajderi i štampari. Trebalo je sašti i odštampani tu sili entitetskih trobojki.

A državnih zastava, zastava Bosne i Hercegovine, da li ih je bilo? Kakvo pitanje! I ono malo što ih ima u Republici Srpskoj, uklonjeno je u dane proslave. Kao da su državne zastave, Bože mi oprosti, virus pi se trobojnici mogle zaraziti.

Dobro, entitetskih zastava je tokom proslave bilo čak na pretek. Ali, bogme, bilo je na pretek i nepravilno upotrebljenih zastava - propusta, koji se ne mogu okarakterisati drugačije nego kao neznanje ili, čak da više, jačašluk. Da to pojasmimo. Zastava Republike Srpske je trobojka, ima tri polja, od kojih je srednje polje plavo, jedno krajnje polje crveno i drugo bijelo. Ova zastava je, inače, potpuno identična jednoj od dvije zastave Srbije, onoj koja se zvanično naziva narodnom. Pored narodne, da potisjetimo, Srbija ima i državnu zastavu, koja se od narodne razlikuje samo po tome što je na njoj i državni grb. Samo je još jedna zastava na svijetu identična trobojci Srbije odnosno Republike Srpske. To je zastava bratske Rusije, kako za ovu zemlju od milja volje da kažu u Republici Srpskoj, a ništa manje i u Srbiji. Dakle, i ona je takođe trobojka, istog raspredjela boja kao i zastava Republike Srpske. U čemu je onda razlika između ovih zastava? Razlika je u tome kako se postavljaju i nose, pri čemu je "pravilo": ono što je na zastavi Republice Srpske crveno, to je na zastavi Rusije bijelo, odnosno ono što je na zastavi Republice Srpske bijelo, to je na zastavi Rusije crveno (srednje polje je na obje zastave plavo).

Dakle, ako se zastava Republike Srpske postavlja u horizontalnom (tzv. osnovnom) položaju, onda je, sprjeđa gledano, gornje polje crveno, a donje bijelo. Kod zastave Rusije je to obratno: gornje polje je bijelo, a donje crveno. Tu, kod horizontalnog položaja zastave, rijetko se može desiti da će se u Republici Srpskoj pogriješiti.

Ali, šta ako se zastava Republike Srpske postavlja u vertikalnom položaju, bilo da se viješa na fasadu ili iznad ulice? E, u tom grmu leži zec. Za neupućene je tada dilema koje polje postaviti na lijevu stranu, sprjeđa gledano: da li crveno ili bijelo. I onda ti neupućeni zastavu postavljaju onako na sumice. Pa pogode ili ne pogode. A pravilo je tako jednostavno: polje koje je u horizontalnom položaju bilo gornje (dakle, crveno), u vertikalnom položaju je na lijevoj strani. Naravno, sprjeđa gledano. Kod ruske zastave je obratno: bijelo polje je na lijevoj strani.

Za neupućene je još veći problem kada se zastava Republike Srpske treba nositi (a ne postaviti) u horizontalnom položaju, kao, recimo, nositi u defileu. Mada ni tu nikakve dileme ne bi trebalo biti. Naime, u slučaju da se zastava nosi u horizontalnom položaju, ona u taj položaj prelazi iz vertikalnog položaja, što znači da je, sprjeđa gledano, crveno polje na lijevoj strani. Kod zastave Rusije je obratno, što će reći da je na lijevoj strani bijelo polje.

A šta se dešava ako se zastava Republike Srpske pogrešno postavi ili nosi naopako tj. obrnuto od onoga kako je naprijed rečeno? Ona se tada "pret-

vra" u zastavu Rusije, odnosno postaj zastava te države. A to smo upravo imali tokom proslave na više mjesta u Republici Srpskoj. Na internetu se u nekim gradovima mogu vidjeti fasade zgrada s obješenim trobojkama, na način kako se to radi u Rusiji s njihovim zastavama: bijelo polje je na lijevoj strani, sprijeda gledano. Takođe na internetu se može vidjeti i 527 m dugačka trobojka (kažu, najduža zastava u Evropi), koja se u Istočnom Sarajevu nosila ulicom na taj način da je bijela traka bila na lijevoj strani, sprijeda gledano. To je, dakle, bila ruska a ne zastava Republike Srpske, kako se pojavljal gradonačelnik ovog grada, posebno naglasivši da je ovu zastavu nosilo više hiljada žitelja Istočnog Sarajeva. Baš lijepo, Sarajlje (istina, one istočne) u svom gradu nosi tuđu zastavu.

Banja Luka je, razumljivo, prednjačila u dekorisanju, posebno centra grada. Pored zastava obješenih na fasadama okolnih zgrada, bilo je mnoštvo zastava na jarbolima uz glavnu ulicu i malih zastavica obješenih iznad glavne ulice. I mnogi posmatrači defilea imali su zastave, najčešće one male. Bilo je tu i zastava majčice Srbije, što je inače uobičajeno u Republici Srpskoj.

Međutim, i Banja Luka je obilovala propustima kada je u pitanju upotreba entitetske zastave, posebno kada je u pitanju ulica kojom se kretao svečani defile i a sam defile. Najprije da objasnimо termin "sprjeda gledano", koji se redovno koristi kada se govori o upotrebi zastave. Defile se kreće od sjevera ka jugu (čelo je bilo na jugu, a začelje na sjeveru), što znači da je "sprjeda gledano" bilo ustvari s juga gledano (prema sjeveru).

Iznad ulice (a duž cijele ulice) bile su obješene male trobojke. Ali, kako? Uglavnom tako da je bijelo polje bilo s lijeve strane, sprijeda gledano. Dakle, bilo su to ruske zastavice. Istina, tu i tamo, bilo je i pravilno obješenih zastavica, što upućuju na to da su se zastavice vješale baš onako nasumice.

Sam defile, "Spartanje" policijskih i civilnih ešalona ulicom Kralja Petra Prvog Karadordevića takođe je priča za sebe. Na čelu defilea studenti su nosili veliku trobojku veličine 12x6 m, što je marnilo aplaze posmatrača. Oficijelni spiker je rekao da oni nose zastavu Republike Srpske. Ali, avaj. Zastava je nošena tako da je, sprijeda gledano, na lijevoj strani bilo bijelo polje. Dakle bila je to velika zastava Rusije. Priložena fotografija to nedvosmisleno potvrđuje. Svojevrstan kuriozitet je da je jedan od civilnih ešalona u defileu takođe nosio poveću trobojku, ali je ona pravilno nošena (crveno polje je bilo na lijevoj strani, sprijeda gledano). Učesnicima defilea iz civilnog sektora organizator je, inače, podijelio male zastavice, a u odštampanom uputstvu, koje im je takođe dato, pisalo je, vjerovali ili ne, da svi učesnici, kada se nadu ispred svečanebine, "desnom rukom mašu zastavicom, uz pogled prema svečanoj bini". Da je još pisalo da to poprate i osmijehom, bio bi to pun pogodak. Zar nije bilo bolje da se za vascijelu Republiku Srpsku odštampalo uputstvo o upotrebi entitetske zastave, kao glavnog entitetskog simbola, a ne uputstvo o tome kako će se odati počast uzvanicima na svečanoj bini.

Pitanja isticanja zastave kao državnog simbola po pravilu se reguliše zakonom. Mada Republika Srpska nije država (Dodik je u ovom prilikom, na završetku defilea, rekao da jeste... ali malo morgen) te da zakonskim putem regulisala pitanje isticanje svoje entitetske zastave, sasvim je razumljivo da se ona, kada je ova zastava u pitanju, mogla a bogime i trebala ugledati

majčicu Srbiju, na koju se inače ugleda i kada treba i kada ne treba. Češće kada ne treba. A Srbija je isticanje svoje odnosno svojih zastava zakonskom regulativom riješila baš ovako kako je u ovom tekstu rečeno. Nije zgoreg napomenuti da je ta zakonska regulativa u najčešćoj mjeri preuzeta iz odgovarajuće zakonske regulative iz Titove Jugoslavije. Tako je u jednom članu zakona u kojem se tretirala upotreba zastave Jugoslavije decidno stajalo: „ako se zastava nosi u horizontalnom položaju, plava boja nalazi se, po pravilu, s leve strane, spredu gledano“. A, kao što znamo, plavu boju imalo je gornje polje jugoslavenske trobojke.

Jedna narodna mudrost kaže da „ako laže koza, ne laže rog“. Zato smo, da bi i očigledno dokazali našu konstataciju da je na čelu defilea bila ruska zastava, s interneta „skinuli“ jednu fotografiju (od mnogih), koja zorno prikazuje kako se u Rusiji u horizontalnom položaju nosi njihova trobojka. Kao što vidimo, nosi se na isti način kako se nosila i trobojka na čelu defilea u Banjoj Luci: bijelo polje je na lijevoj strani, sprijeda gledano.

Djeluje skoro nestvarno da se organizatoru proslave Dana Republike Srpske potkrala tako velika greška - da se na čelu svečanog defilea nosi tuđa zastava (pa makar ona bila i ruska), a ne najvažniji entitetski simbol, zastava Republike Srpske. Svojevrsna je to blamaža, zar ne. Ali nije i jedina. Tu su i druge: dodjela ordena Ivici Dačiću, izjava Ane Brnabić o genocidu i izjava Milorada Dodika o entitetu kao državi.

Rusija – Republika Srpska 3:2

Kažu da je u proslavu Dana Republike Srpske u Banjoj Luci „skrhan“ nekih pola miliona konvertibilnih maraka. Ne znamo koliko od tog novca (poresklih obveznika, naravno) otpada na svečani defile, a koliko na sam scenarij tog defilea. Ne znamo ni da li je u scenariju pisalo na koji način se nosi velika entitetska zastava na čelu defilea. Vjerovatno da nije pa se, možda baš zbog toga, i desilo da se zastava nosila onako nasumice. A onako nasumice zastava se nosila i u defileu prethodnih godina. Ne vjerujte? Uvjerite se sam putem interneta - pogledajte fotografije s do sada održanih defilea (2020, 2019, 2018 i 2017. godine). Naoko, sve isto je, ali ipak nije, kako to u svojoj pjesmi kaže Halid Bešlić. Kao što možete vidjeti, 2017. godine zastava je nošena pravilno, 2018. nepravilno, 2019. pravilno, a 2020. godine opet nepravilno. Dakle, tri puta se na čelu defilea u Banjoj Luci našla zastava Rusije, a dva puta Republike Srpske, tako da je rezultat 3:2 za Rusiju. Pažljivi čitalac će uočiti da se zastava nosila pravilno neparne godine, a pogrešno parne, što znači - ako se malo našalimo - da bi se iduće godine (neparna je) moglo očekivati da se zastava nosi pravilno. Bilo bi to, onda, izjednačenje 3:3. Vidjećemo.

Usput rečeno, nemaju samo Rusija i Srbija (u našem slučaju Republika Srpska) zastavu istih boja samo obrnutog rasporeda tih boja. Takav slučaj je, na primjer, i sa zastavama Irske i Obale Slonovače. Slično je i sa zastavama Poljske i Monaka. Nešto je slično, ali u drugom smislu, i sa zastavama Italije i Mađarske te Francuske i Holandije. Zato kod isticanja ovih zastava, da bi se izbjegla greška, uvijek treba imati na umu onu staru narodu, „tri puta mjeri, jednom reži“, što se u Republici Srpskoj, očigledno, smetnulo s umu. Ipak, iskreno se nadamo da se ovo neće ponoviti iduće godine.

Višnja Lončar, generalni konzul Bosne i Hercegovine u Frankfurtu: Ko poštuje BiH i ko je njen prijatelj, uvijek nam je dobrodošao!

Višnja Lončar, novi generalni konzul BiH u Frankfurtu, dolazi iz srca Hercegovine, iz Mostara, i sve one koji su iskreni prijatelji Bosne i Hercegovine, dočekuje otvorena srca. Kako nam je rekla na početku ovog razgovora za naš magazin, za nju i njenu porodicu bio je poseban dan u njihovim životima kada je saznala da je dobila povjerenje za jednu ovakvu značajnu misiju.

„Meni je bila posebna čast što sam došla na ovo mjesto, da služim svojoj jednoj i jedinoj državi, a to je Bosna i Hercegovina. Po mom dolasku shvatila sam da će biti okružena davnim ljudima i pravim profesionalcima u konzulatu, i svaki novi dan je za mene poseban. Ja sam sarajevski student, tu sam provela jedan divan dan mog života, kao i cijeli program moje pripreme za diplomatiju. Tu sam stekla predivna prijateljstva, svih vjera i nacija. Prijе dolaska na mjesto generalnog konzula, punih sedamnaest godina živjela sam u Njemačkoj, u Frankfurtu. Govorim dobro ovaj jezik, poznajem njemačku kulturu, običaje, pa sam i zbog toga preponosna što mi je Predsjedništvo BiH obezbijedilo da upravo dodem u Frankfurt, grad moje mladosti.“ Otkrila nam je Višnja Lončar na početku razgovora.

Kako su Vas kolege dočekale, da li kontaktirate Vi lično sa strankama?

„Ovo su zaista najsrtniji dani moga života, eto, sada bih od neke sreće, unutrašnjeg zadovoljstva, mogla i suzu da pustim. Zgrada u kojoj se nalazi Generalni konzulat BiH je, ustvari, kuća svih građana BiH i svih prijatelja naše zemlje. Sam doček bio je premotivan, neki su tu već 16 godina, svi su mi jednako dragi, i svi smo svima, kako se kaže, ‘na usluzi 24 sata’, ali isto tako i svim građanima BiH.“

S obzirom da ste ispratili jednu godinu, a dočekali novu, kad se sumiraju jedni a planiraju drugi rezultati i programi, možete li nam reći koliko se bh. državljanu u 2021, ispisalo iz državljanstva BiH?

„Prema informacijama koje imam, u protekloj godini bilo ih je nešto više od 300, a svaki put, kada se sretнем sa takvima osobama, dođe mi da plačem. Sve mi je to bolno i premotivno. Ali, sa druge strane, ja ih i razumijem. Mnogi su ostvarili svoje živote ovdje, porodice, a na to ih tjeraj i kompletna politička i ekonomска situacija u BiH. Ja se nadam da će se uskoro usvojiti zakon dvojnog državljanstva. Ali ispisali se oni ili ne ispisali, ipak svi mi imamo samo jednu majku, a to je BiH.“

Samo ste dva mjeseca na mjestu generalne konzulice, a već ste stigli na naslovnu stranu srpskih dnevnih novina „Vesti“, zbog čega?

„Ta naslovna strana mene uopšte ne veseli. Naime, kada sam stupila na dužnosti kada smo imali prvi zajednički sastanak, uposlenik Aleksandar Damjanac mi je rekao da ima jedna problem i zamolio me da ga, ako mogu, riješim. Pitao sam ga koji je problem, a on mi je rekao da se „Vesti“ bacaju u korpu za smeće. Ja sam tada zamolila sve kolege da do toga više ne dolazi i neka gospodin Aco čita. Sve je tecklo lijepo, a sve do prije par dana, kada je Aco bio na bolovanju, „Vesti“ su i dalje stizale sa redovnom poštom. Iskreno, prije dolaska u Frankfurt nisam nikada čula za njih, niti o čemu pišu.“

Jednog jutra sam tek iz radoznalosti htjela sam da vidim o čemu pišu. Tada sam doživjela pravi šok, osjećaj nelagode, ako imam pravo da kažem, pa čak i bijesa, a pisalo je između ostalog kako moj predsjednik Željko Komšić i gospodin Džaferović, gospodin Izetbegović protjeruju preostale Hrvate i Srbe iz Sarajeva, a što je notorna laž. Pa pišu kako je Sarajevo leglo mudžahedina, kako je BiH islamska zemlja, a sutradan opet isto. Odlučila sam da ih nazovem,

Sa Sarajljom Srdanom Kokorušem

javila se jedna gospoda, i rekla sam joj, veoma ljubazno, da ne želim više da nam šalju njihove novine u GK. Niti sam ja gazila te novine, niti parala, a niti sam prijetila, kako su oni kasnije pisali. E, sada zamislite kolika je moć ili nemoć tih „Vesti“ da jednu Višnju Lončar, koja je faktički anonim, stave na naslovnu stranu. Već dva dana pišu o našem konzulatu i o tome kako sam ja neiskusnik diplomata. Pa ako je tako, zašto smo im potrebitni, i ja i BiH, da budemo na naslovnoj strani? Ali, ako će im moja slika i pisanje o meni i generalnom konzulatu BiH pomoći da se bolje prodaje, onda neka pišu što god žele. Ja nisam nacionalistički orijentirana, svojevremeno je moj dečko bio pilot Jugoslavenske armije, živjela sam na Petlovom brdu. Ja nikoga ne mrzim, pa čak ni one koji pišu laži o BiH, kao što su to „Vesti“. Još jednom ponavljam, nikome nisam prijetila, samo sam zamolila da novine više ne šalju, a ako nastave, onda će biti podnesena tužba protiv njih. Njihov novinar Zoran Vicelarević me opet pitao zašto, rekla sam i to opet ponavljam, zbog toga što pišete laži o BiH. U GK su dobrodošle sve novine koje ne pišu laži o mojoj zemlji.

Zašto nas jednom sví ne pustite na miru, da sví zajedno živimo, da se ženimo, udajemo, da zajedno slavimo bajrame, božiće, uskrs, vaskrse... Ako pričate i pišete o BiH, onda pišite istinu, a ne laži, to je ono što je meni zasmetalo. Niti Željko Komšić, niti Džaferović, niti Izetbegović ne tjeraju nikoga iz BiH zbog njegovog imena, prezimena, vjere...“

Šta biste na kraju poručili novinarima i vlasniku "Vesti"?

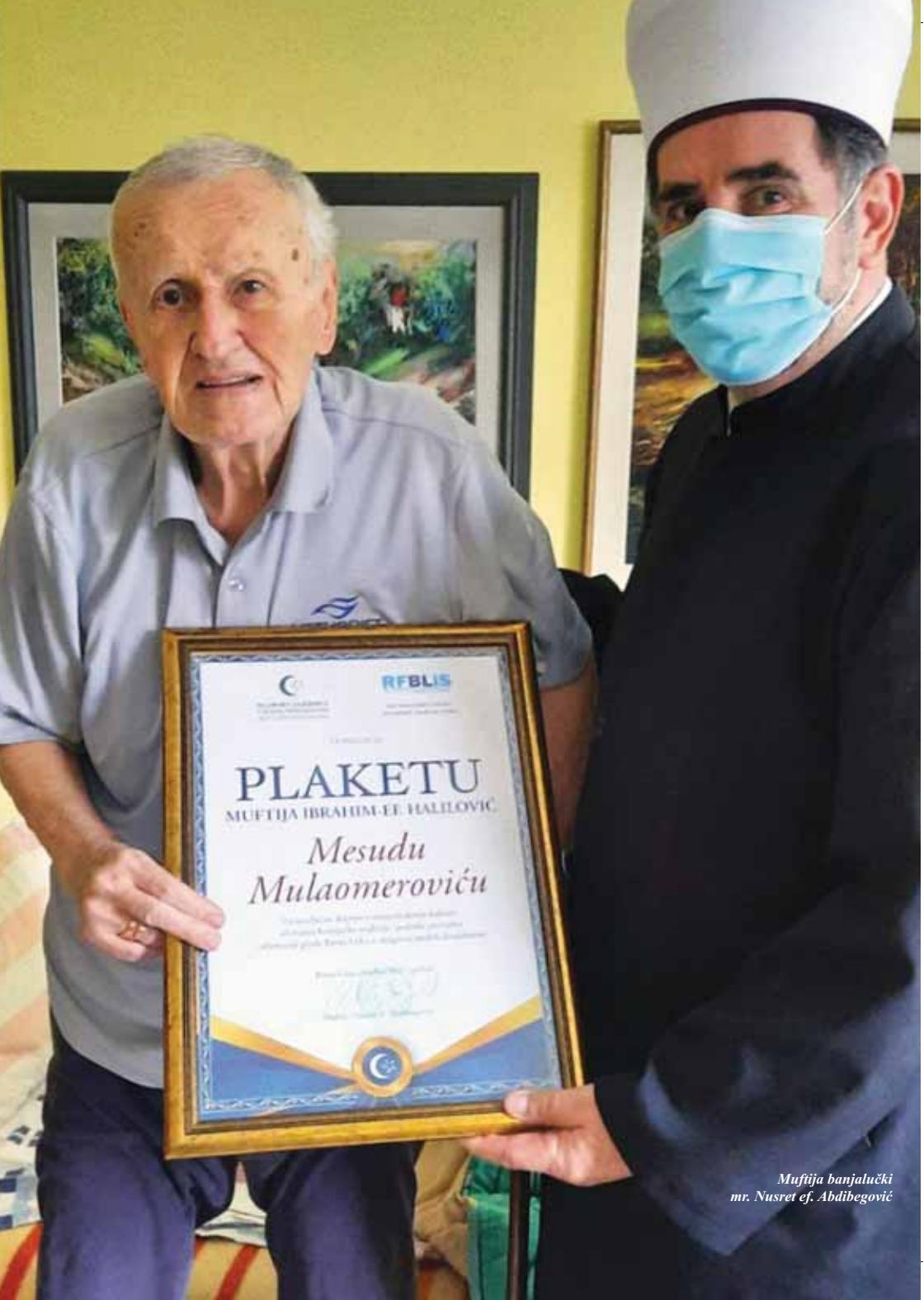
„I vlasnik i novinari su dobrodošli u ovu kuću, u prostorije GK BiH u Frankfurtu, neka dođu na kafu, da porazgovaramo kao ljudi, da pišu istinu o BiH i o njihovom predsjedniku. Svako onoj ko poštuje BiH, i ko je njen prijatelj, uvijek nam je dobrodošao.“

Višnja Lončar nam je na kraju pokazala gdje drži prethodne brojeve „Vesti“, a oni su bili u ormaru i pored rezervne zastave BiH-a - kako nam je rekla - ne bi li se oni koji pišu za njih, pokazali bar malo dobroinamernosti i želje da svi zajedno budemo prijatelji BiH.

U prostorijama konzulata BiH bio je organiziran i predbožićni ručak za sve uposlene, a tu smo se susreli i sa Srdanom Kokorušem iz Sarajeva, koji je došao da preda zahtjeva za novi bh. pasoš.

Sa svojim saradnicima u GK

Muftija banjalučki
mr. Nusret ef. Abdibegović

Muftijstvo banjalučko:

Plaketa „Muftija Ibrahim-ef. Halilović“ dodijeljena Mesudu Mulaomeroviću

Uutorak 28. decembra 2021. godine dodijeljena je Plaketa „Muftija Ibrahim-ef. Halilović“ Mesudu Mulaomeroviću, u njegovom porodičnom domu.

Odlukom Muftijstva banjalučkog, a u saradnji sa organizacijom, Savez Banjalukačana u Švedskoj“, donesena je odluka da se ove godine Plaketa dodijeli Mulaomeroviću, zbog njegovog velikog doprinosa na polju kulture i organizovanja Bošnjaka u dijaspori, u Švedskoj.

Plaketa se dodjeljuje drugu godinu za redom istaknutim pojedinциma, koji su dali nemjerljiv doprinos na polju kulture, promoviranju tolerancije i suživotu, kao i promicanju dobra kao temeljne ljudske vrijednosti.

Prilikom uručivanja Plakete, muftija banjalučki mr. Nusret-ef. Abdibegović je Mulaomeroviću kazao da mu Plaketu uručuje uz saznanje da ga s muftijom Halilovićem povezuje plemenitost, dobrota i prognanost iz zavičaja.

- Muftija Halilović je mrtav prognan iz Banja Luke, a ti si prognan živ. Obojica ste voljeli grad Banja Luku i obojica ste poštovani u ovom gradu. U razgovoru i dogovoru sa značajnim brojem Banjalukačana i predstavnicima Saveza Banjalukačana iz Švedske, ovogodišnja Plaketa se dodjeljuje upravo tebi. Iako si u poznim godinama vrlo si aktivisan i dao si značajan doprinos razvoju i unapređenju odnosa u Savezu Banjalukačana. Na ovaj način mi povezujemo i učvršćujemo odnose dijaspore sa zavičajem. Moj dolazak kod tebe je prilika da pošaljem poruku banjalučkim imamima da stupe u kontakt sa svojim džematlijama u dijaspori i da organizovano djeluju. Manifestaciju „Zavičaj dijaspori, dijaspora zavičaju“ treba oživjeti i afirmirati. Veliki broj naših džematlija u dijaspori na dnevnoj osnovi živi i promišlja zavičaj. Isto tako džematlije zavičaja misle i promišljaju o prognanju u dijaspori. Sa malo truda i napora može se dosta toga postići i unaprijediti. Ovo je znak zahvalnosti i poštovanja za sve što si uradio -

kazao je ovom prilikom Abdibegović.

Mulaomerović se zahvalio muftiji na posjeti.

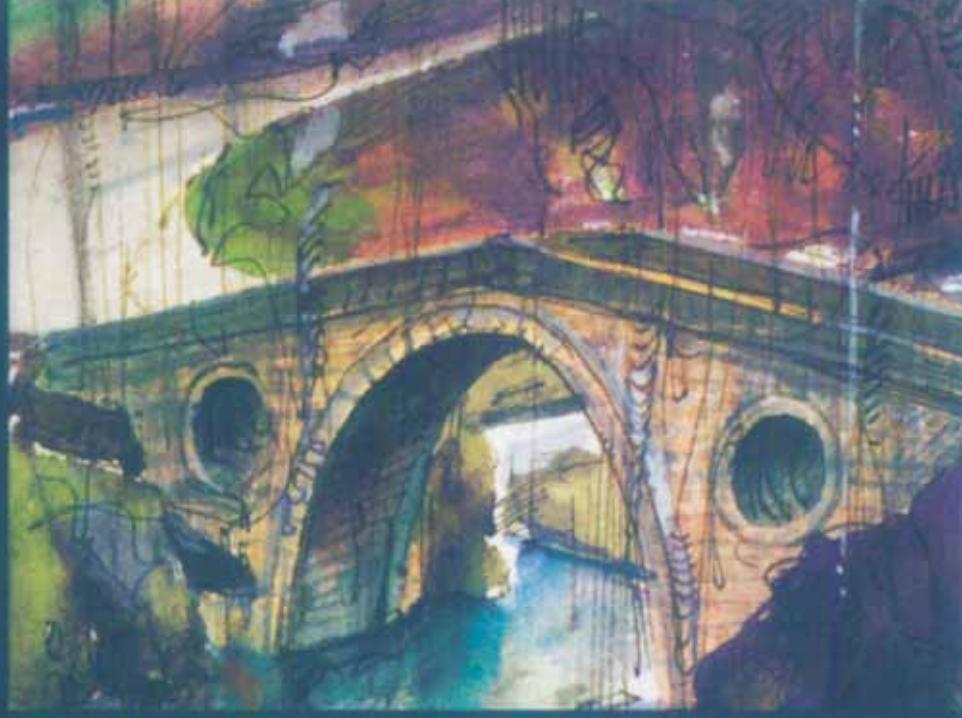
- Ganut sam Vašom pažnjom i pristupom. Hvala Vam što ste odabrali mene za dodjelu ove značajne Plakete. Žao mi je što zbog zdravstvenih razloga nisam mogao prisustvovati ceremoniji koju ste pripremili i što je pandemija u velikoj mjeri reducirala svečanost koju ste prvobitno osmisili. Važno je da povežemo dijasporu sa zavičajem i zavičaj sa dijasporom. Ne mogu definisati stanje kome je teže, onom ko je otrgnut od svog zavičaja ili onima koji borave i žive u ispraznjrenom gradu bez dragih osoba, prijatelja sa kojima se život živio i provodio - kazao je Mesud Mulaomerović.

Mesud Mulaomerović rođen je 1936. godine u Jajcu, a s ne-pune dvije godine odselio je s roditeljima u Banja Luku. Osnovnu školu „Kasim Hadžić“ završio je 1947. godine, Nižu gimnaziju 1954. godine, a zatim i Tehničku školu 1954. godine. Nakon završene Tehničke škole radio je šest godina, da bi potom upisao Građevinski fakultet u Zagrebu, kojeg je uspješno završio 1963. godine.

Dugo godina radio je kao građevinski inžinjer, te je bio direktor u preduzećima.

Godine 1993. penzionisan je, da bi potom 1994. godine otisao u Švedsku. Po dolasku u Švedsku radio je na povezivanju Banjalukačana koji su se naselili u njene različite gradove. Zajedno sa drugim Bošnjacima radio je na osnivanju Saveza Banjalukačana u Švedskoj, te je bio predsjednik udruženja četiri godine. Do današnjih dana je ostao na dužnosti člana Izvršnog odbora ovog Saveza. Također je jedan od inicijatora godišnjeg susreta Banjalukačana u različitim gradovima Švedske. Pored navedenog, izabran je za odbornika u Skupštini grada Banja Luke na prvim postratnim izborima.

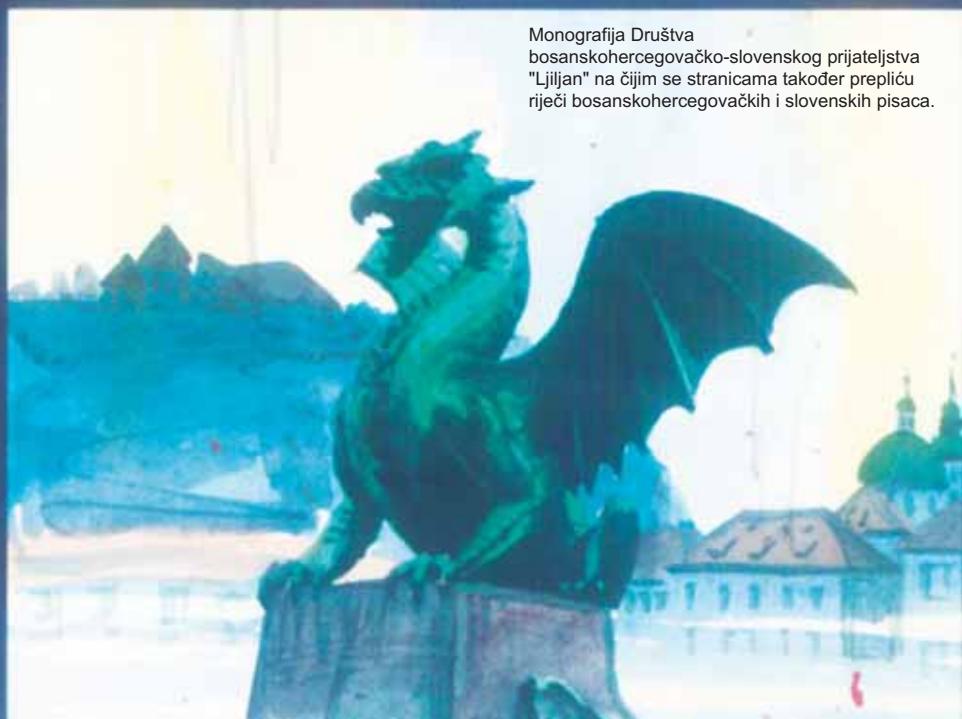
(Preporod.info)

V objemu dveh domovin U zagrljaju dviju domovina

Ale Botonjić, ur.

Monografija Društva
bosanskohercegovačko-slovenskog prijateljstva
"Liljan" na čijim se stranicama također prepišu
riječi bosanskohercegovačkih i slovenskih pisaca.

Riječ kao oganj

Jedna književna priča iz Slovenije, koja se lako događa, stvara, i u Švedskoj, ili mnogim drugim zemljama u koje nas dovode putevi izbjeglištva i traganja za slobodom.

Napisao: Ismet BEKRIĆ

Naša ognjišta su ostala po malim i velikim mjestima, po selima i predgradima naših nekadašnjih adresa, ali u sebi smo sačuvali, i donijeli u nove sredine, svoj oganj, plamen stvaralaštva i dobrote, ma gdje god nas je donio vjetar, životinju – kojega smo možda sami odabrali, ili programski – koji nas ništa nije pitao, samo smo se našli u nekoj nedodjiji, postavljajući sebi unutrašnje pitanje: »Šta ču ja ovde?«

Ovo pitanje sebi je više puta postavljala i makedonska književnica *Lidia Dimkovska*, kad se na svomu putu života i obrazovanja nalazila i u Rumuniji, i u Sloveniji ili na nekoj privremenoj adresi. »Življenje me je naučilo, da mi ne popolne stabilnost, da mi ne samoumevno, le da o tem ne razmišljamo, ko smo neki vse življenje. Sodobne migracije in še posebej usoda begunstva nam vedno znova pokažejo, da se vsakemu lahko zgodi, da u hipu izgubi dom, hkrati pa tudi to, da si dom lahko spet ustvari, če so le pogoji za to. Vseeno, moto mojega življenja je: **Pomemno je imeti ogenj, ne pa ognjišče**. (Život me je naučio, da nema potpune sigurnosti, da ništa nije samospozajno, samo da o tome ne razmišljamo, kad smo negdje čitav život. Savremene migracije in još posebno sudbina izbjeglištva uvijek nam iznova pokažu , da se svakom lako dogodi, da u trenu izgubi dom, istovremeno i to, da dom i stvari, ako za to postoje uslovni. Svejedno, moto moga života je: **Važno je imati oganj, a ne ognjište**.)

Iskre zajedničkog ognja

Taj **ognjani** širi toplinu i dobrotu, već punih 40 godina, i iz književnih riječi stvaralaca, pregalaca, koji su u Sloveniju došli iz drugih zemalja, prije svega republika koje su nekad činile jugoslovensku zajednicu. Osjećamo ga i među koricama literane revije za pitanja kulture manjinskih autora koji žive u Sloveniji – »**Paralela**« – čiji je izdavač Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (aktivnosti). Dvadeset i drugi broj, koji predstavlja i izvještaj izbor najboljih ostvarenja tih pjesnika i prozaista, predložava nam i niz imena koja su prisutna ne samo u literaturi svoga jezika, nego i u ukupnom ozračju slovenskog kulturnog i literarnog života. To su: Miomira Šegina, Ivan Hozjan, Enesa Mahmić, Željko Perović, Jure Drljepan, Marie-Hélène Estoule – Exel, Jadranka Matić Zupančić, Petranka Kostadinova, Goran Gluvič, Mirjana Rampe Rako, Ismet Bekrić, Taja Ocelić, Zlatko Kraljić, Zdravko Kokanović, Rade Vučkovic, Katica Špiranec, Velimir Turk, Dragana Marošević, Milan Aničić, Jordan Stavrov, Ljuba Šalinger, Ivan Blagus, Franjo Magaš, Mila Vlašić, Lidija Dimkovska, Sonja Čekova Stojanosa, Rick Harsch, Senada Smajić, Nataša Kulpljenik, Seiko Araki Gerl, a njima se pridružuju i učesnici 40. susreta »Sosed tvojega brega«: Petra P. Aleksić, Josip Baćić Šavski, Biserka Filipan Kraljić, Ivan Karponai, Danica Krajnc, Monika Kvržić, Kata Laštro, Štefanija Mesarić, Dordo Radović, Srdan Radović, Milica Steković, Ljuba Salinger, Ana Truden, Vladimir Vekić, Ramiz Velagić... Toliko jezika, toliko riječi u svome i zajedničkom, toliko iskri u zajedničkom ognju... Toliko susjeda i komšija u svijetu kojeg stvaramo i dijelimo.

»Malo je festivalov in srečanji, ki se lako pohvalijo s širimi desetletji nepriganganja delovanja, in to avtorjev in avtoric in različnimi jezikovnim, kulturnim i nacionalnimi koreninami, ki so se v začetku devedesetih let

Poziv na jedan od susreta autora koji žive u Sloveniji i pišu i na svojim materњim jezicima.

20. stoljeća morali sooočiti se s vojno u naši nekdanji skupni domovini«, zapisala je u uvodniku jubilarnog (22.-og) broja revije »Paralela« njen urednica **Dragica Vesović**, naglašavajući da je, i pored izvjesnog programskega sužavanja i potiskivanja na rub kulturnih događaja, manifestacija **Sosed tvojega brega** »srečanje u pravom pomenu besede – domaće, prisrčno, polno razumevanja u topline«.

»Srečanje različitosti«

Na susretima »Sosed tvojega brega« i stranicama »Paralela« vidno su prisutni i autori iz BiH, koji su – kao i Miomira Šegina, koja je rođena 1962. godine u Srebrenici, a diplomirala na Ekonomskom fakultetu u Ljubljani – svjesni da »Medtem ko politiki plešejo svoj pes omame in sovraštva, mi ostajemo izvezeti, podučeni z lastno izkušnjo, da ljude povezuje iskrenost, podkrepljena z vero v človeka, vsemu naukljub.« (Dok političari plešu svoj pes omamljenosti i neprijateljstva, mi bivamo izuzeti, poučeni vlastitim iskuštvima, da ljude povezuje iskrenost, obogaćena vjerom u čovjeka, svemu usprkos.)

Baš ta literarna, ljudska dimenzija isjjava, »izžareva«, iz riječi literarnih stvaralaca koji žive u Sloveniji, i čiji oganj obasjava i grije i naša lica i naše riječi.

»*Sosed tvojega brega* zbira pisatelje, ki pišejo v maternem jeziku«, piše Enresa Mahmić, pjesnikinja rođena 1989. godine u Doboju, koja se nakon Dobuja i Zenice školovala u Kopru. »To je čudovit primer srečanja različitosti... Srečanje vztraja pri pomembnosti dialoga, konceptu pluralizma, strpnosti in možnosti dekonstrukcije stereotipov o narodnih manjšinah 40 let že pomaga manjšinam ustvariti individualne in skupne spomine ter jih dati na voljo novim generacijam.«

»Naš materni jezik prebiva na osamelem otočku naših spominov (tudi pesnik Josip Osti, ko govori o svojih nekdanjih pesmih, omenja, da so napisane u jeziku spominov) in večinoma je delno ohranjen tisti nivo maternega jezika, ki smo ga naučili do priroda v Slovenijo. (Naš maternji jezik bovari na usamljenom otočiću naših spomina (također i pjesnik Josip Osti, kada govori o svojim nekadašnjim pjesmama, napominje, da su napisane na jeziku spomina) in u glavnem je sačuvan taj nivo maternjeg jezika, kojeg smo naučili do dolaska u Slovenijo, - bilježi pjesnikinja Jadranka Matić Zupančić, koja piše i na hrvatskom i na slovenskom jeziku, i koja je na ovim susretima živo prisutna skoro od njegovog početka, i kao autorica, i kao selektorka.

A saka napisana riječ i svijet je za sebe, ali i značajan dio mostova koji povezuju jezike, kulture i svjetske širine. I, kao što lijepo reče srpska dramaturginja Ana Lasić, važno je da umjetnici koji žive u osjećanju »da sebe dajeju svetu, ne razmišljaju, komu pripadaju«.

Oni, zapravo, pripadaju onim beskrnjim prostorima između, koje treba ispuniti, obogatiti svojim stvaralaštvo i svojom dobrotom.

Tako dolazimo ponovo na početak – **važan je onaj oganj u nama**, u našim riječima. Ognjište je i kutak u koji si došao, možda ne svojom vrljom, ali i čitav svijet. Literarne paralele ga čine ljepljim. I bližim.

Moje su suze zov svijetu

Tragom jedne knjige koju su ispisala djeca u izbjegličkom centru.

Piše: Ismet BEKRIĆ

Ilustracije: Omer BERBER

Slovenija je u teškim, ratnim godinama na početku zadnjeg de-setljeća prošlog stoljeća, iako je i sama osjećala breme te krize i agresivnosti, otvorena srca i rašireni ruku primila i brojne porodice iz Bosne i Hercegovine. Za djecu su organizovane i posebne osnovne škole, dok su srednjoškolci i studenti bili uključeni u već postojeći obrazovni sistem. U tom periodu postojale su i kulturne radionice koje je podsticao i pomagao Zavod za otvoreno društvo. Mladi su

pisali, plesali, slikali, svirali, tražeći utjehe za svoje tuge u stihu, boji, notama, igri. Nastajale su i knjige s dječijim literarnim radovima, kao što je i jedna knjiga objavljena u kulturnoj radionici u Zbirnom centru za izbjeglice u Ilirskoj Bistrici. Dječje pjesme objavljene su, osim na bosanskom jeziku, i u prevodima na slovenski i italijanski jezik, a u saradnji sa Centrom za mir u Sieni, Uredom za izbjeglice Vlade Republike Slovenije i Visokim komesarijatom Ujedinjenih nacija za izbjeglice – misiji u Ljubljani.

Ova knjiga, iz koje objavljujemo kraći izbor, zove se **Zov svijetu – Klic svetu – Grido al mondo**. Djeca su pisale ove pjesme, kao svoj poziv da se zaustavi tadašnji rat u BiH, i da se svijet ogleda u njihovim suzama. Nažalost, oni koji nisu htjeli da osluškuju i čuju odjek dječjih srca i riječi, i koji iz jednog nevremena nisu izvukli nikakve pouke, i danas ne misle upravo na najmlade, na one koji žele da imaju lijepu sadašnjost i još bolju budućnost.

ZOV SVIJETU

Sanela Bešić

Prijatelji, ako me vidite uplakanu,
ne pitajte zašto.

Moje su suze zov svijetu.

Želim, samo želim,
da ih neko vidi
i zaustavi rat.

(1993.)

POTOP SREĆE

Josip Kovačević

Teče, teče potok sreće,
a ja mislim na dom svoj.
Oj, potoče moje sreće,
nosi mene u dom moj.

Da razgledam selo svoje
i da vidim rodni kraj,
oj, potoče moje sreće,
nosi me u zavičaju.

(1997.)

MOJA TUGA

Edina Šljivić

Moja je tuga veća od planine.
Moje je srce veće od tuge.
U mome srcu duboko je more.
U moru je skrivena školjka.
U školjci je najsjaniji biser.
U biseru je očev osmijeh.
(1994.)

MOJI TUŽNI DANI

Indira Tešnjak

Prvi tužni dan bio je
rastanak s mojim ocem.

Drugi tužni dan bio je
odlazak od moje kuće.

Treći tužni dan bio je
odlazak od moga djetinjstva.

A četvrti tužni dan bio je onaj
koji nikad nisam sanjala.

(1995.)

MRZIM SVOJE MISLI

Stana Marijanović

Mrzim svoje misli
jer su uvijek iste.
Mrzim svoje misli
jer su žalosne.
Obično se pitam
zašto sam morala
napustiti svoj dom?
Zašto moraju da ginu
nevina djeca?
Zašto moraju da pate?
Oh, kad bih mogla
da dođem u svoju kuću,
pa da vidim
onu ljepotu,
da mogu
u miru
zaspati...
(1993.)

Zgrada "Maternite" / Dječiji i Ginekološko-akušerski odjel Regionalnog medicinskog centra

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

BANJA LUKA KROZ PROSTOR I VRIJEME

Kliničko – bolnički centar

Tekst i foto:
Adem Čukur

Zdravstveni objekti izgrađeni između 1971. i 1991. godine

Banjalučki oktobarski zemljotres, 1969. godine, oštetio je i porušio većinu zdravstvenih objekata, u prvom redu bolničkih, tako da je od 1250 bolesničkih postelja uništeno 80 posto (između ostalog, i zgrada Ginekologije iz austro-ugarskog perioda, te zgrada Hirurgije i dr.). Početkom sedamdesetih godina dolazi do reorganizacije zdravstva, kada Banjaluka postaje Regionalni medicinski centar.

S obzirom da na skućenom lokalitetu Opštne bolnice (na kojem je podrhtavanjem

tla porušen najveći dio objekata), nije postojala mogućnost širenja, pokrenuto je iznalaženje nove, povoljne lokacije na kojoj bi u novoizgrađenim objektima bili smješteni skoro svi kliničko-bolnički odjeli Regionalnog medicinskog centra, a i predviđeni slobodni prostori za njegovo širenje u daljoj budućnosti. Analizirana su tri lokaliteta (jedan je bio ravn prostor južno od Halil-pašinog turbeta između Vrbasa i Kozarske ulice), a odabran je prostor na brdu Paprikovac.

Kako je za projektovanje i izgradnju novog centra bio potreban duži vremenski period, za osposobljavanje rada bolnice traženo je i jedno od privremenih, prelaznih rješenja, pa se u krugu tadašnje Opštne bolnice gradi objekt u kojem su smješteni odjeli interne medicine i hirurgije. Da bi se dobilo na vremenu, korišten je tada urađeni projekat, koliko se sjećam - Medicinske škole, na kojemu su izvršene manje neophodne izmjene u dispoziciji, a pošto je projektovan sa čeličnom konstrukcijom i montažnim siporeks pločama,

objekat je relativno brzo otvorio vrata pacijentima. Istovremeno, na proširenom prostoru Dječije bolnice, preko Vrbasa, gradi se niz prizemnih montažnih objekata paviljonskog tipa, u koje je privremenog smješten ginekološko-akušerski odjel sa pratećim sadržajima, kao i odjel patologije u adaptiranom prostoru postojećih objekata.

Izgradnjom prve faze Regionalnog medicinskog centra, 1979. godine, Dječiji i ginekološki odjel prelaze u novoizgrađenu zgradu, a u navedene prostore se useljavaju odjeli psihiatrije i patologije. Osnivanjem Medicinskog fakulteta 1978. godine, neke objekte koristi i ovaj fakultet. Za ukupno rješenje lokaliteta i objekata Regionalnog medicinskog centra, može se reći, da uz primjenu tadašnjih dostignuća u ovoj oblasti projektovanja svojim funkcionalnim rješenjima i vanjskim oblikovanjima spadaju u sam vrh arhitektonskih ostvarenja ove vrste objekata u tom vremenu na jugoslavenskom prostoru. Zapisano je da su projektanti Regionalnog medicinskog centra sarajevski arhitekti Bogoljub Kurpjel, Radivoje Mandić, Vedad Hamšić i Zdenko Bros i da su oni ujedno bili i dobitnici tada prestižne "Borbine" nagrade za arhitekturu.

U prvoj fazi izgradnje do 1979. godine izgrađena je infrastruktura centra i objekti Centra za majku i dijete, sa svim specijaliziranim dječjim odjelima i odjelima ginekologije i akušerstva sa ukupno 422 kreveta, objekat Infektologije sa 128 kreveta i Energetski blok, te podzemni koridor kroz koji su razvedene sve instalacije. Osamdesetih godina, u drugoj fazi, izgrađen je veći višespratni objekat sa bolesničkim sobama i pratećim sadržajima za većinu ostalih odjela, dok je za operacioni blok, u sklopu ovog objekta, izgrađena samo armirano-betonska konstrukcija.

Izgradnja RMC-a je dijelom finansirana i sa modoprinosom zaposlenih građana Banjaluke, u dva navrata od po pet godina. Početkom sedamdesetih godina na lokaciji pored Higijenskog zavoda u ulici Zdrave Korde gradi se objekat Poliklinike sa specijalističkim i zubnim ambulantama, Medicinom rada i, kao privremeno rješenje, prostori Hitne pomoći, u podrumu. To je objekat sa suterenom, izdignutim prizemljem i dva sprata koji sa fasadom u natur-betonu i detaljima predstavlja karakteristični tretman objekata u tom periodu. Objekat su projektivali arhitekti Nedžad Hotić i Emin Kolonić. U ovom periodu (na mjestu pretходno porušenog objekta) gradi se nova zgrada Centralne apotekе u Gospodskoj ulici sa prostorom za izdavanje lijekova u prizemlju, laboratorijom za spravljanje lijekova na spratu i poslovnim prostorima na slijedeće dvije etaže (projektant arhitekta Ferid Hozić iz Zavoda za studije i projektovanje / ZSP-a (slika u članku "Gospodska ulica").

Zgrada internog i hiruškog odjela u krugu Opšte bolnice

Centralni blok Regionalnog medicinskog centra sa odjelima hirurgije sa operacionim salama, interne, otorinolaringoloskogije, očnog, onkologije

Zgrada Poliklinike

Melisa H. Mehmedović

Primjer iz Podrinja:
Prvi magistar političkih nauka
na Univerzitetu u Kelnu

BiH može da bude ponosna na nove generacije

Piše: Namik ALIMAJSTOROVIC

“Nažalost, nemam informacije o bivšim studentima Univerziteta u Kelnu iz BiH, tako da ne mogu sa sigurnošću kazati da li sam zaista prva magistrica ovog usmjerenja iz naše države, ali mi je rečeno da jesam prva kada je u pitanju Janja, mjesto gdje sam odrasla. Dakle, ova ‘titula’ mi je pripisana, nisam se tako deklarisala.” Za agenciju BHDIINFODESK iz Birminghama pojasnila je mlada magistrica Melisa H. Mehmedović. “U svojoj master tezi bavila sam se migracijskom diplomatijom. Tačnije, analizirala sam načine na koje je Turska instrumentalizovala migrantsku krizu u Evropi u pokušaju postizanja određenih vanjskopolitičkih ciljeva. Rad je evaluiran ocjenom 1,7 (njemački obrazovni sistem koristi skalu ocjenjivanja od 1 do 5, pri čemu je 1 najviša ocjena).”

Šta nam možete reći o svom školovanju i odluci da magistri-rate u Njemačkoj?

“Rodena sam u Tuzli, a odrasla u Janji, gdje sam završila osnovno obrazovanje, nakon čega sam pohađala Gimnaziju „Filip Višnjić“ u Bijeljini. Diplomirala sam međunarodne odnose i evropske studije kao najbolja studentica na Fakultetu za ekonomiju i društvene nauke. Zahvaljujući stipendiji, koju mi je dodijelila Fondacija „Konrad Adenauer“, omogućen mi je nastavak školovanja u Njemačkoj. Godinama sam imala veliku želju da drugi ciklus studija završim u inozemstvu kako bih iskusila novu obrazovnu strukturu, te bila izložena drugaćejim metodama rada. Uzveži u obzir niz faktora, od kojih su mi presudni bili kvalitet studijskog programa, reputacija visokoškolske ustanove i dostupne stipendije, odlučila sam se za Njemačku. Na tom putu imala sam bezuslovnu podršku porodice. Bodrili su me i podsticali i kada sam bila na izmaku energije i gubila vjeru u sebe. Također, na mojoj veliku sreću, moja starija sestra živi u blizini Kelna, što mi je umnogome olakšalo proces navikavanja na novu sredinu.”

Niski bosanskohercegovačkih bisera, rasutih diljem svijeta, svakako treba pridodati 24-godišnju Melisu H. Mehmedović koja je postala prvi magistar političkih nauka iz Bosne i Hercegovine na poznatom i priznatom Univerzitetu u Kelnu, što je lijep povod za susret i razgovor.

Naravno da se sticanjem diplome postavlja pitanje - šta dalje; u kojem smjeru će ići Melisa H. Mehmedović?

“Trenutno sam u aktivnoj potrazi za stalnim zaposlenjem. Voljela bih izgraditi karijeru u nekoj od organizacija civilnog društva koje radi na projektima osnaživanja mladih. Osim toga, kroz studentski posao, okušala sam se u realnom sektoru, pa je jedna od opcija i nastavak tog angažmana. Ostaje da vidimo kuda će me put odvesti.”

Sada ste na mjestu gdje srećete dosta ljudi, da li ste kroz svoje aktivnosti upoznali još mlađih koji imaju slične aktivnosti i želje, kao Vi?

“Još od dana dodiplomskog studija, pa sve do danas, uvijek sam bila okružena velikim brojem vrijednih i ambicioznih mlađih ljudi koje sam upoznavala na fakultetu ili različitim vannastavnim aktivnostima. Učili smo jedni od drugih i međusobno se inspirali. BiH može da bude ponosna na nove generacije i nadam se da će vladajuće strukture konačno početi da cijene potencijal svog najvrjednijeg resursa.”

Melisa je na kraju imala i poruku mlađim Bosancima i Hercegovcima, kako u domovini tako i u dijaspori.

“Moja poruka mlađima je uvijek ista – polazite uvijek od sebe. Kao neko ko potiče iz radničke porodice, nezavidne finansijske situacije, te male sredine, susrela sam se sa nizom prepreka. Međutim, istrajnost me je dovela ovdje gdje sam danas. Od kručajnog značaja je da ne budete apatični i da ne koristite korupciju i druge negativne odlike disfunkcionalnog sistema kao izgovor za manjak sopstvenog truda. Učite, usavršavajte se, budite društveno aktivni. Jednog dana, produktivnost će se isplati.”

Liverpool

Foto: Denijel i Mirsad Filipović

Grad muzike i fudbala

Putuje i piše: Mirsad FILIPOVIĆ

Ovaj interesantni grad na Otoku nije samo važno britansko muzičko i sportsko središte, on posjetiocima nudi i nešto više od monumentalnih spomenika, vrhunskih muzeja, starih zdanja i parkova, do modernih građevina i prekrasne luke. Liverpool, moj ostvarenī san.

Negde davnih šezdesetih godina prvi put sam čuo pjesmu Yesterday—Jučer. Nisam tada znao ko je pjevao tu prelijepu pjesmu, čuo sam je ispred našeg Titanika, zvukovi su dolazili iz jednog stana, kroz otvorene prozore, jer bilo je ljeto. Zastao sam i slušao pjesmu do kraja. Bilo je to za zagrebačkog radija i njihove popularne emisije „Po vašem izboru“.

Poslije sam godinama slušao često tu emisiju i dosta toga naučio. Bio je to moj prvi susret, naravno indirektni, sa The Beatles i njihovim rodnim gradom Liverpulom. Zbog njih sam počeo navijati za fudbalski klub F.C. Liverpool. Tako je počela moja privrženost ovom gradu i ona traje sve ove godine. Dječački sam sanjao da ću otići u Liverpool i gledati moje idole. Međutim, želje su jedno, a realnost sasvim nešto drugo. Da smo ostali u Banjaluci, sa povećanjem životnog standarda sigurno bih se zaputio u London i

Liverpool, ali ratna dešavanja su promijenila moje planove.

Dolaskom u Švedsku, pogotovo kada sam počeo raditi, stvorili su se i uslovi da moje želje mogu postati i lijepa stvarnost. Moja su putovanja stalno bila u nekom prioritetu i naravno familijarnim željama. Zato se moja potiča želja ostvarila među posljednjima. I kada sam se napokon odlučio za posjetu jednom od najavažnijih i najvećih gradova u Engleskoj, počele su mi se u glavi vrtiti raznorazne misli. Jer, moja očekivanja su bila velika, da li ću uspjeti vidjeti sve ono što sam naumio, hoće li nas, mene i sina Denijela, poslužiti dobro vrijeme, hoćemo li nabaviti ulaznice za utakmicu i mnogo drugih sitnih detalja.

Kada sam prvi put kročio na tle ovog grada obuzeo me je čudesan osjećaj koji je teško opisati, to se mora doživjeti. Nije Liverpool ni posebno lijep, niti velik u usporedbi sa mnogo drugih prijestolnica u

kojima sam bio, ali za mene je u tom trenutku bio vrh svijeta. Vrijeme je bilo tipično englesko, sa dosta vjetra i kiše, ali to nas nije sprječilo da krenemo u obilazak centra grada.

Historija

Ime mesta prvi put je zabilježeno u pisanoj formi 1190. godine kao Luerpul, što znači 'dom u močvari'. Kada su ljudi počeli da se naseljavaju na ovo područje, u četvrtom vijeku, što će kasnije postati Mersey zaljev, bilo je to veliko jezero okruženo močvarama. Današnji izgled zaljeva potiče iz 400-ih godina, kada je ovo područje zadesio katastrofalni zemljotres, i kada je tu bilo tek nekoliko stotina žitelja.

U rimsko doba ovo područje je bilo naseljeno razbojnicima. Nije bilo rimskog naselja u Liverpoolu, najblže je bilo u Chesteru. Liverpool se ne spominje u Knjizi Sudnjeg dana, popisu koji su sproveli Normani nakon njihovog osvajanja Engleske 1066. godine; međutim, uključeno je nekoliko sadašnjih okruga.

Kralj John otkupio je Liverpool 1207. i dao mu odmah gradska prava. Tada počinje ubrzani razvoj luke, jer se na drugoj strani zaljeva nalazila Irska i odatle je vodio put za Ameriku. U 16. vijeku luku je zadesio veliki požar, ali ona je ubrzo obnovljena. Razvoj grada je dobio zamah tokom vladavine Elizabete I., kada je ona dala jednom broju mornara iz Liverpula pravo da se bave piratstvom. Od 1660-ih pa nadalje, odnosno nakon završetka gradanskog rata, trgovina sa Amerikom je ozbiljno uzela maha, od početka 18. vijeka sa trouglom trgovinom kao unosnim dijelom. Godine 1668. osnovana je prva rafinerija šećera. U periodu od 1707. do 1714. trgovci iz Liverpoola su zauzeli trgovinu robljem u španskim kolonijama, a u narednim

vijekovima, kada je rasla potreba za robovima i za sve većim uzgojem plantaža u Sjevernoj Americi, liverpulski trgovci su sve više prelazili na unosnu trgovinu robljem.

Od kraja trgovine robljem, Liverpool je svoje mjesto pronašao kao vodeća uvozna luka američkog pamuka u Evropu. Veliki dio imigracije iz Evrope u Ameriku odvijao se preko Liverpoola, oko devet miliona ljudi prošlo je kroz grad na putu prema zapadu. U vrijeme industrijske revolucije došlo je do ekstenzivne imigracije. Iznad svega, došlo je mnogo Velšana, koji su godine 1813. činili jednu desetinu stanovništva. U nekoliko okruga lokalne novine su izlazile na velškom.

Tokom 19. vijeka grad je bio na svom apsolutnom vrhuncu. Godine 1850., kada je Engleska bila dominantna svjetska sila, više od polovine njene vanjske trgovine odvijalo se u Liverpoolu. Brzo je rastao broj stanovnika, posebno tokom 1840-ih kada su u vrijeme Velike gladi počele pristizati stotine hiljada doseljenika. Još 1851. grad je opisan kao "Njujork Evrope". U tom periodu, bogatstvo Liverpoola je nadmašilo bogatstvo Londona, a Liverpulova carinarnica je bila najveći pojedinačni 'punilac' britanske blagajne. Tada je grad imao više od 800.000 stanovnika, mnogo više nego danas. U to vrijeme, tačnije 1931. godine, uvedena je prva svjetska komercijalna željeznica između Liverpula i Mančestera.

Tokom kasnog 19. i ranog 20. vijeka, Liverpool je privlačio imigrante iz cijele Evrope. To je rezultiralo izgradnjom raznolikog niza vjerskih objekata za nove etničke i vjerske grupe, od kojih su mnoge i danas u upotrebi. Brojni kolonijalni vojnici i mornari iz Afrike i Indije, koji su služili u Velikoj Britaniji, nastanili su se u Liverpoolu i drugim lučkim gradovima. U junu 1919. bili su izloženi

Spoj moderne i klasične arhitekture

Albert Dock je svjetska kulturna baština

napadima bijelaca u rasnim nemirima; stanovnici u luci uključivali su švedske imigrante, a obe grupe su morale da se takmiče sa domorocima iz Liverpula za posao i stanovanje.

Liverpool je bio luka upisa inajpoznatijeg prekoceanskog broda, Titanica. Brod je potonuo na svom prvom putovanju u aprilu 1912. godine, sa gubitkom 1.517 života (uključujući brojne Liverpulce). Spomenik herojima iz strojarnice Titanica nalazi se na gradskoj rivi.

Tokom Drugog svjetskog rata, strateški značaj Liverpoola prepoznali su i Hitler i Čerčil. Grad je bio teško pogoden njemačkim bombama, čak 80 puta, i nastrandalo je više od 2500 građana uz veliku materijalnu štetu. Ključna bitka za Atlantik je planirana, vodena i dobijena iz Liverpoola.

Od sredine 1970-ih pa nadalje, Liverpoolovi dokovi i tradicionalna proizvodna industrija su opali zbog restrukturiranja brodarstva i teške industrije, uzrokujući masovne gubitke radnih mesta. Pojava kontejnerizacije značila je da su gradski dokovi

uvjeliko zastarjeli, a pristanišni radnici su izbacivani s posla. Do ranih 1980-ih, stope nezaposlenosti u Liverpoolu bile su među najvišim u Velikoj Britaniji i iznosile su 17% do januara 1982. U kasnijem, 20. vijeku, privreda Liverpoola je počela da se opravlja. Od sredine 1990-ih grad je imao stope rasta veće od nacionalnog prosjeka.

Znamenitosti

Liverpool je grad u kojem postoji više od 2500 važnih objekata, od kojih su 27 spomenici I. kategorije, a 85 su II. kategorije. U Velikoj Britaniji ih samo London ima više. U Liverpoolu postoje mnogi historijski arhitektonski stilovi, od onih Tudorovih iz 16. vijeka, pa do savremenih i modernih koje datiraju iz kasnog osmaestog i devetnaestog vijeka. Grad ima i veći broj javnih skulptura od drugih, naravno osim Londona. Za grad, koji ima oko 500.000 hiljada

Pogled na dok uz jutarnju kaficu

Spomenik Kraljici Viktoriji

stanovnika, to mnogo znači, ali je i dokaz da se ovdje uvijek vodilo računa o kulturi. Zbog tog bogatstva arhitekture Liverpool se smatrao najviktorijskim od svih gradova u Engleskoj. Vrijednost Liverpulske arhitekture i dizajna prepoznato je 2004., kada je nekoliko područja u gradu proglašeno UNESCO-vom svjetskom baštinom sa objašnjenjem: Pomorski - trgovački grad Liverpool je dobio ovo priznanje zbog dostignuća u razvoju međunarodne trgovine i tehnologije pomorskog pristaništa.

Kad smo prvi put došli ovdje, ciljano smo se uputili Deni i ja u područje Albertovog doka. Bilo je rano jutro i sjeli smo u prvi kafić koji se otvorio. Pred nama se ukazala prekrasna slika.

Albert Dock - Albertov Dok je kompleks brodskih zgrada i skladišta u Liverpoolu koju su dizajnirali Philip Hardwick i Jesse Hartley, a počeo se graditi 1841. godine. Svojim otvaranjem 1846. postala je prva struktura u Britaniji izgrađena od lijevanog željeza, cigle i kamena, bez upotrebe konstrukcijskog drva. Zanimljivo je da je luka u to vrijeme imala jednu od prvih hidrauličnih dizalica u svijetu. To je veliko područje koje je imalo značajnu ulogu u pomorskom, ekonomskom i trgovackom prosperitetu grada. Ovdje su se svakadnevno istovarale i skladištile tone šećera, duhana i pamuka.

Vremenom je ovaj način transporta zastario i luka je izgubila na svom značaju. Ali pametni ljudi su ovaj kompleks restaurirali i pretvorili u veliku turističku atrakciju koja ima godišnje najviše posjetilaca u VB, uz izuzetak Londona. Danas je Albertov dok glavna turistička atrakcija grada i najposjećenija višenamjenska znamenitost u Velikoj Britaniji izvan Londona. Ubraja se u UNESCO-v popis svjetske kulturne baštine pod nazivom "Pomorsko-trgovački grad Liverpool".

Sada se pristanište koristi kao umjetnički prostor i područje zabave. Ovdje postoje mnogi muzeji, butici, restorani, barovi, koncertna mjesta, u blizini su mnogobrojni hoteli. U jednom od njih smo bili i mi smješteni kada smo drugi put posjetili ovaj fascinatni grad. Mnogobrojni skladišni prostori s vremenom su se pokazali kao dobra turistička atrakcija koja gradu donosi ogroman novac. Ovdje smo proveli dosta sati, pogotovo kada je bilo bolje vrijeme. Tada smo šetali uz obale rijeke Mersey - Mersi i zapazili mnoge statue i stare brodove. Ovo popularno šetalište je uvijek puno šetača, ne samo mnogobrojnih turista već i domicilnih građana Liverpula.

Museums– Muzeji

Liverpool je grad sa mnogo interesantnih i vrijednih muzeja i galerija, a područje oko Albertovog doka prednjači u tome. Tu se

Ulaz u favorit muzej

nalaze, među ostalima: Pomorski muzej, Muzej posvećen slavnoj grupi The Beatles, poznata Tate galerija i Međunarodni muzej ropstva, kao takav jedinstven u svijetu.

Pomorski muzej – Merseyside Maritime Museum je otvoren 2007. godine i zauzima nekoliko prostorija pristaništa u Albert doku. U potpunosti je posvećen brodarstvu, historiji brodova i luka. Modeli engleskih brodova izloženi su u Merseysideu. Ovdje se mogu vidjeti luksuzni prekookeanski brodovi, naravno izrađeni u umanjenoj veličini, gusarske galije, putnički trajekti i stari brodovi. U muzeju se poseban osvrт posvetio stogodišnjem odlasku britanaca u Sjevernu Ameriku, posebno u Boston i Njujork. Veoma interesantan dio muzeja je onaj posvećen tragičnoj sudbini Titanika i njegovoj vezi sa Liverpulom i njegovim građanima, koji su se nalazili u njemu.

International Slavery Museum – Međunarodni Muzej Ropstva dio je Pomorskog muzeja u Merseysideu i ima tri galerije koje se fokusiraju na život sjevernoafričkih naroda, njihovu tragičnu sudbinu, lov, trgovinu i njihovo kasnije oslobođenje. Mape ruta, trgovina robljem i tragična sudbina robova je predstavljena fotografijama i dokumentima koji zorno pokazuju tešku historiju sjevernoafričkih crnaca. Kao takav, to je jedinstven muzej u svijetu, i kada slijedeći put dodrem u Liverpool, obavezno ću ga posjetiti. Otvoren je 2007. godine.

Beatles Story – Priča o Bitlsima je muzej u koji smo prvo ušli i, bez obzira koliko sam znao o njemu prije našeg dolaska, on je prevazišao sva moja očekivanja. Iako sebe smatram dobrim poznavaocem ove, meni najdraže grupe, saznao sam mnogo novih detalja o njihovim životima i fantastičnoj karijeri. Muzej obiluje sa hiljadama

Muzej pomorstva i Međunarodni muzej ropstva

Lijepo provedeni sati uz priču o The Beatles

Putujući Evropom: Liverpool

Liverpool Muzej

Pier Head je sa svoje *Tri Gracie* takoder svjetska baština pod zaštitom UNESCO-a

podataka i fotografija. U njemu se mogu vidjeti njihovi instrumenti, odjeća i obuća, specijalne LP ploče i singlice, plakati i tekstovi pjesama. Naravno, dobijete i vodiča u audio obliku, jednostavno stavite slušalice na uši i izaberete jezik, i dok razgledate postavljene eksponate istovremeno slušate impresivne podatke o najboljoj i najpopularnijoj pop-rock grupi svih vremena. Da bi posjetilac shvatio da je to upravo tako, mnoštvo dokaza za takvu tvrdnju može se naći upravo u ovom prekrasnom muzeju. Muzej je otvoren 1990. godine.

Tate galerij - Galerija Tejt je takođe smještena u albertyovom pristaništu i ljubitelji likovne umjetnosti znaju koji status ima ova galerija savremene umjetnosti u Londonu i LiverPOOLU. Ovdje se mogu vidjeti radovi najvećih britanskih slikara od 15. vijeka pa do danas, među ostalim velikanim ove umjetnosti i čudesni opus slavnog Paula Picassa. Otvoren je za posjetioce 1988. godine.

Liverpool Museum - Muzej Liverpul moderni je muzej na nasisu rijeke Mersey, otvoren 2011. godine. Zgradu moderne arhitekture projektirao je danski ured za urbanizam. Izložba muzeja posvećena je historiji grada, kao i ulozi u životu Engleske. Malo sam zavirio u ovaj neobično bogat muzej i stvarno je vrijedan za pogledati. 2012. godine, odlukom Vijeća Europe, muzej Liverpool je proglašen kao muzej godine na našem kontinentu. Fondovi sadrže oko šest hiljada vrijednih i unikatnih eksponata.

World Museum Liverpool - Svjetski muzej prirodoslovni je muzej posvećen biološkoj, arheološkoj, etnološkoj i fizičkoj historiji našeg planeta. Zbirka se počela prikupljati 1851. godine, a mnogi su eksponati toliko jedinstveni, da nemaju analoge u drugim muzejima u svijetu. Na otvaranju ovog muzeja 1860. godine bilo je, vjerovali ili ne, 400. 000 hiljada posjetilaca. Biblioteka se nalazi u istoj zgradi. U početku je zbirka knjiga zauzimala zasebnu sobu, ali je nakon 1860. bila smještena u monumentalnoj zgradi muzeja. 2005. godine uloženo je 35 miliona funti u njegovu obnovu i proširenje. Ovaj muzej je veoma posjećen i nalazi se u strogom centru grada. Nešto što se ne smije propustiti ako ste u posjeti ovom gradu.

Walker Art Gallery - Umjetnička galerija Walker gradska je umjetnička galerija u kojoj se nalaze djela nastala u razdoblju od XIV do XX vijeka. Ovaj muzej se smatra jednim od najznačajnijih u Velikoj Britaniji zbog neprocjenjive kulturne baštine. Galerija je otvorena 1877. godine, a naziv je dobita u čast gradonačelnika E.B. Walkera koji je bio bogati industrijalac i filantrop i dodijelio je sredstva za izgradnju ove impozantne građevine. Muzej osim vrijednih umjetničkih slika posjeduje i tekstilne, staklene i keramičke eksponate, skulpture i crteže te litografije. Ipak najvrijednije su slike starih slavnih italijanskih, holandskih i francuskih umjetnika, poput Rubensa, Rembrandta, Pittonija i Monea. Nije ni čudo što ga godišnje posjeti više od 400. 000 ljudi.

Walker Art Gallery - Umjetnička galerila Walker

Stara anglikanska crkva: Liverpool Anglican Cathedral,
St James's Mount

Katedrala u Liverpoolu smatra se najvećom anglikanskom katedralom na svijetu i petim najvećim hramom u ostaku kršćanske crkve. Nismo imali puno vremena da je obidemo, ali bit će prilike. U strogom centru se nalazi druga modernija Metropolitanska katedrala sa impresivnom kupolom. To je Katedrala Katoličke biskupije. Izgrađena je između 1962. i 1967. godine za potrebe rastućeg katoličkog stanovništva. Činjenica je da su se od sredine 19. stoljeća irski imigranti gomilali u Liverpool zbog gladi koja je bjesnila u njihovoj zemlji. Irci su uglavnom bili katolici, pa su nakon nekog vremena trebali svoju crkvu.

Trebalo bi mi mnogo prostora da opišem sve važne institucije i građevine. Potrebljeno je posebno spomenuti one koje su smještene u strogom centru grada. Počeo bih sa pozorišnom zgradom, **Empire Theatre**, podignutom 1925. godine na mjestu stare gradske opere. U početku je pripadala privatnoj tvrtki "Moss Empires", ali 70-ih gradске vlasti kupile su pozorište, nakon čega je započela njegova obimna obnova. Pozornica je predviđena za oko 3000 mјesta, a na njoj često nastupaju pozvani bendovi. Uz klasičke, Empire Theatre ugošćuje i suvremene mјuzikle.

U blizini se nalazi monumentalna građevina, **St George's Hall** koja kombinira koncertno mjesto i izložbeni centar. Zgrada je podignuta sredinom 19. vijeka prema projektu H. Elmesa. Jednom davno,

Nova katedrala: Liverpool Metropolitan Cathedral

Charles Dickens čitao je publici unutar zidova dvorane St. George, a bubenjar Beatlesa Ringo Starr nastupio je na krovu. Izvana zgrada nalikuje masivnom i pompeznom antičkom hramu, ukrašenom moćnim kolonadom i ukrašenom reljefima.

Lijepa je i Gradska vijećnica - **Liverpool Town Hall** sa prekrasnom arhitekturom. Sagradio ju je u 18. vijeku J. Wood u mješovitom gotičkom i neoklasičnom stilu. Interijer je ukrašen originalnim Art Deco elementima i ukrašen je svjetiljkama, mozaicima i slikama. Valja napomenuti da su mnogi detalji unutar njegove urednje ostali netaknuti od vremena gradnje. Gradska vijećnica stoluje u zgradi i održava svoje sjednice.

The Royal Liverpool Philharmonic Society -Liverpulska filharmonija je izgrađena je kasnih tridesetih godina prošlog vijeka i prvi je profesionalni orkestar u Velikoj Britaniji. On je u jedinoj jedini koji ima vlastitu dvoranu. Korijeni ovog orkestra vuku u 1830. godinu, a prvi nastup su imali 1840. godine. Sa liverpulsom filharmonijom su nastupali brojni svjetski priznati dirigenti i solisti.

Liverpool privlači s svojim parkovima, baštama i alejama, a najpoznatiji su Sefton Park, Viktorijanski park i park u naselju Birkenhead koji se nalazi sa druge strane rijeke Mersey. Impresivan je **Radio City Tower** - Radio i TV toranj s osmatračnicom, koja doseže visinu od 138 metara. Toranj je podignut 1969. godine, otvoreno se održalo u prisustvu kraljice Elizabete II. U centru dominira željeznička stаницa **Lime Street**, a mi smo prvi put posjetio ovom gradu stigli vozom iz Londona. Drugi put smo letjeli direktno za Liverpooli sputili se na aerodrom nazvan po Johnu Lenonu. Liverpool je kulturno i ekonomsko središte ovog dijela Engleske. Proizvodnja automobila se takođe odvija u gradu u fabriци Jaguar Land Rover Halewood gdje se sastavlja model Range Rover Evoque. BNP - bruto nacionalni produkt po glavi stanovnika u gradu je oko 33.000 dolara. Grad ima univerzitet i mnogo visokih škola. Danas se računa da u širem području ima više od 1,200.000 hiljada stanovnika. Može se o gradu pisati mnogo više, ali mi ograničen prostor te ne dozvoljava. Zato ću se posvetiti više onima zbog kojih sam zavolio Liverpool.

The Beatles

Volim slušati muziku, posebno pop-rock 50-ih, 60-tih i 70-tih. Tako sam prije 54 godine počeo skupljati ploče. Prve singlice sam dobio od teta Zdravke Bojer i njenog sina Vlade koji su redovno, svojim prilozima, zabavljaju u našem magazinu. Prva ploča koju sam kupio je bila je Hey Jude, singl Bitlsa iz 1968. godine. Mogao bih satima pisati o ovoj grupi i njenom značaju u historiji popularne muzike. U mojoj kolekciji ploča oni zauzimaju počasno mjesto i sada ih imam više od 800, što singlova što LP-ija nabavljenih u mnogo zemalja. Imam i mnogo knjiga, magazina i drugog pisanog materijala

Ulica u znaku grupe The Beatles: Mathew Street

Putujući Evropom: Liverpool

The Cavern Club je kulturno mjesto u gradu

o njima. John Lennon, Paul McCartney, George Harrison i Ringo Starr su planetarno poznati i priznati kao najveća grupa svih vremena. Njihova popularnost ne opada ni danas, a njihove ploče se redovno prodaju i traže na tržištu. Oni su tokom 1960-ih bili na čelu pokreta Beat Music, što je na kraju dovelo do britanske invazije koja se prenijela na američko tlo. Mnogi značajni muzičari tog vremena potekli su iz garda, uključujući Billy J. Kramer, Cilla Black, Gerry and the Pacemakers i The Searchers.

Beatlemania se ubrzano širila svijetom, pa i u našim krajevima. Zanimljivo je da su našu omladinu, koja je nosila malo dužu kosu u to vrijeme, odrasli zvali „pogrđno“ Bitlsuma. U njihovom rodnom gradu su prisutni na svakom koraku, a u klubu **The Cavern**, gdje su, svirajući danonoćno, i stekli lokalnu popularnost, to se najbolje može vidjeti. Klub je smješten u **ulici Matthew Street 10** (ulica je sva u znaku grupe Beatles) i prava je turistička atrakcija. Mjesto koje je svoja vrata prvi put otvorilo 1957. godine, a tu su Bitlси svirali između 1961. i 1963. oko 300 puta. Zato je to jedno od mjesata okupljanja hiljada obožavalaca. Danas još uvijek postoji nekoliko grupe koje odaju počast Beatlesima, svirajući njihove pjesme i uvijek se sjecajući porijekla grupe. Zato smo Deni i ja počesto zalazili u ovo kulturno mjesto. U lokaluu su svirali svi najznačajniji svjetski muzičari i njihova imena su otisnuta na ciglama od kojih je sagraden ovaj objekt. Ovdje dolaze i mladi i stari i uživaju u odličnoj muzici.

Posjetili smo sva važna mjesta vezana za život popularne čet-

Kuća u kojoj je odrastao John Lennon

vorce, a vrhunac je bio obilazak kuća i stanova u kojima su odrastali. Tamo se nije smjelo fotografisati u unutrašnjosti, a imao sam priliku sjediti za Polovom klavirom na kojem su oni komponovali neke od svojih najlepših pjesama. Za mene nezaboravan doživljaj. Treba poimenuti i najvažnije ljudе koji su odigrali veliku ulogu u njihovoj karijeri, menadžer Brian Epstein, producent George Martin i dva prvobitna člana ranih Bitlsa, bubnjar Pete Best i basista Stuart Sutcliffe. Evo, na kraju, i nekoliko podataka koji oslikavaju njihovu slavu i ulogu u popularnoj muzici.

Magazin Time ih je uvrstio u 100 najvažnijih ljudi 20. vijeka.

Godine 1965. kraljica Elizabeta II je imenovala Lennonu, McCartneya, Harrisona i Starra za članove Reda Britanskog carstva (MBE).

Američko udruženje diskografske industrije potvrđuje da su Beatlesi prodali 183 miliona ploča u SAD-u, više nego bilo koji drugi umjetnik. Na američkim i britanskim top listama imali su najviše prvih mjesata.

Beatlesi su 1971. osvojili Oskara za najbolju originalnu muziku za film Let It Be (1970). Dobitnici sedam Gremi nagrada i petnaest nagrada Ivor Novello, imaju šest dijamantskih albuma, te 20 multi-platinastih albuma, 16 platinastih albuma i šest zlatnih albuma u SAD. U Velikoj Britaniji, Beatlesi imaju četiri multi-platinasta albuma, četiri platinasta albuma, osam zlatnih albuma i jedan srebrni album. Uvršteni su u Rock and Roll Hall of Fame 1988. godine.

Aprila 1964. godine na top listi magazina Billboard imali su pet svojih pjesama na prvih pet mjesata, za nevjerojati. Beatlesi još uvijek drže rekord prodavaši više od milijardu ploča širom svijeta. Pjesma Yesterday prerađena je od drugih izvođača više od 1.600 puta.

Album Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band se smatra najboljim albumom u historiji, a njegov uspjeh donio mu je Guinnessov svjetski rekord. Kada je došao na prvo mjesto britanskih top-lista, postao je album s najdužim razmakom između mjesata na najvišem mjestu. Prošlo je nevjerojatnih 49 godina i 125 dana otkako je posljednji put bio na vrhu. Muzičari iz grada su producirali 56 broj 1 singlova, više nego bilo koji drugi grad na svijetu.

Godine 2016. objavljeno je da The Beatles doprinose sa 82 miliona funti godišnje ekonomiji Liverpoolsa i da su direktni rezultat za 2.335 radnih mjesata.

F.C Liverpool

Stan u kojem je odrastao Paul McCartney, sa nama je domaća gajda, Sylvia

Grad ima dugu fudbalsku tradiciju i dva vrhunska kluba, Everton i Liverpool. Njihov derbi se zove Merseyside i zovu ga takode "priateljski derbi" i tada je u gradu prava fešta. Everton je stariji i osnovan je davne 1878. i igra u Goodison Parku, a Liverpool je osnovan 1892. i igra na Anfieldu. Stadioni su takođe jedan drugom. Klubovi su osvojili 28 titula engleske prve lige, 12 titula FA kupa, 10 titula Liga kupa, 6 titula prvaka Evrope, jednu titulu Kupa pobed-34 ŠEHER
BANJA LUKA

Zagrijavanje pred utakmicu

Paklena atmosfera na Anfieldu

nika kupova, 3 titule Kupa UEFA i 24 FA Charity Shieldsa. Naš cilj ipak nije bio da gledamo ovaj 130 godina star rivalitet. Umjesto toga gledali smo Newcastle.

Deni i ja smo veliki navijači Liverpoolsa, imamo dosta njihovih rekvizita i, kada smo krenuli na utakmicu, lako se moglo vidjeti za koga navijamo. Atmosfera prije utakmice je fenomenalna i ne da se opisati. Kupili smo karte tri mjeseca unaprijed, a to je veoma težak i zahtjevan proces. Zagrijavanje pred utakmicu počinje ispod tribina, a pivo je u prvom planu. Naš izbor, razumljivo, bila je kulna tribina THE Kop na kojoj su najvjerniji domaći navijači. A kada pode pjesma – himna navijača, “You’ll Never Walk Alone” – “Nikad nećeš hodati sam” domaćeg sastava Gerry and the Pacemakers, onda čovjek shvati zašto se protivničkim igračima doslovece tresu gaće. Više od 50.000 gledalaca pjevaju pjesmu do kraja i onda počinje meč.

Liverpool je jedan od klubova s najboljom podrškom na svijetu. Klub navodi da njegova svjetska baza navijača uključuje više od 200 službeno priznatih klubova navijača u najmanje 50 zemalja. Navijači kluba bili su uključeni u dvije katastrofe na stadionu. Prva je bila katastrofa na stadionu Heysel 1985., u finalu Kupa Šampiona na kojoj je poginulo 39 navijača Juventusa. Navijači Liverpoola su ih stjerali u ugao koji su napadali, a težina ventilatora u krovima dovela je do urušavanja zida. UEFA je za incident okrivila isključivo navijače Liverpoola, i izbacila sve engleske klubove iz evropskih takmičenja na pet godina. Liverpool je dobio dodatnu godinu, što ga je sprječilo da učestvuje u Evropskom kupu 1990-91, iako je osvojio Ligu 1990. godine.

Druga katastrofa dogodila se tokom polufinala FA kupa između Liverpoola i Nottingham Foresta na stadionu Hillsborough, Sheffield, 15. aprila 1989. Dvedeset i šest navijača Liverpoola je umrlo od posljedica prenartpanosti na kraju Leppings Lanea, koji je postao poznat kao katastrofa u Hillsboroughu. Deni i ja smo bili na Anfieldu upravo na dan obilježavanja ovog tragičnog događaja. Bilo je tužno gledati rodbinu, prijatelje i navijače kako dostojanstveno obilježavaju ovaj tragični događaj. Sve su to bili mladi ljudi, maltene djeca.

Prvi trofej Liverpoola bila je Lancashire League, koju je osvojio u prvoj sezoni kluba. Godine 1901. klub je osvojio svoju prvu titulu prvaka lige, dok je devetnaesta i posljednja bila 2020. godine. Prvi uspjeh u FA kupu ostvario je 1965. Po broju osvojenih trofeja, najuspješnija decenija Liverpoola bila je 1980-te, kada je klub osvojio šest titula lige, dva FA kupa, četiri Ligu kupa, jedan Superkup fudbalske lige, pet Charity Shielda (jedan zajednički) i dva evropska kupa. Klub je akumulirao više pobjeda i bodova u vrhu lige nego bilo koji drugi engleski tim. Liverpool takođe ima najvišu prosečnu završnu poziciju lige (3,3) za period od 50 godina do 2015. i drugu naj-

višu prosječnu završnu poziciju lige za period 1900–1999. poslije Arsenala, sa prosječnim plasmanom u ligi od 8,7. Liverpool je najuspješniji britanski klub u međunarodnom fudbalu sa četrnaest trofeja, šest puta je osvojio Evropski kup / UEFA Ligu šampiona, a nadmašili su ga samo Real Madrid i A.C. Milan. Liverpoolova peta pobjeda u Evropskom kupu, 2005. godine, značila je da je klub trajno nagraden trofejem, a također je dobio i značku višestrukih pobjednika. Liverpool također drži engleski rekord od tri pobjede u Kupu UEFA. 2019. godine klub je po prvi put osvojio FIFA Svjetsko klupsko prvenstvo, a ujedno je postao i prvi engleski klub koji je osvojio internacionalni trofej Svjetskog klupskog prvenstva, Lige prvaka i UEFA Superkupa. Liverpool je bio glavna sila u engleskom i evropskom fudbalu 1970-ih i 1980-ih, kada su Bill Shankly, Bob Paisley, Joe Fagan i Kenny Dalglish doveli klub do kombinovanih jedanaest titula u Ligi i četiri evropska kupa. Liverpool je osvojio još dva evropska kupa 2005. i 2019. pod upravom Rafaela Beniteza i Jürgena Kloppa; potonji je doveo Liverpool do devetnaestu titulu lige 2020. godine, prve za klub u eri Premijer lige. Početkom 70- tih ja sam već bio veliki navijač.

Mnogi veliki fudbaleri su igrali za ovaj klub: Moj ljubimac Kevin Keegan, Owen, Rush, Dalglish, Fowler, Barnes, Hurst, Smith, Gerrard, Suares, Van Dyke, Salah, Mane, Henderson, Firmino, Souness, Alonso, McManaman, Hughes, Clemence, Hansen, Torres .....

Liverpool je sportski grad. Osim po vrhunskom fudbalu, poznat je i po tradicionalnoj konjičkoj treći Grand National na trkalištu Aintree. Na toj utrci dolaze vlasnici konja i džokeji iz cijelog svijeta da se takmiče na zahtjevnoj stazi od 4 milje (6,5 kilometara) i 30 ograda. To je prva konjička utrka prenošena na televiziji. Popularni su plivački sportovi, bejzbol, košarka, biciklizam, tenis (Novak Đoković je učestvovao na njihovom turniru) i posebno atletika i gimnastika, koji su dali osvajače olimpijskih i svjetskih medalja.

Liverpool ima drugi najveći broj umjetničkih galerija, nacionalnih muzeja, zaštićenih zgrada i parkova u Velikoj Britaniji; samo glavni grad London ima više. Zato je on dasan veoma popularna turistička destinacija i grad od togda ima veliku ekonomsku korist. Grad je zanimljiv i za filmsku industriju, pa je ovdje snimljeno mnogo filmova i serija. Za 800 godišnjicu postojanja proglašen je Evropskom prijestolnicom kulture 2008. godine, koju je dijelio s norveškim gradom Stavangerom, a status Evropske prijestolnice kulture zaslужan je za početak njegove ekonomske renesanse.

Eto, to bi bilo on što sam odabrao za najinteresantnije podatke o jednom od mojih favorit-gradova i jedva čekam da ova pandemija prođe pa da se opet uputim u Liverpool.

TAŠNA

Piše: Mersad RAJIĆ

Grad

Lijepa je uska kotlina u kojoj se smjestila banjalučka čaršija, slikovita, bujna, puna zelenila, okružena oniskim brdima i okičenama, u kojoj se voćke, s proljeća, beharom, iskite, a od proljeća, kako ljetu nastupa, smjenjuju se šareni plodovi hašlama, crveni i crni, trešnje bjelice su slatke kao med, a kako se ljetu raspojasa, vide se na iskićenom granju voćaka rasni plodovi, jabuka, krušaka, kajsija, bresaka, dunja. Otežali ogranci vise pod teretom ploda a čestiti domaćini ih zaštićuju od lomljena i štete podbačajući s kolcima nejake granke.

Posebno draž i ljepotu čaršije i džemata pružaju šljivici sa modrim, ko čivit, krupnim šljivama od kojih neko pravi čuveni šljivov pekmmez, pomeko još čuveniju šljivovu rakiiju, a one najzdravije plodove, što su rukom uzbrane, čuvaju se i obaruju za slatko od šljiva. Pored ovih voćaka rijetko koje kućanstvo je postojalo a da nema, ispred, ili iza kuće posadem orah čije ogromne krošnje zadiru nebu pod oblake. Orah je bio ponos svakog domaćina u mahali. I svaki je orah im o' svoju priču.

U toj i takvoj Banjoj Luci na ulicama uvijek je bivalo mnogo svijeta koji kao da nekuda žuri, valjda da ne zakasne tamo gdje su pošli, ali ima i veliki broj onih koji šetajući razgledaju izloge napunjene različitim artiklima u ovisnosti o kakvoj se trgovini radi ; prodavaonici cipela Bosna, namještaja Vrbas, kozmetike ili različite garderobe Trudbenika. Većina šeta šutke, obazirući se lijevo i desno ne bi li sreli nekog poznatog; komšiju, prijatelja ili prijateljicu sa posla, rodaka ili rođicu da se malo ispričaju o događajima iz čaršije. Dokoni šetnici nisu marili kakvo je vrijeme, ljeto, proljeće, jesen pa čak i zimi se mogla sresti veće grupa Banjalučana kako žurno grabe kroz tunele očišćenog snijega nabacanog na trotoare čišćenjem glavne

ulice. Nije bilo zamjerki zbog velike gomile snijega koja je ograničavala prožezak.

Ali se s dolaskom proljeće mogla vidjeti oživljena gomila ljudi koji se žurno kreću po ulicama grada žečeći da lično pozdrave dolazak ovog zaista lijepog godišnjeg doba. Kreću se gradani u potrazi za novim cipelama, jaknama, torbama, ili kupovinom nekog laganijeg komada proljetne garderobe.

U proljeće prolistaju stabla kestenja i lipa po alejama grada pa čovjek ne zna od miline kuda bi prije; glavnom ulicom, alejom prema Šeheru, ili alejom uzdišaja prema Boriku i kasarni ili bi produžili prema Bojiću hanu, nisu zaboravljali ni aleju od bolnice prema fabriци "Rudi Čajavec", ponosu grada. Voljeli su Banjalučani svoj grad, naivno, prosto i jednostavno rasli s njim i opjevali ga pjesmom koja bi se mogla čuti do kasno uveče kad su uz zvuke gitare i svojim tananim glasovima pjevali serenade pod prozorima njihovih djevojaka.

Jedino, dolaskom ljeta ovakve šetnje bi se rijedile jer su banjalučka ljeta bila više topla i ponekad nesnosna kad se sunce u podne zajari i izdigne iznad grada i prži po asfaltu koji se od muke i znoji i topi a u njemu ostaju utisnute stope rjetkih šetača koji su tjerani nekim obavezama moralni prolaziti kroz ovu vrelinu banjalučkih ljeta.

I danas, nebo iznad čaršije je bilo modroplavlo, čisto i vedro i u čaršiji su se još osjećali jasni tragovi sunčeve topline. Samo je ogromno zeleno lišće sa stabala lipa i kestenja na banjalučkim alejam zašipalo hlavodinom trotoare i ceste ispod sebe praveći prijatan ugodaj. Poneki zaostali radnik se žuri kući s posla, prolaze i rjetki biciklisti, a s vremena na vrijeme protutjini poluprazan autobus gradskog "Autoprevoza" na redovnom krstarenju između Šehera i Trapista.

Čaršija je izgledala pusto, napušteno, kao da skapava od neke ružne neizvjesnosti i straha. Isto kad se iščekuje neka bolest ili da naide tuda vojska. Goli i sivi asfalt glavne ulice, Titove, dahće, znoji se i smekšava, na ovoj ljetnoj pripeki, a na njemu se jasno vide otisci guma autobusa i poneki trag cipele neopreznog šetača što je razgledajući uokolo ugazio u rastopljen asfalt trotoara. I sada, u rano popodne, osjeća se prisustvo žege po iznemogloj tišini što je još jutros zahvatila čaršiju.

Podnevna ljetna vrućina se neprimjetno razastirala po asfaltu i makadamskim sokacima pa su i asfalt i sokaci dobili sivkasto bjeličasti pokrov kao kajmak po ustajalu, ohladenu mlijeku. Rijetki prolasci ponekog auta i autobusa, propuhom pokrenu treperenje umrtiljeng lišća i povrate ga iz mrtvila tišine što je pokrila glavnu ulicu od Vakufske palate i parka, pa sve do Malte. Lišće na trenutak živine, bljesne iz njegove vedro zelenilovo i svjetlost ga prosvijetli ko da mu zefir život podari.

Nakon prolaska nenadanog gosta, tišina bi ponovo zamrzla lišće na stablima kestenja, prikovala ga za granje, oduzimajući mu onu prirodnu lakoću što je krasila svako stablo u čaršinskim alejama. Sve se ponovo vrati mrtvili u nedešavanju dok se kroz ogranke stidno i tiho probija ruj sunčeve svjetla.

Namjera

Jednog od takvih ljetnih dana, rano jutrom, trotoarom je prolazila šarmantna i elegantno obučena žena srednjih godina i zastajivala u blizini svakog izloga i sa mnogo strpljenja razgledala izloge punе različitom robom. Bilo je očito da je bila zainteresirana za kupovinu nečega što joj je bilo u pameti. Sa mnogo pažnje gledala je u ponude trgovina. Izgledala je da nije nalazila ono što je tražila te se pomalo razočarana uputila prema pijaci gdje se također nalazio veliki izbor različitih artikala upravo onakvih kakve je ona tražila.

Prolazeći pored čudnovatih raznobojnih kiosaka zelene, plave, crvene boje razgledala je i raspitivala se za cijene. Za sve što bi joj se svjedjelo, i što je imala namjeru da kupi i pokloni svojoj prijateljici, nije imala dovoljno novca da kupi ono što je željila. Njena namjera je bila iskrena i jednostavna a došla je nenadano, kao i mnogo puta do tada, željela je da obraduje svoju dugogodišnju prijateljicu prigodnim poklonom. Nije postao nikakav zvaničan razlog njene namjere, niti je prijateljici bio rodendan, niti je bio nekakav praznik, eto tek onako u njoj se rodila ideja da iznenadi prijateljicu jednim skromnim poklonom, da je obraduje dajući joj na znanje da joj je stalo do njihovog druženja i prijateljstva. Bila je to jednostavna namjera i želja da obraduje prijateljicu skromnim poklonom, da joj time pokaže da je cijeni i poštuje kao prijateljicu. A ovaj skromni poklon je za nju predstavlja i podrazumijevao mnogo više od običnog poklona. Bio bi to znak njenog prijateljstva bez ikakve namjera da s poklonom nešto postigne.

Jedini problem je bila ograničena količina novca kojeg je imala u

tašni. Ideja da iznenadi prijateljicu je došla nenadano dok je razgledala izloge trgovina. Smatrala je i računala da će joj, uz pomoć viših sila i njene iskrene nakane, sudbina izići u susret i pomoći joj da ispunji njenu želju. Čvrsto je vjerovala u svoju intuiciju da će naći odgovarajući poklon za novac koji je slučajno bio spremljen u tašni. Vjerovala je u svoj uobičajeni ukus pri odabiru svega što je kupovala i nije se plašila niti mislila o tome da se njenoj prijateljici neće svidjeti poklon jer je njena prijateljica bila osoba koja je znala ponekad neumjesnim ispadima da bude neugodna pa i čak cinična jer je smatrala da je bolje stoeća od nje.

Često bi uvredljivo nastupila jer nije vjerovala u njene namjere i zajedno s komentarislama sve što je radila. Njoj to nije mnogo smetalo ali je u nekim momentima osjećala da je njena prijateljica prevršila mjeru sa komentarima. Bivalo joj je ponekad veoma teško ali se je suzdržavala radi očuvanja prijateljstva i znala mnogo toga prečutati. Često bi joj opratila njene izlive cinizma zato što u dubini duše ona nije bila loša kao osoba jer da nije tako ne bi se one družile više godina.

Sve je ona to prevazilazila jer je po prirodi bila miroljubiva i prijatelje prihvatala onake kakvi jesu i zato je mnogo puta prešla preko njenih opaski i ujeda, koji su se nekada graničili sa uvrđenama. I sada, dok je tražila poklon za svoju prijateljicu, samo bi se nasmiješila na njene primjedbe i ne razmišljajući mnogo o njoj prišla je nekoj ženi što je imala veću gomilu artikala složenih na velikoj i gruboj platnenoj ceradi. Kao da ju je neko gurnuo, ona je prišla ženi koju je značajno pogledala i nasmiješila se.

- Izvolite, gospodo, pogledati, lijepo bluze, sukњe, haljine! Želite li lijepu tašnu, ima u mene mnogo toga za izabrati, a nije ni skupo. Ako ste mušterija dala bi vam jeftino - nudila je žena sa druge strane cerade. Zaista, bila je to velika količina lijepo složene čiste i skoro neve robe, vjerovatno otkupljene od neke trgovine koja je zatvorila svoja vrata ili nakon neke velike raspodaje. Ali bilo je na gomili i polovne robe.

- Samo vi pogledajte, sve je novo a ja sam to nabavljala po raznim raspodajama i vjerujem daču vam jeftino što god izaberete - nastavila je prodavačica. Koliko je bilo istine u njenom govoru ona nije znala jer je na gomili bilo i nošenih stvari.

Gledajući u gomilu ponudene robe za oko joj je zapela jedna krasna tašna. Nije se mnogo predomišljala kad je gledajući prodavačicu direktno u oči rekla uz blagonakloni osmijeh:

- Ja u mojoj tašni imam samo 300 dinara a svida mi se ova tašna i ne pitam za cijenu jer ne smijem. Da budem iskrena, ja imam namjeru da mojoj prijateljici kupim neki mali poklon i ova mi se tašna dopala iako može pa po ovoj cijeni ja bih je kupila.

Trenutak tišine i odluke se otogao u nedogled.

Gledale su jednu drugu, ozbiljne i svjesne odluke koja će značiti prodavačici da li je to dovoljno novca za tašnu ili će izgubiti prvu mušteriju koja joj je ovog jutra prišla s namjerom da nešto kupi. Kroz njenu glavu leti misli brzinom sna; Šta ako ova lijepa gospoda laže,

možda ima više para, samo želi da jeftinije prođe. Ali nije joj to namjera jer ja joj nisam ni rekla za cijenu tašne, a nije me ona ni pitala koliko košta tašna. Mora da govoriti istinu i da nema više para u tašni. Ionako, ja sam tašnu dobila vrlo jeftino pa će joj dati za 300 dinara.

Njoj je bilo jasno da se prodavačica predomislijala i samo je čutke stajala držeći tašnu u ruci i gladala razmišljajući da li će se tašna svidjeti njenoj prijateljici. Tašna je bila u jednoj ruci, a 300 dinara u drugoj. Obe su joj ruke bile ravne ispružene prema prodavačici koja je sa velikom dozom sumnji i opreza gledala u ispružene ruke. A onda je brzo uzele 300 dinara iz njene lijeve ruke i blago rekla:

- Neka i vama i vašoj prijateljici bude sretna ova tašna! Bog vas blagoslovio obe!

Ona se potom ispravila i uz blagi smiješak zahvalila ženi koja joj je prodala tašnu.

Prijateljica

Radovala se ona svakom susretu s prijateljicom iako se često ustrćavalala da odgovori na njen poziv i dode na dogovorenou mjestu da zajedno popiju kafu ili sok i izmjene misli i razmišljanja o životu. Ovaj put nije mogla dočekati trenutak da je pozove i da joj predala poklon koji je kupila. Nije to bio mnogo skup poklon ali je poklon i nikakvom se poklonu ne gleda u zube. Važnije je namjera od poklona. Poklon od prijatelja je ujedno i njegova želja da te učini srećnim i trenucima davanja poklona jer je to velikodušan i iskren moment s kojim te se prijatelj sjetio i kad nije s tobom. Treba znati cijeniti i najsjitimiji poklon koji vam neko daruje jer je važnija poruka od poklona. Kažu da nije važna vrijednost ili veličina poklona ako je od srca kupljen i dat onome komu je namijenjen i za koga je kupljen. Pozvala je svoju prijateljicu.

- Kad ćeš biti slobodna da se nađemo negdje na kafi? - upitala je i dobila od nje brzi odgovor koji ju je i obradovao i iznenadio.

- A ja se upravo spremila da te pozovem da izademo negdje, nismo se vidjeli od prošle nedelje. Postala sam nervozna i vidim da ti ne zoveš! Evo me skuckala sam se i upravo stala pored telefona da te nazovim, kad ti zoveš. Baš mi je draga - cvrkutala je njena prijateljica u telefon. Dogovor je pao i naše su se u uobičajenom restoranu gdje su poznavale gazdu i a gazda je poznavao njih i bile su mu rado videni gosti.

- Uobičajena narudba moje drage dame! - rekao je, a one su se saglasile sjedajući na stolice za stolom koji je bio uz sami veliki izlog odakle se moglo nesmetano gledati na ulicu i svijet koji je prolazio pored restorana.

- Vidim, imaš novu tašnu! - preduhitri je prijateljica, a ona se pomalo zbuni ali onda otvori tašnu i iz nje izvadi veliki napučen neseser, a unutrašnjost tašne ostade prazna.

- Ovu sam tašnu kupila tebi kao poklon. Meni se mnogo svidjela, a nije ni skupa pa rekoh sama sebi da te obradujem sa tašnom - prozborila je ne dajući sebi vremena da se primijeti da je bila zburjena prijateljičinom primjedbom o novoj tašni.

- Ma nisi trebala, ti znaš koliko ja imam tašni i a taj remen il' kaiš mi se uopšte ne dopada a ni boja tašne mi nije nešto naročita - vrlo hladno, kao da baca kamen u bistri ledeni Vrbas, prokomentarisala je ona tašnu. "Otvori se zemljo da propadnem u tebi i pa me progutaj da me nema više!" pomislila je ona ali se potom pribrala i hladno, kao da nije ni čula njene primjedbe, polagano otvorila tašnu i vratila onaj napučeni neseser u nju. Onda se zgrčila u sebi, htjela je da vrnisne, da suknje u nebo sa stolice na kojoj je sjedila i da se vrati u komadićima kad ode njena prijateljica. Plamen i radost želje da obraduje prijateljicu gasio se odjekom njenih riječi koje su užasno zvučale i ona ispusti samo lagan uzdah kao opomenu samoj sebi; da li je bilo vrijedno truda?

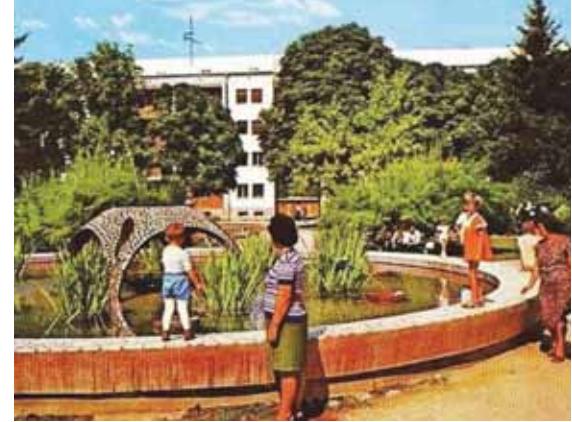
Broz se ona opravila od prijateljičinih riječi i u njem mislima se radovala vedar oblik opravka, spasenja od njenih riječi koje su još uvijek treperile u njenim ušima. Od zvuka riječi imala je utisak da u njenom tijelu niču, u početku male a onda sve veće, gomile divljih narandžastih pečuraka sa namjerom da je otriju. Začutala je jer ovome se nija nadala, osjećala je da je to nije njena krivica, krivnja je njen izbor prijatelja. Ali sve će to proći, važno je ostati čovjek, do kraja.

Kad je gazda donio kafe i limunade primijetio je da obe prijateljice mudro čute i zure kroz ogromno staklo u rijeku ljudi koja je promicala ispred njihova mutnog pogleda. Nije ništa upitao, samo je slegnuo ramenima i uzdahnuo duboko.

- Ženska posta i čud, ko bi ih razumio? - lagano se odmaknuo od stola ostavljajući dvije prijateljice da šutke sjede i pijuckaju gorku crnu kafu i uzdahnjuo duboko.

Epilog

Osjećala se priličnojadno i mizerno stojeći na autobuskoj stanici i razmišljajući kako se dobra namjera može iskretnuti protiv tebe i nanjeti ti tešku povredu duše. Kud sam to i pomislila, ružila je ona sebe, očekujući da će se prijateljica obradovati poklonu koji joj je očito za nju bio nevažan, uvrijedljiv i što je najgore to je odmah

ispoljila bez imalo uvidavnosti prema njihovom dugogodišnjem druženju i prijateljstvu. Ponekad treba primiti poklon i koji vam se ne dopada a takav poklon, ako je od drage osobe ili prijatelja, treba pohvaliti pa makar ga poslije držati skrivenog u ladici kućnog ormarića.

Voljela bi da može da se smiri, da je obuzme neka mirna ravnodušnost ali ne može, ona je strastvena žena koja poštue i cijeni prijatelje, voli da im ukazuje koliko za nju takva prijateljstva znaće i kako ih ona vrednuje iznad svega. Nema ona veliki krug prijatelja ali ono što je drži to je odanost prema njima.

Shvatila je da je ovaj iznenadni obrat došao kao neočekivani poklon, postalo joj je jasno da odbijanje tašne nije samo rezultat prijateljičinog odbijanja poklona nego bi to moglo biti i nešto više, neki božiji znak, isaret sudbine. Tako je to prihvatala. To joj je donijelo konačno smirenje a tašna i njeno odbijanje poklona je bilo božije kazivanje nečega što se još nije desilo. Ona je čvrsto vjerovala u igru sudbine, a jedino nije znala šta bi se moglo desi. Nije nju interesovala tašna koja je bila predmet koji bi se ispriječio između njih, dvije prijateljice, ali joj je teško padala bol odbijanja poklona. Nije ona čak ni zamjerila, nije se zeni dopala tašna i to se dešava, ali se to rijetko kaže odmah i u oči.

Tjerala je sebe da ne misli više o tašni, pomalo razočarana. Nakon rastanka, svaka je krenula kući sa svojim razmišljanjima.

- *Zvučalo je ružno njen kritikovanje i odbijanje poklona, baš onako u lice, grubo i nevaspitan -* zurila je ona u sivilo asfalta tražeći bilo kakvo opravdanje za pomašanje prijateljice. Da li je tim još jedanput poželjela da je ponizi i da joj dokaže da je imućnija od nje, da njoj ne trebaju pokloni od nekoga ko je ispod njenog ugleda i nivoa.

U tom je autobus stao na stanicu gdje je ona izšla neraspoložena, osjećala se poniženom ali se brzo dosjetila da živ čovjek doživi i navikne se na svaki smrad. Podigla je ponosno glavu i prigrila tašnu kretajući se uz stepenicu prem stanu. Lift nije radio, neki su se majstori vrtili oko njega a ona je uz glasno "Dobar dan" pozdravila ljude koji su se trudili da poprave lift. Dok se penjala stepenicama, u sebi je gridala samu sebe što je dozvolila da je ponizi i zaklela se da je ovo zadnji put što će njena prijateljica nepotrebno pokazati svoj cinizam, a u njoj se javljaо neki stari inat a za koji nije znala ni da postoji u njoj, nije ga bila svjesna ali mu se obradovala kao malo dijete.

Poznavala je ona prijateljičin narav i obijesnu čud, poznavala je njenu dušu i znala da ona nije tako loša ali da se u njoj ponekad pojavi ta iskra zavisti kao da nije bila ni sama toga svjesna, čitala je ona njene neizgovorene misli i znala da nisu tako zle i naopake jer je i ona bila sama a samoča poneka rodi čudnu misao nezadovoljstva koje se, htjela mi ili ne, na kraju pretvoriti u zločastu uvredu kao pobunu trpljenja.

Dosta je razmišljanja o njoj, vrijeme je da se okrene sebi i svojim planovima, u prvom redu šta da radi sa tašnom. Sjela je na stolicu i

istresla onaj veliki pretrpani nesesar a pretrpala ga jer je očekivala da će prijateljica uzeti tašnu a nije, i to je sve okrenulo planove naopako. Sjedila je i zurila u tašnu koja spljoštena leži na stolu.

Ona mahinalno gurnu ruku u duboku unutrašnjost tašne a jedan joj prst zape za neki omanji brežuljak i ona izvrati tašnu naopako. Kad je ugledala jedan veći džep s rafjeršlusem i kad ga je rastvorila ugleda još jedan manji džepić kao mali tajni džep. Gurnu ruku u taj skriveni džepić i gde iznenadenja za njene prste. U malom džepiću napisala je nakakav smotuljak koji brzo uhvati sa dva prsta i izvuče napolje.

I gle čuda! Umotane i stisnute jedna u drugu, odmatovala je tri novčanice; dvije po 1000dinara i jednu od 5000dinara. Koliko sreće, srce joj je zaigralo kako da je pobijedila premiju na lutriji. Lagano je podvrsnila i počela da se smije peglajući te tri novčanice. Hvala ti, Gospode, na ovom daru.

Oduševljenje i zahvala Bogu je bilo jedino što joj je padalo napamet. Ništa drugo nije moglo biti tako određeno i namijenjeno, samo je u njegovoj moći bilo određeno i jedino je ON tačno znao ko treba naći ovaj novac koji je ko zna kada sakriven i zaboravljen u tašni. Ko bi drugi bio tako darežljiv predusretljiv i čije su to nepoznate i nevidljive snage određivale šta i kako da se stvari u svijetu odvijaju.

Danas je tako bilo određeno; da ona kupi tu TAŠNU, da joj prodavačica uz mnogo razmišljanja na kraju ipak proda tašnu za onoliko para koliko je imala, da kupljenu i poklonjenu tašnu njena prijateljica glatko odbije i na kraju da ona vrati tašnu kući, čak nije bila ni mnogo razočarana poznavajući promjenljivu čud svoje prijateljice, a kad joj je u kući, neka nevidljiva sila odredila da gurne ruku u unutrašnjost tašne, osjetila je da će se nešto dogoditi što će mnogo obradovati.

Rekla je naglas da je samo On moćan i da je tako ON odredio; i slijed događaja jer nije mogla nikakva obična slučajnost da odredi uzroke i posljedice jedne dobre namjere i da se sve dogodi u jednom neprekidnom nizu dešavanja unaprijed planski predodređenim da se njena namjera nagradi. Odjednom joj je svijet bio drag, radostan i veselo, nije zamjerila prijateljici Šte je odbila poklon, pogotovo ne sada, ali i da nije našla ovaj novac ne bi se ljutila na nju, ne poznaje ona nemire i uzbune zbog ovakvih sitnica, prašta većini u svojoj velikodušnoj naravi znajući da svaki čovjek ima svoje svijetle i tamne trenutke. Za nju, ovo je bio rezultat predosećaja koji se pojavio u momentu odluke da kupi poklon, neka pojava slutnja da će se nešto lijepo izrođiti iz njene nakane da obraduje prijateljicu.

Pa ako i vas ponekad uzdrma neka lijepa namjera, nemojte se predomisljati mnogo. Potrudite se pa ispunite taj nenadan impuls za dobrim djelom, možda će i vas kao i moju junakinju zvijezde obasuti svjetлом sreće.

Prema pričanju jedne moje drage prijateljice!
Napisao za "Šeher Banja Luka"

Zaboravljeni šahista...

Piše: Kasim BAJRIĆ

Šah me je privlačio još od malih nogu. Kad sam pohađao četvrti razred osnovne škole, napravio sam sve šahovske figure od drvetadok sam na lивadi čuvao krave. Žao mi je što ih nisam sačuvalo. U osmom razredu osnovne škole "Milan Radman" bio sam najbolji šahist medu učenicima.

Sjećanja na 64 crno-bijela polja vode me dalje u godine kad se je u Banjaluci počela graditi fabrika "Celuloza", i kad su nam dolazili stručnjaci iz Japana. Na prostoru gdje su se počeli graditi objekti i pogoni novog giganta nalazila se i mala kantina u kojoj se uz karte igrao i šah. Mi smo živjeli u Medenom polju, bilo mi je

blizu pa sam dolazio da se priključim igračima šaha. Oni su igrali "u piće", a ja "u cigare" koje sam donosio mojoj majci. Malo ko me je mogao pobijediti. Niko sretniji od mene!!

Šah u školskim klupama

Putevi školovanja i šahiranja se nastavljaju. Kad sam završio Učiteljsku školu, odlazim u selo da radim kao učitelj. Prvo u Osnovnoj školi "Petar Saradžić" u Han Kolima. Imao sam učenike od prvog do četvrtog razreda, svake pete godine novi "prvačići". U školi sam s velikom ljubavlju vodio šahovsku sekciju. Djeca su zavoljela šah i s radošću su čekali da učestvujemo na

nekom takmičenju. Jedne godine smo na Malim olimpijskim igrama osvojili prvo mjesto. Mi, Mali olimpijeci – pobednici!

Iz Osnovne škole "Petar Saradžić" prelazim u Osnovnu školu "Ranko Šipka". Tu takođe nastavljam da vodim šahovsku sekciju. Djeca su bila zainteresirana i nisu izostajala sa naših šahovskih druženja. Na Malim olimpijskim igramabili smo prvaci, a na pojedinačnom šahovskom prvenstvu osnovnih škola moja učenica Ćatić Aida osvojila je prvo mjesto. I moje kćerke su se "zaljubile" u šah. Alisa više, a Amela (mlada) se brzo povukla, rekavši: "Ne podnosim poraz."

Kao nagradu za moj rad s omladinom 1985. godine dobio samod SOFKE (Savez

koji ipak nije zaboravio svoje banjalučke šahovske godine kojima je sada dodao i svoje švedske...

organizacija fizičke kulture) knjigu "Šahovska enciklopedija".

Moj brat i ja osnovali smo Šahovski klub "Petar Mećava", s kojim smo ušli u republičku ligu. Moja kćerka Alisa igrala je za Dom JNA, na takmičenju je bila bez poraza. Na ženskom prvenstvu je porazila i Minu Karabegović.

Banjalučko-švedska šahovska priča

Šah nije samo igra, još više je ljubav, opsesija, svakodnevni život. Tako sam

1984. godine položio ispit sa šahovskog instruktora, pred Nikolom Lakićem i drugim jugoslovenskim majstorima šaha. A krajem decembra 1989. godine položio ispitna Seminaru za šahovske sudijevo Čelincu i dobio zvanje opštinskog šahovskog sudije. U komisiji su bili: Emin Kermura, Nedeljko Ilić i Nikola Lakić.

Radi ratnih zbivanja, kao i mnogi drugi narušili su svoju Banjaluku 1994. godine. Sa porodicom dolazim u Švedsku, grad Nyköping, gdje i danas živim.

Nisam bio baš ambiciozan da se posvetim učenju švedskog jezika. Ali uz pomoć supruge našao sam šahovski klub NASK (Nyköping Amaterski Šahovski Klub) i postao njihov član. Rado su me prihvatiли i odmah me uključili na turnire. Četiri godine bio sam šahovski prvak grada Nyköping.

Banjaluku nisam zaboravio, svake godine dolazim bar dva puta, da se nadješem Vrbasa. Družim se s prijateljima, sa šahistima, mnogi me se sjećaju. Učestvujem također na turnirima. Na jednom takvom turniru u Mejdanu, među 26 šahista osvojio sam drugo mjesto.

Teško mi je što nisam spomenut u knjizi "80 godina šaha u Banjoj Luci", među čijim priredivačima je i Nikola Lakić. Srećo sam se i na moje pitanje i čuđenje što i mene nema u knjizi, odgovorio je: "Nije bilo tvojih slika." Čudno???

Bili smo dobri prijatelji, upoznali se preko šaha. Svaki dan se sastajali i razmjenjivali iskustva. Na svakom mjestu sam o njemu pričao kao o velikom čovjeku. Posebno mi je žao što nisu spomenute škole, gdje sam ja radio, koje su osvajale prva mjesta, "Petar Saradžić" i "Ranko Šipka".

Evo, ja sad šaljem slike da Nikola vidi i mene i sebe!!! Svi smo mi dio banjalučke šahovske priče.

Ja i dalje igram šah i pobijedujem! Ja, "poznati", a sad "zaboravljeni" šahovski instruktor!

Nyköping, 21. 12. 2021

Alisa i Kasim u napetoj završnici

SAVEZ ORGANIZACIJA FIZIČKE KULTURE	
Centar za školovanje i usavršavanje stručnih amaterskih kadrova	
BANJA LUKA	
UVJERENJE	
<i>Drug-ariča</i>	<i>RAJNOVIĆ ZLATNIĆ</i>
<i>rođen-a</i>	1942.
<i>opština</i>	Banja Luka
<i>SR</i>	SLV
<i>pohadao-la je tečaj,</i>	
<i>položio-la ispit, te stekao-la zvanje</i>	
ŠAHOVSKOG INSTRUKTORA	
BANJA LUKA, 5.1.1984. god.	
Matič. broj: 12/84	
Predsjednik komisije:	
Predsjednik savjeta centra:	
<i>Boško Koprivica</i>	<i>Dvetoraz Pucar</i>

BANJALUKA, PROGNANI GRAD

Piše: Vasvija DEDIĆ BAČEVAC

Nekada je Banjaluka bila gospodski i pravi šeher grad. Tu ljepotu, pitomost, otmjenos i gospoštiju vidiš si i osjećao na svakom mjestu. Grad u kojem je važilo: ko se jednom Vrbasa napije, zauvijek tu i ostaje omandijan svježinom i onom smaragdnom bojom vode, termalnim izvorima, gugutanjem golubova i prekrasnim alejama. Bio je to grad u kojem je ljepota bila čarobna formula dobrog i zdravog života. I zato je tu bilo zanosnili ljepotica, sportista, pisaca, pjesnika, umjetnika, zlatara i slastičara, krojača i obućara... i svega što život čini vrijednim i lijepim.

Banjaluka je bila grad po mjeri čovjeka. Planiralo se i gradilo s mjerom i ukusom, sa zlatnim pravilima urbanizma i ekologije. Brižljivo i s toplinom kao što laste svijaju gnijezda tako se svijala Banjaluka pod vrijednim prstima i rukama njenih graditelja i građana koji su je voljeli kao neodvojivi dio vlastitog bića. Voljeli, čuvali, gradili i poštivali.

Upravo zbog te tamanosti i suptilnosti bića banjalučkih gospoda nastao je i ručni rad koji prozvaše keranje. U sredini je goblenić sa nekim cvjetom, a onda polako s iglom u ruci i koncem kraj pristavljen kafe ili već gotove, sjedilo se i kerelo. I to je bio odmor i hob vrijednih domaćica koje su svojim umjetničkim rukotvorinama ukrašavale ljepe i čiste domove.

Banjaluka je bila grad umjetnika, putnika i studenata. To je bio grad otvorenosti i gostoprimgaštva. I nije ničudo da su svi koji su ga posjetili s ponosom i radošću govorili: bili smo u Banjaluci.. Kao da su bili u nekom malom raju. I jeste bila raj jer je imala dušu i izgled pravog šehera u kojem su se poštivali: dobro, plemenitost i

ljepota.

U čemu je tajna ljepote Banjaluke i lijepih Banjalučanki u pjesmama opjevanih? Tajna je kada ljepota koja te okružuje postane dio tebe i cvjetati u licu, očima, kosi, tijelu i pokretima. Kada ljubav prema domu, sokaku, naselju, rijeci, gradevinama, alejama, golubovima, baštini, spomenicima i bogomoljama prostruji tvojim bićem i zapjeva u dragim pjesmama.

Kada miris lipa zamirirše prostranim i ušćupernim banjalučkim alejama, miriskoji je ljepši i odnajljepšeg francuskog parfema. I nema nigdje u našoj dragoj i drevnoj Bosni i Hertegovine da lipe tako lijepo i mirisno evatu, ali i da nas tamo sada nema.

Banjaluka je bila gospodski grad i pravi šeher jer tu bilo prave gospode i gospoda. I nije se ta gospoština mjerila u parama i imanju već u ponašanju i manirima. Koliko god da imaš, nije važno kolicičinski već kako se nosiš s tim. Da sve što radiš bude s ukusom i mjerom. I kao da nigdje bolje ne zaživi riječ otmjeno kao u gradu na smaragdnom Vrbasu. I zato su cvjetale ruže, jasmini i tulipani u malim vrtovima i baščama, čistile se i prale ulice, rasle jedre, sočne i slatke trešnje, koje su nekad za vrijeme osmanske imperije nosili na turske dvorove da se velikani dive toj ljepoti iz bogatog grada u kojem je raslo rajsко voće, od kojeg su djeca bila nestrašna i radosna, a jedra i rumena kao najljepše jabuke, a žene lijepe i umiljate kao gorske vile. Grad u čijem se samostanu Marija Zvijezdaprovizvodio čuveni, originalni i mistikom obavijeni Trapiski sir.

I čini se da ni jedan grad nije imao i živio Feng ū pravila kao što je to bilo u gradu na Vrbasu.

Fotos: Mirsad FILIPOVIĆ i arhiva "Šehera"

U Banjaluku moga djetinjstava i mladosti dolazili su turisti iz cijele Europe i ostajali nekoliko dana u hotelima i turističkom kampu u desnoj Novoseliji. Ostajali i dušu napajali kratkim odmorom kraj Vrbasa, šetnjom banjalučkim alejama, ručkovima i večerama u Palasu, hotelu Bosni i drugim restoranima sa izvrsnom ponudom i muzikom uživo. Dolazili su tu Nijemci, Holandani, Talijani, Englezi, Amerikanци... Ostajali i uživala na putu do mora. Bila je to turistička, umjetnička i gospodска metropola u minijaturi. Sa svim što čovjeku treba za jedan dobar i kvalitetan život.

Bio je to grad velikih i otvorenih srca. Kada bi se čuo ezan iz banjalučkih džamija moј profesor Kelečević bi rekao: Tišina djeco, slušajuće ezan. Tako smo slušali i crkvena zvona, voljeli i poštivali zvuke naših bogomolja. Bajramovali i božićovali. Slavili Osmi mart, Prvi maj i Novu godinu. Slavili sa našim priateljima, ljubavima, poznananicima i turistima. Radovali se životu i našem gradu u kojem su se rodili naši roditelji i preci. Grad u kojem su nastali i pjevali se najljepši biseri sevdaha. Bili ponosni na grad u kojem su se heroine Vahida Maglajlić i Rada Vranješević borile protiv zajedničkog neprijatelja: fašizma. I stvarale budućnost napretka, zajedništva i poštovanja. Grad u kojem je jedan od najgrandioznijih spomenika krajiskim partizanima na Šehitlucima, kipara Antuna Augustinića i uklesanih crteža u unutrašnjem dijelu Ismeta Mujezinovića. Iz daljine spomenik izgleda kao velelepna gromada koja hoće da poleti nebu pod oblake ali ne može začarana pitomim i bajnim brežuljcima.

Nismo ni slutili da će nas jednog dana protjerati iz našeg grada i ukraсти nam naš grad oružjem i silom. I mržnjom koju ni vuk nema prema vukovima. Nismo ni sanjali da ćemo djecu radati i podizati po drugima gradovima, i tudim državama. I ne sanjaš šta može da bude.

Banjaluka je i danas lijep, čist i još veći grad. Oni što su ga ukrali dobro su se smjestili i raširili.

Ali u Banjaluci više nema one gospoštine i otmjenosti koja se ne mjeri koliko imaš para, nekretnina, fabrika i mercedesa. Ona se mjeri ljudskošću i ponašanjem. Onom riječju koja se zove plemenitost. Plemići i plemkinje bez dvoraca i posluge. Plemići i plemkinje u duši. A to se ničim ne može kupiti, to smo dobili od naših predaka dobrih Bošnjana.

U Banjaluku više ne dolaze Nijemci, Holandani, Talijani, Amerikanici... Ne ide se u otete i progname gradove... U Banjaluku dolaze kao turisti samo njeni prognani Banjalučani da ih želja mine. Da obidu Gospodsku ulicu, Safikadin grob, turbeta, Ferhadiju, da obidu mezare svojih predaka i na trenutak se sjete Banjaluke svoje mladosti u kojoj se plesalo, pjevalo, družilo i voljelo.

Banjaluka danas nije više ona Banjaluka, ona je drugi grad, grad onih koji su je oteli. Ova Banjaluka se treba zvati „Progmani grad“ i kao takav ući u historiju, u sve knjige svijeta da se zna da čovjek čovjeku može biti gori i od vuka. I da se uči omladinu da ne budu gladni vuci već plemići sa bogatstvom u duši. Da budu plemići i plemkinje u duši a ne zločudni ratnici.

Mali Teo na "Švedskoj plaži"

Amira i Hakija pod Begovim brdom 1972. godine

Titova ulica

U prvom planu: Hotel Palas, NAMA i "Titanik"

“DAUN KAFE”

Daunov sindrom ne mora biti bolest, nego stanje koje otvara mogućnosti i za rad rođenih s ovim hromosomskim poremećajem i u vlastitom kafiću, koji će uskoro biti otvoren.

Piše: Dinko OSMANČEVIĆ

Daun (Down) sindrom smatra se jednim od najčešćih genetskih odstupanja. Prosječno, jedno od 650-700 novorodene djece rodi se s Daunovim sindromom.

Ovaj sindrom prvi je 1866., na svom djjetetu opisao Džon Daun (John Langdon Down). 1957. godine otkriveno je da se radi o genetskom poremećaju, pri kome dolazi do trisomije na 21. hromosomu; umjesto 46 hromosoma, ili 23 para, postoji višak jednog hromosoma na 21. paru ili višak dijela hromosoma na tom paru. Zbog toga, danas su prihvaćeni nazivi za ovo stanje, Daunov sindrom, trisomija 21 ili samo tri 21. Ono najbitnije, Daunov sindrom nije bolest, već stanje. (To je prva predrasuda, od mnogo drugih, koju susrećemo kod Daunovog sindroma, odnosno prema ljudima sa ovim sindromom.)

Uprkos istraživanjima, ni danas nije jasno zbog čega dolazi do pogrešne podjele ćelija. Znamo da je kod majki starijih od trideset pet godina veći rizik da rodi dijete s ovim sindromom. Danas se još tokom trudnoće može utvrditi da će dijete biti rođeno s Daunovim sindromom, a odmah po rođenju vidljivo je da li dijete ima fizičke karakteristike trisomije 21. Mada se i kod mnoge druge novorodene djece mogu vidjeti karakteristike tog stanja.

Pored karakterističnog fizičkog izgleda (kosi položaj očnih otvora, okruglo lice, mala glava, malen nos i usta i nesrazmjerno velik jezik, kratak i širok vrat, kraći grudni koš, kratke šake, kratki tabinari...), karakteristična je i mentalna retardacija, koja se kreće od blage do teške. Kod osoba sa Daunovim sindromom postoji opasnost od pojave bolesti. Zbog svega toga, na djecu sa Daun sindromom treba obratiti posebnu pažnju, kao i posebne dodatne tretmane (npr. defektoleški, logopedski, fizikalne terapije), kao i posebne metode učenja. Zahvaljujući napretku medicine, životni vijek osoba s ovim stanjem produžen je na 60 godina.

Protiv predrasuda

Jedan od problema s kojim se susreću osobe s Daunovim sindromom jesu predrasude i neprihvatanje. Potpisnik ovih redova sjeća se jednog teksta pročitanog prije dosta godina, o iskustvima tada mlađog čovjeka iz Španije. Iako s Daunovim sindromom, nije imao mentalne smetnje, te se visoko obrazovao i imao potrebu za putovanjima po Evropi, na razne seminare i kongrese, ali se susretao s predrasudama da mu nisu dozvoljavali ulazak u avion i putovanja bez pratnje!

Upravo zbog borbe protiv predrasuda, a za prihvatanje u društvu i osposobljavanje osoba Daunovim sindromom za rad, pa i samostalan život (u skladu sa mogućnostima), kao i za svaku drugu rehabilitaciju, u Banjaluci je 24. septembra 2009. osnovan **Daun sindrom centar**, kao udruženje građana. Na čelu Centra je njegov veoma agilni direktor **Zoran Jelić**. Daun sindrom centar ostvario je izuzetne rezultate. Stvarani su konobari, vrtlari, pčelari, manekeni, slikari, glumci... Ono najbitnije, osobe s ovim sindromom shvatile su da mogu biti korisni članovi društva.

Iako je Daun sindrom centar Banja Luka ostvario značajne rezultate i kao udruženje građana, od 8. septembra 2020. godine, Centar preraста u **Centar za socijalnu rehabilitaciju lica s invaliditetom ‘Daun sindrom centar’**. Dakle, preraста u ustanovu socijalne zaštite. Centar je u Aleji Svetog Save (Aleja JNA) svečano otvorio ministar zdravlja Republike Srpske, **Alen Šeranić**.

Centar sada ostvaruje još veće i značajnije rezultate. Ostvarena je velika saradnja s Daun sindrom centrom iz Beograda. Rehabilitacija djece od sedam godina vrši se u Beogradu, a nakon školovanja, osoba starijih od 19 godina, u Banjaluci. Otvorene su dvije podružnice, u Banji Vrućici kod Teslića i na Jajorini. U Ministarstvu zdravlja objavljeni su razgovori da se prevaziđu zakonske prepreke prilikom zapošljavanja osoba sa Daunovim sindromom. Mladi ljudi s ovim sindromom, njih šestoro, u sklopu zajedničkog projekta Daun sindrom centra u Beogradu i Banjaluci, obučeni su za konobare, te su našli zaposlenje u Zdravstveno-turističkom centru u Banji Vrućici. (Takođe, i banjalučki kafić Elektrik, još 2019., zaposlio je mlađaci i djevojku sa Daun sindromom, a koji su završili obuku za konobarske vještine, u okviru rehabilitacijskih programa PAIN.)

Programi socijalne rehabilitacije

Direktor centra, Zoran Jelić dogovorio je sa dekanom Medicinskog fakulteta u našem gradu, **Rankom Škrbićem** da studenti na petoj godini studija više uče o osobama s Daunovim sindromom. Takođe, Jelić ističe značajnu podršku direktora UKC Banja Luka, doktora **Vlade Dajića**, koga u centru smatraju svojim ambasadorom.

Obučeni kuvari iz Daun centra Banja Luka učestvovali su već dva puta, 2020. i 2021., na Međunarodnom omladinskom gastronomskom festivalu u Moskvi. Zbog korone i pandemije, nije se putovalo u Moskvu, već je festival održan putem video linka. Već na prvom, božićnom festivalu, osvojena je zlatna medalja, čime su štićenici banjalučkog centra pokazali da mogu biti ravnopravni sa ostalim, kada su gastronomске sposobnosti i znanja u pitanju.

Spomenuo bih i namaz od lješnjaka koji prave osobe sa Daunovim sindromom iz banjalučkog centra, a koji su simbolično nazvali Zdrava nutela, pošto u namazu nema šećera, već se koriste hurme kao prirodni zasladvivač. Svoj proizvod već su predstavili na sajamovima.

Prošle godine u martu, povodom Nedjelje Daunovog sindroma, na

Jajorini je održana Međunarodna inkluzivna radionica, na kojoj su pored gostiju iz više zemalja Evrope, učestvovali i kuvari, njih šestoro, iz Daun sindrom centra Banja Luka.

Moramo napomenuti da socijalna primanja osoba s ovim sindromom u Republici Srpskoj iznose sramnih 168 KM, a u Federaciji BiH i dalje nedovoljnih 360 KM. Zbog toga, ali i zbog primjećene stagnacije osoba sa ovim sindromom, a nakon završenog školovanja, dakle nakon 18. godine života, nakon njihovog povratka u porodicu, jedan od glavnih ciljeva jeste da se te osobe kroz projekte rehabilitacije osposobe za obavljanje određenih poslova, koji će im pružiti materijalnu sigurnost, pa i integraciju u društvo, u koliko je to moguće. (Ponekad su upravo njihovi roditelji jedna od prepreka, zbog straha da njihova djeca ipak neće uspijeti u tome.)

Konobari i kuvari za Daun kafe

Daun sindrom centar u Banjaluci ne miruje. U planu je odlazak u Prag (23.1.), u posjetu češkoj Daun sindrom organizaciji, gdje će biti prezentiran program socijalne rehabilitacije, ali i prezentiran film, "Neki novi Brodvej". Osobe sa Daunovim sindromom iz Banjaluke predstavice svoja znanja i vještine koje su stekli na programima socijalne rehabilitacije.

U martu i aprilu nastaviće se s radom u komunama u Banji Vrućici i na Jajorini, a za mart ili najkasnije april ove godine planirano je i otvaranje kafe slastičarne Daun kafe, u Banjaluci. Ovaj ambiciozni projekt predstavljen je ovih hladnih januarskih dana, a za rad u kafiću već je osposobljeni šest konobara i isto toliko kuvara...

Jedva čekam proljeće, da novi život pobijedi hladnoću i sivilo zime. Takođe, po mnogim najavama, to bi mogao biti i kraj ili početak kraja pandemije izazvane korona virusom. Zato, radujem se ljepšem vremenu, boljim danima, štenjama i kafi i kolaču u banjalučkom Daun kafeu.

Stopama Klare Cetkin

**Đulka Mulić Agić
(1930.-2018.)
– prkosna heroina
jednog vremena.**

Piše: Božidar PROROČIĆ

Fotografije su otvorena vrata prošlosti, ali pružaju i pogled u budućnost. Stiže do mene legendarna fotografija snimljena u okolini Bijelog Polja, na njoj - Đulka Mulić (Agić), četrnaestogodišnja djevojka u tradicionalnoj nošnji Bošnjakinja, u lijevoj ruci drži pušku, preko ramena kožni opasač sa futrolama za municiju, na opasaču visi revorler, preko opasača sa desne strane pletene torbice u kojima se nosi pomoći i hrana borcima. Antologička fotografija, jaka kao i ona Ljuba Čupića koji je otisao sa osmijehom u smrt.

I Đulka Mulić (Agić) je s puškom otišla u borbu protiv fašizma. Bila je Skojevka i borkinja za prava žena. Heroina čiji je prometnjski put bio pun prepreka, izazova, borbi i stradanja za dostojanstvo i slobodu svih žena ondašnjeg Sandžaka. Bošnjakinje, Crnogorce, Srpske i Albanke u njenoj borbi vidjele su nadu i spas da žene budu dostojanstveni članovi društva koje će izaći iz okova, dogmi, patrijarhata. Vrlo mlada postala je olicenje hrabrosti i snage. Uverjenju u svoje ideale i borbu prkosila je fašizmu, prkosila jednom vremenu i načinu života. Njen borba, njen autentični stav, držanje i ponos u vremenu kada je Evropu harala pošast fašizma ostaće upamćeno kao jedna od najsjajnijih borbi i luča slobode u Crnoj Gori.

Đulka Mulić (Agić) nastavila je stopama Klare Cetkin u borbi za pravednije društvo posvećeno emancipaciji i afirmaciji svih

vrijednosti žene, majke, sestre, borkinje. Iskreno i istinski posvećena pravdi i pravičnosti postala je simbol jednog vremena...

Nove ideje

O svojoj majci Đulki Mulić-Agić, njena čerka Almasa Rizvanović kaže: „Kao veoma mlada Skojevka i aktivistkinja, bila je spona između muslimanskih žena i novog socijalističkog doba u koje su muslimanske žene, izolovane unutar svojih intimnih svjetova, mogle uvesti samo druge žene. I to razborite, strpljive i saosjećajne žene.“

Kada su na prve izbore poslije Drugog svjetskog rata mnoge Muslimanke došle pokrivene, ona je imala zadatak da im podigne peče i provjeri da li su to zaista žene čija su imena bila na biračkom spisku. Neki od muškaraca poslije su se raspitivali da li su neke od tih žena zaista tako lijepa kako se pričalo.

Nije bilo jednostavno širiti nove ideje u takvom okruženju. Pogotovo jednoj djevojci, tako mladoj, nije moglo biti lako da ide po selima oko Bijelog Polja, prikuplja pomoći za borce, širi revolucionarne ideje i dijeli propagandni materijal dok su okolo kolake glasine da su partizani razvratni i da „imaju zajedničke žene“.

Eno je Hakova kćer krenula u prošnju – govorili su neki kad bi je vidjeli kako prikuplja hrancu za borce. Ali, ona je odrastala u za to vrijeme rijetko naprednoj muslimanskoj porodici u kojoj

između kćeri i sinova nije pravljena razlika, a onda – imala je uz sebe svoga brata, komunistu i borca, tada studenta prava i kasnije prvog pravnika među muslimanskim življem u bjelopoljskom kraju. Tako je postala članica Saveza komunističke omladine Jugoslavije, aktivistkinja, podrška borčima tokom rata, a potom i aktivistkinja AFŽ-a.

Za dobro naroda

Nakon rata, u vrijeme dok se vodila politička kampanja skidanja feredža, na jedan skup AFŽ-a u njenom selu Goduša kraj Bijelog Polja, gdje je ona bila delegat AFŽ-a, stigao je predstavnik bjelopoljskog sreza i naložio okupljenim ženama da odmah, na licu mjesta, skinu feredže. Usprotivila se: znala je da to nije način. Ona sama nije nosila feredžu, ali bi se pokrila svaki put kada bi kao mlada aktivistkinja isla da se sretne sa ženama, da se od njih ne bi razlikovala i da bi ih privukla k себи.

I tada, kada je taj čovjek naložio okupljenim ženama da se odmah otkriju, rekla mu je da su to žene koje žive na selu, drže stoku, da im haljine ispod peća možda nisu čiste, da se to mora odložiti za drugi put... Htjela je da im da vremena. Kada se u vrijeme rata moralna braniti od ciničnih primjedbi i osuda, odgovarala bi samu da je to sve za dobro naroda, za napredak i slogan. To je bilo njen shvatanje revolucije kojeg se držala do kraja. Udalj se za takode naprednog čovjeka, rodila sedmoro djece, podigla ih ne praveći nikakvu razliku između sinova i kćeri i svoj svojoj djeci jednako omogućila da steknu najviše obrazovanje. Ideje dobra, napretka i slike nastavile su da žive i

kroz njenu svakodnevnu posvećenost ljudima i njihovom dobru, bez razlike, da se djeca obraduju toplim lepinjama sa sirom ili pekmezom, da se život proživi hrabro, otvoreno i pravedno..."

Beskompromisna borkinja

Mnoge države imaju i čuvaju uspomene na svoje nacionalne heroine. Sa punim pravom to je bila i Đulkica Mulić-Agić. Život je od nje stvorio hrabru i beskompromisnu borkinju.

I danas, kada je vijek ženske emocijacije i napretka, sve one žene koje ponosno koračaju Crnom Gorom treba da se sjete Đulkice Mulić-Agić, čiji je put bio protkan najvećim idealima i vrijednostima u borbi za prava žena. Simboličnim sjećanjem na prkosnu heroinu Sandžaku, Đulkicu Mulić-Agić, sjećamo se svih žrtava žena i majki kroz cijelu savremenu istoriju na uvijek nemirnim prostorima Balkana. Dajemo poštovanje svim ženama i majkama širom ovog nemirnog svijeta u kojem se mnoge žene, još uvijek, žrtve nerazumijevanja i nepravdi, gine i pate, bore se za slobodniji i pravedniji život.

Đulkica Mulić-Agić je prešla na drugu obalu, 9. maja 2018. godine baš na **Dan pobjede nad fašizmom**, ali Đulkini životni putevi ostaju najtrajnije i najljepše svjedočanstvo o heroinama, jer i kada ih nema njihova djela žive zajedno sa nama i u nama.

Siguran sam da bi ona ovaj tekst završila riječima **SMRT FAŠIZMU SLOBODA ŽENAMA!!!**

Autor ovog teksta je književnik i publicista/
BHDINFODESK

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01 Mobil 070 952 24 66

Elit Städ Sverige AB är en företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vi varit kundunderlag och omsättning stadigt ökat, tack vare de kvalitetsnivåerna vi har uppnått. Vi levererar kundanpassade lösningar, i högsta möjliga grad beröende av kundens krav och önskemål. Lokalvård av kontor och butiker, bygg- och flyttstad samt alla typ av golvvård ingår i våra dagliga uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöanpassade till rådande lagar och bestämmelser genom vårt miljövänliga arbetspolicy och miljötank. Vi utför uppdrag enl. löpande avtal samt enskilda uppdrag, både med kvalitetsförsäkringar och kvalitetsgarantier. Idag är vi verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Älvborgs län. Vår personalstyrka är i dagslaget 23 personer och vi ser fram emot att inom kort även anställa fler. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även certifierade och utbildade i de olika användnings områdena. Elit Städ följer de rådande kollektivavtalet somr innehåller F-skattebetis och ansvarsförsäkring. Välkommen till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Svi vi koji ste zainteresovani za posao u ovoj branši, a želite biti raditi kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Mantorp, Jönköping, Borås, Mjölby mogu se javiti na naše kontakt telefone.

D-II (DIOGEN DRUGI)

Foto: Goran MULAHUSIĆ

*... ukazao mi se lik
i tminom odjeknuo bolni vapaj
pobunjenog Diogena iz Sinope...*

Piše: Marjan Hajnal

Nakon toliko decenija srodenosti s Naukom o Mudrosti, prije osvita obznanila mi se misao da ne bih smio biti toliko skroman, jer, ako je Goethe rekao da je samo lopov skroman, morao bih sebi dopustiti tu vrstu neskrromne odanosti slobodi da nevićnima i nesklonima Majci svih nauka, pojasnim na koju vrstu neskrromnosti je veliki pisac mislio, odnosno, koju vrstu lopovske skromnosti je imao u vidu. Naravno, riječ je intelektu.

Svi koji svjesno kradu dijelove ili katkad čak i cijelinu rezultata nečijih mentalnih dosegova, lopovi su, skromni u svom znanju i zato kradu, da bi sebe predstavili kao one koji takoder znaju. A da bi mogli znati, osim prirodnih obdarenosti i potencijala da apsorbuju znanja, pravi znaleci, vlasnici prirodne nadarenosti, skloni da samostalno misle i svoje misli pretvaraju u korisna djela, moraju imati iza sebe brda prerade, „rude“, što podrazumijeva ogroman dugotrajani rad. Sasvim dorasli i posvećeni svojoj misiji, u potpunosti zreli duhom, oni ništa ne rade za sebe i radi svoje slave, već se naprotiv žrtvuju da bi unaprijedili društvo u svom okruženju i time pomogli cijelom čovječanstvu.

Dakle, tokom ove predosvitne budnosti ukazao mi se lik i tminom odjeknuo bolni vapaj pobunjenog Diogena iz Sinope (412-323. p.n.e.), jer sada više nego onomad izgubili su se kompletni ljudi, ostale su sve neke ruine i replike. On koji je volio pse, često se i ponašao kao pas, a pred kraja životu je platio da mu se kad umre postavi na grob bista u obliku psa. Zašto? Lju-

bitelj Mudrosti, Istine i Pravde mora biti kao dobar pas, blag prema dobromjerima, oštar prema lopovima. Mora čuvati svoj teritorij, svoje blago, rezultate svog i svačijeg poštenog rada. Pas koji to ne čini, ne može se zvati dobrim čuvarom, on je saucesnik u kradu, a lopovi noći i dan vrebaju iz svojih budžaka i nemilosrdno otimaju i prisvajaju, a spremni su i svakog zlo počiniti onome od koga kradu. Zato me iz dalekog svijeta probudiozov Diogena da ne posustanem u „lavežu“, no, usput se sjetih da moja davno sročena maksim „Lajem dok trajem“, zapravo je bila u tenu svog nastanka u dosluhu sa Diogenom i da u svojoj sedmoj deceniji, nakon što je Minervina sova poletjela u suton, – da parafraziram Hegelov lament nad samim sobom što je doktorirao kasno, – bio bih lopov prema sebi ako bih bio neskroman odbijajući priznati da sam uveliko reinkarnirani Diogen, ne po psećem načinu života, već po glasnom i oštrom „lavežu“ na lopove svih vrsta, jer oni su dokazali koliko su opasni, nemilosrdni, beskrupolozni.

Svojom obavezom prema Humanosti, subjektu mog višedecenjskog istraživanja, neskrrom sebe vidim kao nastavljač rada onog istinskog sveca među mudracima koji je sa upaljenom svjetiljkom po danu hodao ulicama Atine i simbolično osvjetljavao lice sugradana, razočaran i smrknut govoreći poluglasno: „Ne, nije ni taj“. Tražio je Čovjeka. Na svu sreću, i onda i sada, bilo je Ljudi i njih će uvijek biti, nisu svi lopovi, ali, ako čute, ako i sami ne laju i nisu spremni ugristi lopove, njihovi su saučesnici, pa čak i gori, jer su izdali svoju misiju i povjerenje naroda i utoliko su doista samo

ruine i blijede replike onih koji bi trebali biti svjetlonoše.

Kao što se psi razlikuju prema pasminama, tako se i ljudski čuvari trebaju ponašati, prema svojim obdarenostima i profesionalnim nadležnostima. U protivnom, zalazeći nepozvani u tude atare, neprofesionalni u njima, i sami s lakoćom preskaču plotove i ni po čemu se ne razlikuju od svih drugih loptova. Ne samo da plagiraju djevojke tudi radova, nerijetko ih prisvajaju i cijelosti i prikazuju kao svoje. Pa makar to bila i samo jedna misao, dužni su staviti navodnike i obavezno navesti izvor i ime autora. Bez toga, sve drugo je kršenje prava i moralja, pa se treba paziti da se ne završi u taboru beskarternih besbezječajnih mentalnih loptova i manipulatora. A ko potkrada nečiji intelektualni rad, vrlo lako zanoći u mrkloj noći kao inaugurator zločina. Primjera koji to argumentuju ima puno.

Najpogubnije su krade u sferi politike koje čine ljekari i pravnici. Za njima ne zaostaju manjakalni novinari-ratnošači. U 99% slučajeva kompromitovali su nauku i prograli povjerenje naroda koji ih je u socijalističkom sistemu školovao. Ali, da znaju, sve će biti objelodanjeni, i dok su živi i posthumno, nosiće zaslужene kolajne, da su izdali najvažnije tekovine humane civilizacije. Zar misle da će nezapaženo i nekažnjeno proći? Nema većih zlotvora od onih koji umjesto da liječe i osiguravaju redak zakona i pravde zavode narode i navode ih na bratobilaštvo. Gomile grlatora i muljatora kababahijaški su vršili prevrate i razvrate, aktivno učestvujući u razaranjima i genocidima. Oni drugi, beskičemnaci, čutozzi i ufolozi koji podrugljivošću kamufliraju inferiornost i podmuklost, skribomani po narudžbi, u službi degeneriranih narativa nekrunisanih imperatora, snose istu odgovornost za jatašvo i saucenstvo u potapanju broda na kom su stekli sve socijalne privilegije. Doći će i njima njihova ura za ispoljivu narodu, a Boga se oni svakako ne boje.

Ljekar zalutao u politiku i političku revoluciju koji sebi umislja da posjeduje hrabrost narodnog heroja Mladena Stojanovića ili mentalitetne garbare Če Gevare, umjesto da stručno zaustavi krvarenje unesrećenih osoba, on doprinosi da nedužne osobe budu povrijedene, da iskrvare i umru. Takvi ne samo da su se ogriješili o Hipokrata, ogriješili su se o Gospodara koji im je poklonio dar znanja liječenja.

„Nije svacije kroz selo pjevati“, zar ne? Takvi su prevaranti, nezahvalni i opasni. E, pa zato smo tu mi, rijetki lajavci, da im kažemo javno, glasno i

jasno, da prije nego i pomisle da se prebace u politiku iz sfera za koje su se školovali i zadužili se povjerenjem naroda, imaju u vidu činjenicu da nije isto spašavati unesrećeno da ne iskrvare, i svjesno ih bacati i ponore bezumlja da iskrvare i pomru. Oni vjerovatno brkaju svoje instinkte koji su ih i naveli da eventualno prirođenu im krvozrěnost transformiraju u neki providni altruzizam. Neki u taj drami bivanja uspijevaju zavarati publiku, ali je u puno slučajeva postalo jasno da je riječ o kamufliranim ubicama, da se bježi mantili ne razlikuju od crnih mantija, da su i pod ovim i pod onim zlotori skloni nekrofiliji i lešinarstvu.

Lavež se mora prenijeti i na pravnike-nepravnike, što sam često činio. Znaju li advokati, notari i sudije biti dobrovrtori? Ne, oni zamišljaju da su bogomldani, da imaju isti status kao pecari. Pekar mora ustati u 04:00h da bi pripremio tjesto za pećenje hlebova koje će vec u 07:00h kupci čekati pred pekarama. Pravnici-nepravnici u većini slučajeva su plažački i prevaranti najopasniji vrste. Vještom sofističkom demagoškom retorikom obmanjuju pojedince i narode. Navode ih na fatalno pogrešan izbor. Nikakav glas razuma ne djeluje na njih, na sve opomene, primjedbe i savjete imaju arsenal dogma-formula. Njihovi zločini u politici su veći od zločina neposrednih egzekutora.

Posebno poglavje predstavlja utaja adekvatnog činjenja, svjesno nečinjenje, oportuno, defeticističko, sabotersko, ili, iz kukavičluka, ili zato što im niko neće platiti da bi ubacili hartiju u printer i stavili pečat na dokument. Ko meni i sličnima meni može platiti za decenije volonterskog rada u politološkom i kulurološkom opismenjavanju masa? Jednom „vrrom učenjaku“ sam pola godine besplatno, podrazumijeva se, kao i svima drugima, pripremao recenzije za rječeve knjige, da bi on bio nezadovoljan nekim formulacijama i drsko intervenirao u mojim rečeničkim konstrukcijama. Pa trebao je sam sebi napisati te recenzije. Nije jedini pokvarenjak koji iskoristava dobre i lakovorne, keteći se slavodobito tudim perjem. To je samo jedan od primjera nezahvalnosti i nečovječnog drskosti, a ima i puno gorih. Ne mora se platiti svaki rad. Niti postoji novčana protu vrijednost za „bijelu laž“ kojom se spašavaju životi. Većina takozvanih pravnika su nepravnici i loptovi. Umjesto da spašavaju civilizaciju, oni su u prvom ešalonu garde zla.

PANSION VILLA EVA

OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

Bara 5 km från flygplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona
Privat strand, Restaurang och Pizzeria tillhörande själva pensionat
više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM
Mer information på

ZIMA U BEOGRADU

Piše: Mišo MARIĆ

Od prošle jeseni, malo-malo, londonski drugari hvataju mi mušluk: "Air Bosnia" od januara leti London Gatwick – Sarajevo. Triput jeftinije nego što letih preko Zagreba, Splita i Dubrovnika. I direktno, što mi je najvažnije. Zovem predstavnštvo u Londonu... Letiće od februara... Boeing već rula na pisti, letiće od marta... Odletiće je kompletan ekipa "Air Bosnia" u Londonu i Sarajevu, samo avion još nije. Prijatelj i komšija u Exeteru Nebojša Bato Tomašević ide u Beograd da se razduži kućom, zbirkom slika, bibliotekom... Svim... Sve su to barabe - kaže - ja dole više neću ni u posetu. A zove me sa sobom. Danim zove Tomo Bajević, moj mostarski drugar, koji tamo predstavlja grčki INTRACOM. Da proslavimo Dan oslobođenja Mostara, a onda ćemo kolima na jug I tamo nastaviti. Tomo mi puno znači. Zbog Mostara, zbog Duška, zbog srca velikog kao Hum i duše meke, poetske... Predstavnik "Dalmatia and Istria Travel" u UK Korčulanin, Boris Marelić, zove iz Londona: - Lipi moj, naša' sam ti jeftinu kartu za Beograd, 140 funti. Taman u polu cijene u odnosu na sve druge. Letiću za bivši glavni grad. Tamo sam spiskao dio dječaštva, tamo sam ljubio prve cure, sačuvao ponekog prijatelja...

Tamo su mi Bato i Tomo, kombinacija UNHCR-a i majke Tereze u ovom izbjegličkom slučaju. Slijeceni na Surčin. Vidim da se Sava još ulijeva u Dunav, a grad je, zbilja beo, pod snijegom. Tek poneki visok dimnjak čadi kao furuna. Spomenik Pobjednika na Kalemegdanu, s neba, izgleda zguren i smrznut... Izgleda poražen... Šalju me na izlaz za strance. Da me viziraju. Ne primaju kartice, viziraju me turistički za 10 eura u kešu... Tomo čeka s kolima i vozačem. Vozac je Dragan Glogovac. Nakon nekoliko rečenica o putu i programu boravka, Dragan preuzima konverzaciju. Saznajem da je vozio Jolu Musu. Da je Jole, pokoju mu duši, bio velik čovjek. Da je njega, Dragana, mobilisalo aprila '92. pa postalo na Romaniju. Da je zbrisao pješke do Gacka, po dalje. Da mu nije bilo do "rata lopova". Sa panoa, pored puta, smješkaju nam se dva Voja i Zoran. Dindićev smješak je njemački, Šešeljev mesnat a Koštuničić je djelo plastičnog hirurga. Uz vojvodinu sliku ide i natpis "Šešelja za predsednika". Kad se vraća, odletio je za Hag. Dnevne novine su popratile naslovom: "Šešelj ispraćen u Hag uz pećeno prase". Krenuo, čovek, omašen prasatinom s ražnja put Karlobaga i Virovitice a završio, s trbušinom punom mlade prasetine, u Hagu... Na Novom Beogradu, sve po starom. Nove su, tu i tamo, crne vizit - karte koje je ostavio NATO... Ruševine zjape nepopravljene. Dedinje je dogradeno. Palate s visokim ogradama iza kojih sumnjičavaju vire TV - kamere. I juče je jedan upucan. Upucavaju se svakodnevno, rutinski. Postali su dosadni s upucavanjem... Odčutim, pored Kuće cvijeća. S poštovanjem i sjetom. Cvijeća nema. Samo snijeg i zagrobnja tišina... Na Dedinju me čeka Bato. Njegov dnevni boravak je reprezentativna postavka svjetske i ex YU naive. Batinu vilu je koristio Veselin Đuranović dok je predsjedavao SIV-om. Spavaću u sobi ispod jednog Lackovića i

Rabuzina. Cvjetni motivi. Lacković je crven kao krv, Rabuzin bolećivo žut... Susjedna vila pripada generalu Petru Gračaninu. Sjećam se generalne probe za Dan mladosti '83. Kompletan Odbor Dana mladosti i kompletno državno, partisko i armijsko rukovodstvo SFRJ sjedi na tribinama, posmatra. Kad istreće vojnici bez pušaka, general Petar se prodere: - Ko je razoružao JNA? - Redov, Mišo Marić, druže generale! - reportiram. - S kojim pravom? - S pravom da se ja vama ne mišešam u vojnu takтиku, nemojte ni vi meni u priredbe. Ostavite puške za 22. decembar Dan JNA, 9. i 15. maj Dane pobjede a ovo je Dan jugoslavenske mladosti. Iza njegovih leda, Hamdija Pozderac i Branka Mikulić podižu palčeve, smijulje i namignu... Pitam Batu za generala Petra i susedstvo. - Sve su to barabe, al' ima i doslednih, poštenih. Jedan od njih dolazi da porazgovaramo. Blažo Mandić. Sustretah ga kao šefa Titovog kabinetata. Napisao je knjigu na tu temu. Kako je s Titom, za 40 godina, išao u 61 posjetu vani, kako su Tita primali s uvažavanjem, a kako je on 20 od tih 40 živio u stanu od 64 kvadrata... Knjigu bi, veli, štampao samo u Sarajevu... Na putu ka Mostarcima prolazim kraj Arkanove vile. I Arkan je posjetio 5-6 zemalja. Ubio ponekog, opljačkao, zatravan par progna. I Bosna je posjetio. Ostala su ucvijeljene majke, siročad, zatrvena ognjišta... Titova privatna rezidencija u odnosu na Arkanovu tvrđavu, djeleju kao zagorska klijet... Ko li Cecu tješi u koroti? Fešta u čast Dama oslobođenja Mostara je na splavu "Taurum", kod Joca. Joca je jedan fi ni drugar, zaljubljen u Mostar i druži se s Mostarcima. S Tomom i Dragonom dolazim prvi, Tomo je domaćin. Orkestar te uštima, stižu Mostarci. Čola, Reba, Đida, Sloba, Mirka, Dule, Vojkan, Želja, Roki, Aljoša... Čola i Reba su bivši rukometaši. Đida se tek vratio iz Mostara gdje je na Sutini sahranio oca, stomatološkog tehničara, tihog čovjeka a glasnog Veležovca, Venu Džidića. Sloba Dabić, brat Vesne Šunjić je presjekao vrpco u nekoliko HVO logora, može u meteorologe. Mirka i Dule Vučjak, blizanci, zaprtili se s 3 sanduka loze. Obrazli. Vojkan Milenković je prije rata bio na TV, kasnije u nemilosti. Donosi mi 2 video kasete s Mostarom. Želja Samardžić je rastao uz mene, lijepo smo se družili, jednom i posvadali... Pred rat mu napisah kako će nam jednom doći sijede. On je pobijedio, meni se ni to ne da... Želja je sada zvezda. Peva i govori ekavski. S nama je tječavac. - Ja sam, Miške, došao s Majom, ti znaš da je moja Maja Muslimanka, i s tri kćeri, bez ičeg. Morao sam preživjeti. Roki je Željin kolega po pjesmi, a Aljoša je Vučković. Dalmoš porijeklom, Beogradan adresom, glumac po profesiji a Mostarac po ljubavi... Stižu i Tomini beogradski prijatelji, naročito prijateljice. Olivera, Bilja, Borka... Pa još dvije dame. Jedna je Grkinja, ime nisam upamtio, od svih grčkih pamtim Meline Merkuri, a druga je Miss Balkana. Ni ostalim ništa ne fali... Tiho kreću muzika i loza Ravna "Kajguši". - Lijepo su kao Prvi majevi za vrijeme druga Tita - konstatuje Tomo za dame. Slažem se. Što god je čovjek stariji, ženske su sve ljepe... Beograd više nije onaj veseli grad moje mladosti ni prestonica moje države. Mnogo toga je otišlo nepravedno u helač i pravdeno u Hag, samo zima jednako ujeda i jede se bogovski, kao nekad. Na tom splavu s Mostarcima, kao da smo kod Seje u konobi, u Starom gradu, ispod koje šumi Neretva... Jelovnik neću bilježiti. Predug je. Zalili smo ga, obilato Žilavkom i Blatinom. Gazda Joca je vjeran član HEPOK partie... Nazdravljalo se. Nakon svake zdravice pjesma je glasnija. Tražili su, pa govorim stihove o Mostaru i Aleksi... Aljoša govori Aleksu i Radovićevu "Cvetu"... Onda je Želja uzeo mikrofon i krenuli smo od Vardara pređi na Triglavu. Najviši se zadržali uz Radobolju koja se muti. Posjetili smo lijepe mostarske dućane, virnuli u baštu imama i hafi za, Sefića. Tamo, kćer njegova Emina, zalijeva cvijeće... Krenu nam bururet u glavi to prelijepo djevojče mostarsko. A valjda su Žilavka i Blatina pomalo pogurale... Ajšik Ajša, jabaša, konja jaše ko ima... Potom smo ponovo nazdravljali... Pa je malo dunuo onaj tihii vjetar, s Neretve... Pa onaj s Konjih planine, pod kojim lišće pjeva žalovite pjesme... A vani, nad Savom, ledeno je arlaukala košava i bolno se oglasila sirena s neke kasne dereglijie.

Ujutro se budim, prepadnut. Ležim ispod dva buketa, kao u grobu. Sjetim se da su to Lacković i Rabuzin iz Batine kolekcije. Da sam osvanuo plutajući Crnim morem, ništa me ne bi iznenadilo... Vozim Draganu na susret s akademikom, prof. dr. Asimom Pecom pa ču na susret s Perom Zupcem. Asim je akademik, Pero je moj brat. Stiže iz Novog Sada, nakon vječnosti, da se vidimo... Dok se vozimo Dragan mi citira beogradski grafi t: "Bili smo gospoda samo u vreme drugova". Duhotivo i tačno... Pijem s Asimom kafu iz fi ldžana i sok od šipka. Sjećamo se njegovog brata Esada, profesora pedagogije. Volio se povrhati s učenicima u Učiteljskoj za vrijeme velikih odmora. Bio je veseo i drag čovjek, Eso. Asim se ne osjeća dobro. Čak mu se ni šetnje više ne mile... Mili mu se sjećanje na rodni Ortiješ. Dok govorim: čini mi se to mostarsko prigradsko seoce Ortiješ najljepša varošica na svijetu... Susret s Perom otplaćen. Došao je s Vesnom Kacanski, ljkupom damom koja se na TV bavila džezom, a sad piše romane. Donijela mi posljednja dva. I Pera mi donio nekoliko novih zbirk, mada ih premijerno iščitam u e-mail pošiljkama. Pridružuje nam se i Dragomir Brajković, fi ni pjesnik, još fi nji drugar. Pera svaku rečenicu počinje sa: "E, moj Mariću..." U te tri riječi čujem žal i bol zbog svega što nam se desilo... Moraču, uskoro, posvetiti čitav tekst mome bratu, Peri Zupcu... Dio knjige... Mostar, uz Aleksu, niko nije ljubuje pjevao... Sutradan me Želja vodi u svoj studio. Posljednja riječ tonske tehnike. A posljednji Željin CD zove se "Nostalgija". Od Kemice i Davora do Arsena i Miše Kovača... Stare pjesme se plaču. Nakon 3 dana u zimskom Beogradu, s Tomom i Dragom krećem za Mostar. Silazimo s autoputa. Zvao se "Bratstva i jedinstva." Njegovo ime je ubijeno. I mnogo je ubijenih, uzred. Po-klapa nas Radio Šabac. Emisija želja. Dede, bake, majke, očevi, sestre, braća, bliža i devetkovljenska rodbina žege regрутima sretan odlazak u vojsku. Potom idu pesme. Sve su iste, ne slušam ih. Čujem Perine stihove, iz nove poeme o Mostaru: "...Zar ja da gradu dohodim posle tolikih leta, da uspomene pohodim i zaziv s minaretom, da ne donesem ništa no ovo malo straha, hoće li ostati išta do šake zemnog praha..."

ZAMETENI SU NAŠI TRAGOVI

Gorčinom vina oteh se uzdah iz grudi
Banja Luka na sreću i mladost me sjeca
po njoj tumaraju ljudi, nepoznatih lica
čemjer je u meni, ona je moja sreća.

I pomisao na tebe, grade, suze mi oči za-
magle
i godinama za proljećem jednim patim
umrijet će negdje daleko, s'imenom twojim
al nemam kome, nit gdje da se vratim.

Zameteni su moji tragovi u bespuće
nisam posljedni rom, a vjerujem ni prvi
slabost je naša što te u duši nosimo
Banja Luka, kolijevko, nama si u krvi.

Na hiljade crnoputih malih ljepotana
ispadoše iz tvojih krila, u druge luke
nesta pjesme, akšamluka, igre i osmjeħa
gdje su naši romi, Šeher Banja Luke?

Šemso Avdić

MOJA ZEMLJA, MOJA BiH

Lijepa li je zemlja moja
Što po njoj sam hodila,
Draga mi je zemlja moja
Gdje mati me je rodila.
U mojoj zemlji
Sunce najjače grijе,
Nebo je tako plavo
I najljepše se smije.
Tu živjeli smo
U slozi i miru,
Al' dodoše sile što plaše,
Rođemo u dubokom viru,
I među narode naše,
Na nekad predivno tlo,
Baciše mržnju i zlo
I zemlju nam rastrgaše,
Narode protjerala.
Mi koji smo imali sve
Sad nemamo više ni sne.
Ja više ni suza nemam,
Sve sam ih isplakala
A za svoju zemlju
Sve bih, o, sve bih dala.
Svugdje, na svijetu tom,
Čovjek je samo sretan
Kad je u domu svom.
A dom je naš sad svugdje,
Gdje su dobiti ljudi,
I gdje nas osmijeh budi.
I gdje je ljubavi sve više,
I gdje nas miluju kiše,
I duga ponajviše,
Jer mi od ovog života
Želimo više, još više.

Sadeta SOKOL

VOLJENA RIJEKO

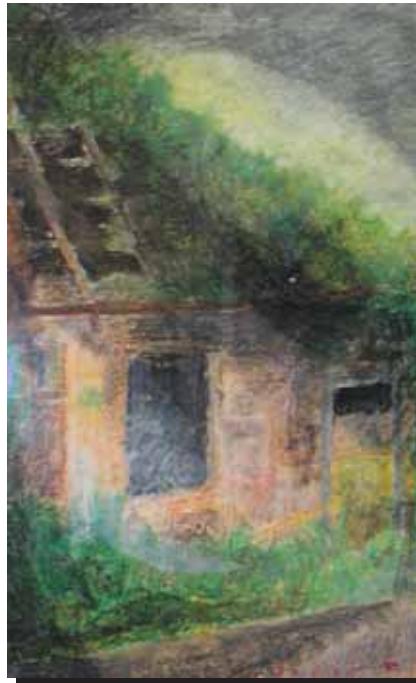
Ejub Pašalić

Ostaju nam samo
Tvoja žuborenja
kao privid života
kao privid mrenja

Uzalud su sjećanja
zalud dozivanja...

Sve je davno proteklo
Sad se samo sanja

Iz rukopisa zbirke »Žubori«

OBALE VRBASA

Adem Tulek
njegov čamac
i Vrbas
imali su
svoj govor.

Nikad nikto
to nije čuo
ali su svi znali
da oni često
nešto besjede.

Jednoga dana
Adem se oprostio
od ovoga svijeta
čamac otplovio
prema Savi.

Vrbas ostao sam
i prestao
da bilo s kim
zbori.

Sa obale
Desne Novoselije
već decenjama
niko ne doziva
»Ooooo Ademe!
Ooooo Ademe!«
Niti se
sa lijeve obale
iko odziva.

Vrbas sam samcat
teče prema sjeveru
i više nema
s kim da besjedi.

Kemal COCO

ŠARE DJETINJSTVA

Često slutim Maka
kako iz Mraka
Tamu vatre na usnaju nosi
i u Kuću nam donosi
Sjetlost neku
kao Rijeku
kao Slovo

Odvogeni od svojih Života
mi smo samo Grumen zemlje
urasli u Vrisak
urasli u svaki Zagrljaj

Slovo bi da Bol postane
i da se Vrati tamo
odakle je sve krenulo
u Život da se vrati zemni

Meho Baraković

U sobi djevojčica
išarala zidove –
za svoju mamu
nacrtala svatove
u veseloj svitī,
veliku lađu
i jablan viti.

A mama rekla
glasno, u sréći:
»Neka se ova
soba ne kreći!
Nek plovi lađa
nacrtana
još mnogo sati,
još mnogo dana!«

Nasiha KAPIDŽIĆ HADŽIĆ

BINGO

Napisao: Muharem OMEROVIĆ

I nema u Boga dana a da neko u ZE gradu ne traži pomoć. U lokalnom listu izlazila su i po dva apela samo u jednom broju. Demobilisani borac tražio je pomoć dobroih ljudi za operaciju oka svoje četvrtre kćerke. Samohrana majka tražila je pomoć dobroih ljudi da dijete koje boluje od leukemije vodi na liječenje u Italiju. Nezaposleni otac tražio je novčanu pomoć da dijete vodi na izmjenu koštane srži. Džamija je pozivala da zvanjem određenog broja donirate tri markice za njenu izgradnju. Rodilište da na njen broj donirate marku za nabavku neophodnog inkubatora.

Sve akcije išle su pod sloganom: Hajmo biti dobiti ljudi i dobro sreć. Koristili to i lezihljebovići svih vrsta. Svatrili bi oni u redakciju lokalnog lista, našli kakvog početnika novinara, ispričali mu ganutu priču, slikali se a radi efekta pustili i koju suzu a onda dali već otvoreni broj žiro računa na koje bi oni mehka srca trebali vršiti uplate. Nakon toga bi sjeli na minderluk, poput starog Jusufa žarili cigare u čibuku i čekali kad će pare početi da pljuše.

Jedino su molili dragoga Boga da im novinarka Alma sa lokalne televizije ne čita brojeve računa, jer ona ih je rafalno čitala da niko živ nije uspio nikada upisati ni tri prva broja.

E iz te, i takve, zemlje gdje je jako puno onih koji prose a gdje je više onih koji nemaju šta da im dadnu javio se brat bratu. Brat iz zemlje posne nazvao je brata u bogatoj Australiji:

„Halo!“

„Helou!“ – čulo se iz daljine.

„Mister Smajo! Kako si?“
„Ooo! To si ti, brate!“
„Da jednom i ja tebe obradujem. Reci BINGO!“
„Šta da rekнем?“
„Uzvikni BINGO! Jasno i glasno, uzvikni ko Hazim i Snježa! Hoću i ja tebe da obradujem.“

„Dobro da mi ne javljaš kakvu tužnu vijest.“

„De ti meni reci je li tebe svrbio dlan?“
„Dlan! Što da me svrbi?“
„De, uzmi olovku i piši...“
„Šta da pišem?“
„Piši broj, od deset cifara.“
„Što da ga pišem?“
„Šaljem ti malo para.“

Nastala je duga, duga pauza. Duga ko zima.

„Čekaj... Šta to kažeš da mi šaljes?“
„Malo para!“
„Jel ti to mene zajefrkavaš?“
„Ne zafrikavam te, brate, mame mi, moje i tvoje!“

„Ti meni... iz Bosne... da šalješ pare u Australiju?“

Smijao se stariji brat glasom pustinske hijene.

„Hi, hi, hi, hi“ – pa se ponovilo histerično – „hi, hi, hi, hi, hiiii. E ovo je za Gimisa!“

„Priča jeste za Gimisa ali su pare za tebe! Pa i ti si meni ovamo iza rata poslao para milion puta.“

„E da se ne zovem Smajo sad bih se devet puta prekrstio!“

A odakle ti pare? Da nisi opljačkao banku? To vaši čarapari rade, gledamo mi

to, gledamo.“

„Ne, nisam opljačkao banku. Nisam ja te fele.“

„A da nisi dobio Nobelovu nagradu za to tvoje piskaranje?“

„Ni to. Hajde pogodaj dalje...“

„Nisi mi pisao da imamo bogatu tetku u Americi.“

„Pa i nemam. Pa ti nisam ni pisao.“

„Otkuda ti onda pare?“

„Uzmi olovku i piši broj a kada primiš lovu uživaj!“

„Hoću prvo da znam odakle ti pare? Da nisi koga ucmešao, ili dilaš drogu?“

„Dobio sam na BINGU, eto odakle mi lova! I šaljem ti pedeset hiljada.“

Ponovo se stariji brat nasmijao u slušalicu.

„I ti hoćeš meni da pošalješ para?“

„Hoću. Pa znaš li ti koliko si ti puta po dvjesti dolara poslao meni. Ihhh, koliko hoćeš puta! Ja tebi šaljem eure.“

A onda je nastala šutnja. Čulo se TUP, kao da neko pade s tavana. Tamo u dalekoj Australiji u privatnoj kući starijeg brata nastalo je komešanje. Stigla je i hitna pomoć. Mlađi brat nazvao je ponovo starijeg. Javio se ženski glas. Glas snahe.

Snaha nije znala ni dvije riječi bosanskog a mlađi brat znao je samo ono mister na engleskom.

Puno dana iza toga dobio je avionsko pismo u kojem ga snaha Filipinka obavešтava da je mister Smajo, onoga dana kada su razgovarali, pao u bandak i da se iz njega još nije probudio.

Nasiba Kapidžić Hadžić

Izabrana djela za djecu

U povodu 90 godina rođenja pjesnikinje

Pripremljen je na najznačajniji ovogodišnji izdavački projekt

IZABRANA DJELA ZA DJECU I MLADE

pjesnikinje Nasibe Kapidžić Hadžić,

koji obavljamo u povodu 90 godina rođenja pjesnikinje.

U 5 knjiga smješteno je najbolje što je napisala čarobna olovka ove pjesnikinje

- njene najbolje pjesme, kratke priče i najbolji dramski tekstovi.

Ovaj jedinstveni projekt, koji su likovno opremili vrhunski ilustrator Omer Berber, imaće bivši Nasihin dak, i studenti Likovnih Akademija Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske i Srbije, mudimo u preplati po cijeni od 60 KM.
Iskoristite mogućnost da u komplet bude upisano Vaše ime (ime Vašeg djeteta ili unuka ili djeteta koje želite darivati komplet) koje će tako, na neki način, ostati zapisano u historiji bosanskohercegovačke književnosti za djecu.
U komplet će biti upisana imena preplaštaka koji uplate prvu ratu ili cijeli iznos najdalje do 30. aprila 2021. godine.

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem _____ primjeraka kompletta IZABRANA DJELA ZA DJECU I MLADE po cijeni od 60 KM za komplet (u Bosni i Hercegovini) odnosno 50 EURA za komplet (u zemljama izvan BiH).

(Ime i prezime naručioца)

(Ime koje želim da bude upisano u komplet)

(Adresa - ulica, kućni broj, poštanski broj i mjesto)

(Kontakt telefon)

(E-mail adresi)

Ispлатu će izvršiti: u cijelosti

u tri rate (30+20+10 KM)

(Putanj naručioca)

Narudžbenicu poslati na adresu IK LIJEPĀ RIJEĆ, Tuzla, Miroslava Kriele 11, 75000 Tuzla

Tel/Fax: 035 / 251 509 • Mob: 061 194 162, 061 194 163 / 061 577 247 • lijeparijecibac.net.ba • www.bosanskarijec.com

Uplate u KM mogu se izvršiti na račun broj: 5555000021839512 kod Nova banka A.D. Banja Luka, Filijala Tuzla

Debitne uplate izvršiti na račun broj: SWIFT: NOBBAZ2, BIC: BA39550000021839762

U prilogu Vam šaljemo informativni letak sa svim potrebnim podacima i narudžbenicom. Ako se odlučite da nas podržite, dovoljno je odgovoriti na ovaj mejl ili popunjenu narudžbenicu fotografirati i poslati na viber: +387 61 194 163 ili u mesindžer fejsbuk profila: Lijepa Rijec Esic.

Ljubav prema domovini izražava se i na taj način da čuvamo i njegujemo njene kulturne vrijednosti. Zato ovu vijest objavljujemo uz obilježavanje Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine, koji Vam maleni kolektiv naše izdavačke kuće ISKRENO ČESTITA. Od srca.

Prijateljski i s poštovanjem

Šimo EŠIĆ, urednik

Viber: +387 61 194 163

Facebook: Lijepa Rijec Esic

E-mail: verlagesic@t-online.de

ili: lijeparijec@t-online.de

Poštovani prijatelji knjige,

Najboljoj pjesnikinji za djecu u Bosni i Hercegovini, NASIHI KAPIDŽIĆ-HADŽIĆ, ove, 2021. godine, navršava se 90 GODINA OD RODENJA.

Tim povodom objavljujemo njen komplet «IZABRANA DJELA ZA DJECU» u pet knjiga.

Nudimo mogućnost DA U KOMPLET UPIŠETE VAŠE IME ili ime Vašeg ili nekog dragog djeteta iz Vaše šire obitelji i da na taj način obradujete svoje ili nečije dijete trajnom lijepom i vrijednom uspomenom. Akcija pretplatne traje DO 30. APRILA 2021. godine.

Pretplatom na komplet obogaćit ćete svoju kućnu biblioteku DJE-LIMA NEPROLAZNE VRIJEDNOSTI i podržati objavljivanje ovog izdavačkog projekta, značajnog za našu dječju književnost i NEMATERIJALNU KULTURNU BAŠTINU Bosne i Hercegovine, u cijelini.

Pripremio: Vlado Bojer

POKUŠAJ

Govori liječnik pacijentu kojem vino i rakija rade velike zdravstvene probleme:

- Jeste li pokušali reći "NE" alkoholu?
- Jesam doktore, ali neće ni da čuje!

AUTOSTOP

Plavuša šalje prijateljici SMS:

- Upravo sam stopirala i stao mi je kamicundžija. Kako ima dobrih ljudi.... još mi je dao 50 eura. Sad idemo negdje kroz šumu, izgleda da zna prečicu....

BEZ VEČERE

Vraća se Mile od doktora i govori ženi:

- Maro, večeras ne smiješ ništa jesti!
- Zašto?... čudi se ona.
- Rekao mi je doktor da ne liježem na prazan stomak!

BLEF

Djevojka mi kaže da više volim poker nego nju.

Mislim da blefira!

PROHTJEVI

Šetaju otac i sin Škoti:

- Tata hoćeš li mi kupiti smoki?
- Nemoj, sine onda ćeš reći da si žedan....

**Imam osjećaj da starim.
U restoranu sam prvo pogledao jelovnik a onda konobaricu!!!**

STOLICA

Dolazi muž kući poprilično pijan. Žena vidi da ne može stajati na nogama pa mu kaže:

- Vidis da se sav ljuljaš, zašto ne uzmeš stolicu, i ne sjedneš?
- Pa čekam da naide...

SKUPILO SE

Došla plavuša drugoj u posjetu, a ova plače. Upita je gošća:

- Zašto plačeš?
- Sve mi se skupilo!
- Pa šta je bilo?
- Ma pusti me, prala sam veš.

KLETVA

Dolazi čovjek kod čarobnjaka i pita ga:

- Skidate li vi klevete se ljudi?
- Naravno, o čemu se radi?
- Želio bih da me oslobođuite jednega....
- Naravno, možete li se sjetiti klevete?
- Naravno, kleveta je išla ovako:

"Proglašavam vas mužem i ženom"

NAJGORNOĆNA MORA

- Koja je najgora noćna mora naših carinika?

- Europa bez granica.

POSMRTNA SREĆA

Teksasanka se povjeravala prijateljici:

- Mom jadnom Georgeu posrećilo se tek nakon smrti.

- KAKO TO MISLIŠ?

- Pa, kad su mu počeli kopati grob, pronašli su naftu.

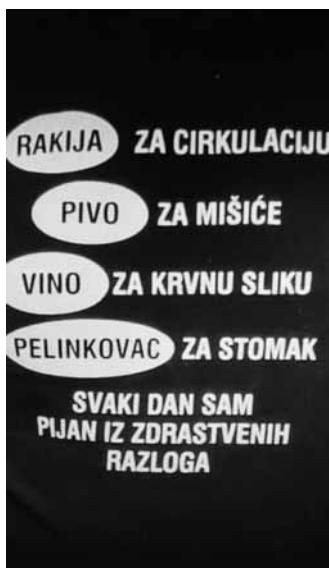
TAJNA USPJEHA

Novinar je upitao predsjednika banke da mu oda tajnu svoga uspjeha.

- Dvije riječi: prave odluke - ponosno će ovaj.
- A kako se donose prave odluke?
- Jedna riječ: iskustvo!
- A kako se stječe iskustvo?
- Dvije riječi: krive odluke!

**Kako se zove
muškarac koji nema
odredjen tip žene?
Švaler opšte prakse...**

UZIMANJE I DAVANJE

Učiteljica drži prediku Perici:

- Dijete drago, ne smiješ se tući! Trebaš naučiti davati i uzimati!
  - Pa, baš sam to napravio.....
- Dao sam šamar Marku i uzeo mu užinu!
POPULARNI SLOGAN

Hrvatski poduzetnik i hrvatski političar imaju isti slogan:

- "Uradi sve sam."

DVIJE STVARI

Dvije iskusne djevojke raspravljaju uz ju-tarnju kavicu:

- Znaš, draga moja, muškarca možeš usrećiti samo da dvije stvari....
- A koja je druga?

KAMUFLAŽA

Razgovaraju dvojica prijatelja:

- Kolega što će vam sunčane naočale i lažna brada?
- Danas je podjela plaće i žena me čeka ispred tvornice na ulazu!

SAVJET NEZNALICI

Mlada djevojka i zgodan seoski momak idu putem. On nosi košaru na ledima, u jednoj ruci drži štap, a u drugoj nosi kokos i uže kojim vodi kozu. Kad ih je put doveo do šume, djevojka usklinke:

- Bojim se...ovdje u mruku mogao bi me iskoristiti!
  - Pa kako bih, ženo božija, to mogao izvesti sa svim ovim stvarima u rukama?
- Ona će na to:
- A ne znam ja, mogao bih, primjerice, za-bosti štap u zemlju, za njega zavezati kozu, skinuti košaru sa ledja i staviti kokos pod nju!

PRILOZI

Profesorica hrvatskog jezika pita učenika "

- Dragane, daj mi nekoliko primjera priloga!
- Dječak kao iz topa ispalj:
- Kečap, majoneza, senf, vrhnje, luk, s-a-lata.....

ZASTARA

Naručio gost otmjenom restoranu specijalitet, pečenog goluba. Konobar mu donese jelo, ali ubrzo gost se požali:

- Nije li ovaj golub malo star?
- Ma odkud vamo to, kod nas je sve svježe.
- Ne znam, ali u golubu sam našao kutijicom s'porukom:
- Napadamo u zoru. Napoleon.

Ambasada Bosne i Hercegovine u Švedskoj
Veleposlanstvo Bosne i Hercegovine u Švedskoj
Амбасада Босне и Херцеговине у Шведској
Embassy of Bosnia and Herzegovina in Sweden

KONZULARNI DANI U MÄLMO I GÖTEBORG (26-27.02.2022. godine)

Konzularni odjel Ambasade Bosne i Hercegovine u Stockholmu održat će konzularne dane u mjestima:

- Malmö, Skåne, u prostorijama Bosanskog kulturnog udruženja Sarajevo, Malmö, ulica Ystadvägen 42, 214 45 Malmö, dana 26.02.2022. godine u vremenskom periodu 10:00-16:00;
- Göteborg, Västra Götaland, u prostorijama Bosanskohercegovačkog kulturnog udruženja "Dukat", ulica Hildebrandsgatan 1, 417 05 Göteborg, dana 27.02.2022. godine u vremenskom periodu od 11:30 – 18:00.

Tokom održavanja konzularnih dana, predstavnici Konzularnog odjela Ambasade Bosne I Hercegovine u Stockholmu će biti na usluzi građanima BiH u cilju vršenja slijedećih konzularnih radnji:

- Akvizicija biometrijskih podataka u cilju izrade biometrijskih putnih isprava BiH
- Prijem zahtjeva za evidenciju jedinstvenih matičnih brojeva BiH,
- Vršenje konzularnih ovjera (punomoći, izjave ... i dr.), kao i vršenje drugih konzularnih radnji

Izrada novih putnih isprava

Da biste podnijeli zahtjev za izradu novih putnih isprava, potrebno je poslati na e-mail zaposlenika Ambasade BiH u Stockholmu: branko.babic@mvp.gov.ba (prijave za konzularne dane u Malmö, skenirane); amir.kara-hodza@mvp.gov.ba (prijave za konzularne dane u Göteborg, skenirane) ili putem pošte na našu adresu: **Embassy of Bosnia and Herzegovina, BOX 7102, 103 87 Stockholm** (kopirane, najkasnije do srijede **23.02.2022.** godine) slijedeće dokumente:

- **Kopiju pasoša/putovnice Bosne i Hercegovine koji se mijenja; u koliko je putna isprava istekla, potrebno je poslati kopiju bh važeće lične karte. Ukoliko lice ne posjeduje bh važeću ličnu kartu, potrebno je dostaviti rodni list i uvjerenje u državljanstvu BiH ne starije od 12 mjeseci.**
- **Kopiju o regulisanom boravku u Švedskoj** (važeća boravišna dozvola)
- **Rodni list i uvjerenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine** (za maloljetna lica)
- **Broj telefona**

Konzularna taksa za izradu putnih isprava iznosi :

- 1331,00 SEK za punoljetna lica (putna isprava/pasoš)
- 805,00 SEK za maloljetna lica od 3-18 godina ili (putna isprava/pasoš)
- 753,00 SEK za maloljetna lica do 3 godine (putna isprava/pasoš)

U cijenu nije uključena poštarnina od 70,00 SEK za dostavu nove putne isprave BiH

BiH-Švedska *redovna autobuska linija* **utorkom i petkom**

09:00 SARAJEVO
10:30 ZENICA
12:10 DOBOJ
11:00 TUZLA
12:30 SANSKI MOST
13:00 PRIJEDOR
14:00 BANJA LUKA
15:15 B. GRADIŠKA (BIH)
15:40 KOBENHAVN (DK)
17:00 MALMÖ (S)
18:00 HELSINKI
20:30 VARNAMO
21:00 GÖTEBORG (S)
21:00 JONKOPING
22:15 MJOLBY (S)
22:45 LINKOPING
23:30 NORKOPING (S)
01:30 STOCKHOLM (S)

09:00 STOCKHOLM
11:00 NORKOPING
11:50 LINKOPING
11:30 UDDEVALLA (S)
12:00 SVANESUND
12:20 MJOLBY
13:25 JONKOPING
14:00 VARNANO
16:00 HELSINGBORG
16:25 LANDSKRONA
17:30 MALMÖ
13:30 GÖTEBORG (S)
17:25 B. GRADIŠKA (BIH)
18:15 BANJA LUKA
19:10 PRIJEDOR
19:40 SANSKI MOST
20:10 DOBOJ
21:45 TUZLA
22:30 ZENICA
24:00 SARAJEVO

travel agency
BISS-TOURS

Agencija Sarajevo
Morića han, Saraci 77
tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica
Metalurg Business City
tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobil tel BiH: +387 (0)61 780 250
Göteborg: +46 737086340
Stockholm: +46 703997516
Malmö: +46 736307882
Oslo: +47 951 481 56

 Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u suradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U assortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, čevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

